

Názov stratégie CLLD:

„MAS LABOREC:
VIDIEK PRE MESTO – MIESTO PRE VIDIEK“

Názov MAS:

MAS LABOREC

Verzia: 2.1

V znení dodatku:č.2 zo dňa 28.06.2017

V znení dodatku:č.1 zo dňa 29.11.2016

Abstrakt

Stratégia CLLD pre územie MAS s názvom **MAS LABOREC: VIDIEK PRE MESTO – MIESTO PRE VIDIEK** predstavuje strednodobý plánovací dokument, ktorý je vypracovaný s cieľom koordinovanej integrovanej a zosúladenej implementácie jednotlivých opatrení stratégie na území Miestnej akčnej skupiny LABOREC. V rámci implementácie je predpokladaná účasť relevantných partnerov v súlade s uplatnením princípu integrovaných územných investícií a integrovaného prístupu k územnému rozvoju.

Cieľom stratégie CLLD je zabezpečiť podmienky pre efektívne využitie príspevkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov, štátneho rozpočtu a finančných zdrojov prijímateľov a cielene nasmerovať intervencie do územia s vysokým rozvojovým potenciálom pre daný špecifický cieľ a zabezpečiť tak rast konkurencieschopnosti a rozvoja miestnych ekonomík s dopadom na zvýšenie kvality života obyvateľov.

Stratégia CLLD je spracovaná a bude implementovaná formou partnerstva, princípom „zdola nahor“, jej priority sú stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb, a preto zúčastnení aktéri pri svojich rozhodnutiach a riešeniach budú vychádzať z tejto stratégie.

Implementácia a zvyšovanie pokroku bude priebežne monitorované a hodnotené s ohľadom na výsledky a dopad realizovaných intervencií.

Stratégia CLLD vychádza z cieľov Programu rozvoja vidieka 2014 - 2020 a Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020.

Obsah

Úvod.....	9
1. Základné informácie o MAS	11
1.1 Identifikačné údaje MAS	11
1.2 Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje	12
2. Vznik, história a tvorba partnerstva stratégie CLLD.....	14
2.1 Vznik a história partnerstva	14
2.2 Tvorba partnerstva a stratégia CLLD	16
3. Analytický rámec.....	19
3.1. Analýza zdrojov územia.....	19
3.1.1 Geografická charakteristika.....	20
3.1.2. Poľnohospodárstvo a lesníctvo	24
3.1.3. Obyvateľstvo a demografia	27
3.1.4. Trh práce	33
3.1.5. Vývoj nezamestnanosti	38
3.1.6. Vzdelávanie	39
3.1.7. Kultúra a šport.....	42
3.1.8. Cestovný ruch.....	46
3.1.9. Sociálna infraštruktúra	48
3.1.10. Životné prostredie	50
3.1.11. Dopravná infraštruktúra.....	50
3.1.12. Projekty realizované verejným sektorom za obdobie 2007-2014	51
3.1.13. Závbery z analýzy zdrojov územia	56
3.2. SWOT analýza	58
3.3. Identifikácia potrieb územia MAS LABOREC.....	64
4. Strategický rámec	66
4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa	69
4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení.....	70
4.3 Súhrn strategického rámca	92
4.4 Integrované znaky stratégie CLLD	94
4.5 Inovatívne znaky stratégie.....	94
5 Implementačný rámec	97
5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu.....	97
5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS LABOREC.....	97
5.1.2 Implementačný proces.....	101
5.2 Akčný plán	113
5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD.....	137
5.3.1 Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD.....	137
5.3.2 Monitorovacie ukazovatele.....	140

6	Finančný rámec	143
6.1	Financovanie stratégie CLLD	143
6.2	Finančný plán pre opatrenia	145
7.	Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť	149
7.1	Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia.....	149
7.2	Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV.....	150
7.3	Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP 2014 – 2020.....	153
7.4	Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD.....	154
7.4.1	Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	154
7.4.2	Synergie a komplementarity	155
7.5	Popis multiplikačných efektov	156
8.	Prílohy k stratégii CLLD	158

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1. A: Identifikačné údaje MAS	11
Tabuľka 2. A: Zoznam obcí/miest MAS LABOREC	12
Tabuľka 3. A: Základné údaje o okresoch.....	19
Tabuľka 4. A: Výmera pôdy podľa druhu na území MAS LABOREC k 31.12.2014	24
Tabuľka 5. A: Pôdy v katastroch obcí MAS LABOREC.....	25
Tabuľka 6. A: Stav hospodárskych zvierat v kusoch	26
Tabuľka 7. A: Produkcia poľnohospodárskych plodín	26
Tabuľka 8. A: Vývoj počtu obyvateľov	27
Tabuľka 9. A: Zloženie obyvateľov k 31.12.2014	29
Tabuľka 10. A: Počet obcí /miest podľa počtu obyvateľov	30
Tabuľka 11. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Medzilaborce	31
Tabuľka 12. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Stropkov	32
Tabuľka 13. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Humenné.....	32
Tabuľka 14. A: Zloženie obyvateľov podľa národnosti	32
Tabuľka 15. A: Migrácia obyvateľstva MAS LABOREC	33
Tabuľka 16. A: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo a Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	34
Tabuľka 17. A: Priemerný evidenčný počet zamestnancov	34
Tabuľka 18. A: Porovnanie priemernej mesačnej mzdy v okrese Humenné, Medzilaborce, Stropkov, od r. 2010 do r. 2014.....	35
Tabuľka 19. A: Živnostníci podľa vybraných ekonomických činnosti.....	36
Tabuľka 20. A: Podnikateľské subjekty	37
Tabuľka 21. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce	39
Tabuľka 22. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce	40
Tabuľka 23. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce	40
Tabuľka 24. A: Zloženie obyvateľov MAS LABOREC podľa dosiahnutého vzdelania.....	41
Tabuľka 25. A: Folklorne festivaly konané v MAS LABOREC	43
Tabuľka 26. A: Kultúrne a historické pamiatky obcí MAS LABOBEC.....	43
Tabuľka 27. A: Ubytovacie zariadenia a počet návštevníkov v okrese Medzilaborce	46
Tabuľka 28. A: Prehľad o kapacitách sociálnych služieb na území MAS LABOREC	48
Tabuľka 29. A: Zosuvné územia	50
Tabuľka 30. A: Dĺžka komunikácií	50
Tabuľka 31. A: Plocha komunikácií.....	51
Tabuľka 32. A: Dostupnosť v minútach – individuálna automobilová doprava.....	51
Tabuľka 33. A: Dostupnosť v minútach – verejná osobná doprava.....	51
Tabuľka 34. A: Investičné projekty realizované na území MAS LABOREC	51
Tabuľka 35. I Orgány MAS v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.....	100
Tabuľka 36. Akčný plán časť A / opatrenie 1.1	113
Tabuľka 37. Akčný plán časť B / opatrenie 1.2.....	114
Tabuľka 38. Akčný plán časť C / opatrenie 1.3.....	116
Tabuľka 39. Akčný plán časť D / opatrenie 1.4	118
Tabuľka 40. Akčný plán časť E / opatrenie 1.5.....	119
Tabuľka 41. Akčný plán časť F / opatrenie 1.6	121
Tabuľka 42. Akčný plán časť G / opatrenie 2.1	122
Tabuľka 43. Akčný plán časť H / opatrenie 2.2	123
Tabuľka 44. Akčný plán časť I / opatrenie 2.3	125
Tabuľka 45. Akčný plán časť J / opatrenie 2.4.....	127
Tabuľka 46. Akčný plán časť K / opatrenie 3.1	128

Tabuľka 47. Akčný plán časť L / opatrenie 3.2.....	129
Tabuľka 48. Akčný plán časť M / opatrenie 4.1.....	130
Tabuľka 49. Akčný plán časť N / opatrenie 4.2	132
Tabuľka 50. I Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020	140
Tabuľka 51. I Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020	140
Tabuľka 52. I Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020	140
Tabuľka 53. I Nepovinné dodatočné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 a IROP	141
Tabuľka 54. F: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP.....	143
Tabuľka 55. F: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov	143
Tabuľka 56. F : Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov.....	144
Tabuľka 57. F: Sumárna tabuľka finančného plánu v EUR.....	145
Tabuľka 58. F: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu.....	147
Tabuľka 59. F: Zameranie stratégie podľa sektorov	148

Zoznam grafov

Graf 1. A: Podiel pôdy podľa druhu využitia	25
Graf 2. A: Produktívne obyvateľstvo	29
Graf 3. A: Štruktúra obyvateľstva	30
Graf 4. A: Počet obcí/miest podľa počtu obyvateľov	30
Graf 5. A: Národnostná štruktúra obyvateľov MAS LABOREC.....	31
Graf 6. A: Migrácia obyvateľstva MAS LABOREC	33
Graf 7. A: Priemerná nominálna mesačná mzda – Humenné, Stropkov, Medzilaborce, Prešovský kraj a Slovensko	35
Graf 8. A: Vývoj počtu žiakov v ZŠ s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce.....	39
Graf 9. A: Vývoj počtu žiakov stredných školách v okrese ML v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK.....	40

Zoznam skratiek:

- CO** – Certifikačný orgán
- CLLD** – Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou
- ČR** – Česká republika
- EFRR** - Európsky fond regionálneho rozvoja
- EK** – Európska komisia
- EPFRV** - Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
- EŠIF** – Európske štrukturálne a investičné fondy
- EÚ** - Európska únia
- EUR** - Európska mena
- CHKO** – Chránená krajinná oblasť
- IROP** – Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020
- ITMS** - Informačno-technologický monitorovací systém
- MAS** - Miestna akčná skupina
- MDVRR**- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
- ML** – Okres Medzilaborce
- MPRV SR** - Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- MV**- Monitorovací výbor
- MŽP SR** – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
- NFP** - Nenávratný finančný príspevok
- PHSR** – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
- PPA** - Pôdohospodárska platobná agentúra
- PRV** - Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 – 2020
- PSK** – Prešovský samosprávny kraj
- SR** Slovenská republika
- SMR** - Stratégia miestneho rozvoja
- ŠÚ SR** – Štatistický úrad Slovenskej republiky
- ŠR** – Štátny rozpočet
- ZŠ** - základná škola
- Z. z.** - Zbierka zákonov
- ŽoNFP** - Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku
- ÚPSVaR** - Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
- ÚV**- Úrad vlády

Úvod

Stratégia CLLD pre územie MAS s názvom **MAS LABOREC: VIDIEK PRE MESTO – Miesto pre vidiek** je kvôli svojmu novému špecifickému prístupu k miestnemu územnému rozvoju, presne cieleným integrovaným intervenciami smerovaným do konkrétnych území MAS LABOREC, reagujúcich na identifikované konkrétne vymedzené potreby územia, významne inovatívna.

Samotná stratégia pre územie MAS LABOREC, orientovaná v oblasti poľnohospodárskej výroby na zvýšenie jeho výkonnosti, sa zameriava na diverzifikáciu činností, a s tým súvisiace rozšírenie produkcie v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. Ďalším krokom je „naštartovanie“ procesov v oblasti druhovýroby, teda spracovania poľnohospodárskej produkcie. Vytvorenie lokálneho potravinového systému, ktorý integruje proces prepojenia prvovýroby a druhovýroby s odbytom produktov, je neoddeliteľnou súčasťou procesu smerujúceho k vyššej výkonnosti územia MAS LABOREC, k vytvoreniu pracovných miest a posilneniu vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

V rámci integrovaného prístupu k miestnemu územnému rozvoju podporujúceho rast miestnych ekonomík, stratégia s ohľadom na efektívnejšie využitie a zhodnotenie existujúceho prírodného a kultúrneho potenciálu, využije oblasť agroturizmu.

Vyššiu pridanú hodnotu zabezpečí zavedenie regionálnej značky a posilnenie spolupráce prvovýrobcov a druhovýrobcov na regionálnej a nadregionálnej úrovni, pričom dôjde k sieťovaniu a zavádzaniu sociálnych inovácií.

Podpora inovácií v kreatívnych odvetviach priemyslu, s dôrazom na existujúci produkčný potenciál na území MAS LABOREC, ponúka priestor pre vznik nových a inovovanie existujúcich činností mikro a malých podnikov, v priamej súvislosti s výstupmi v rámci jednotlivých priorít.

Zameranie podnikateľských subjektov na priemysel s inovatívnymi a kreatívnymi prvkami, nadväzujúcimi na významné dedičstvo Andyho Warhola, podporí integrované využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov a vytvorí priestor pre nové pracovné miesta a produkciu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou, reagujúce na súčasné moderné trendy, napr. v obalovej technike pre bio a eko potraviny.

Integrovaný prístup k vyššie uvedeným opatreniam v rámci implementačného mechanizmu sa v produkčno - spotrebiteľskom reťazci prejaví vyššou produkciou a kúpyschopnosťou.

Stratégia reflektuje na potreby územného rozvoja komplexne, a preto v rámci implementácie integruje opatrenia viacerých priorít. Vyvážený rozvoj podporuje aj investíciami do oblastí ako sú služby a marketing.

K atraktívnosti tohto územia prispeje stratégia umožnením ľahšieho prístupu k efektívnejším a kvalitným službám prostredníctvom precízne cielených investícií do infraštruktúr rôzneho typu, pričom výsledkom bude dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

Správnou cestou k dosiahnutiu vízie a stanovených cieľov sa v rámci stratégie javí cielený marketing, ktorého súčasťou je vypracovanie marketingovej stratégie na podporu udržateľnosti rozvoja miestnej ekonomiky s dôrazom na nové inovatívne, kreatívne a diverzifikované činnosti podnikateľských subjektov.

Keďže územie MAS LABOREC je výnimočné svojím historickým a kultúrnym potenciálom, s ohľadom na „svetové“ dedičstvo Andyho Warhola a drevených kostolíkov – cerkví, a prítomné aj samotnou prírodou nepoznačenou industrializáciou, teda zachovaným ekosystémom, snaží sa stratégia MAS LABOREC zviditeľniť a zdynamizovať procesy v území MAS prostredníctvom presne smerovaného marketingu nových inovatívnych a kreatívnych produktov a kreatívnej regionálnej značky reagujúcej na odkaz svetovo uznávaného umelca Andyho Warhola.

Prepojením stratégie na identifikované potreby, ktoré sa stali základom pre definovanie priorít, cieľov a výber opatrení, bola zabezpečená „**intervenčná logika**“ investícií do rozvoja miestnych ekonomík, bez ktorej by nemohlo dôjsť k **synergickému efektu** v oblasti rozvoja územia, napĺňaniu stanovených cieľových hodnôt, ani k súladu medzi výstupmi, výsledkami a dopadom.

Implementácia stratégie CLLD prispeje k začleňovaniu zraniteľných skupín do spoločenského života obyvateľov na vidieku.

1. Základné informácie o MAS

1.1 Identifikačné údaje MAS

Tabuľka 1. A: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	Miestna akčná skupina LABOREC, o.z.
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	10.01.2014
	Sídlo	Krásny Brod 69, 068 01
	IČO	42345146
	DIČ (ak relevantné)	2120094141
Údaje o banke	Názov banky	Prima banka Slovensko, a.s.
	Číslo účtu	4543831001/5600
	IBAN	SK18 5600 0000 0045 4383 1001
	SWIFT	KOMASK2X
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Ing. Adrian Kaliňak
	E-mail	kalinak.adrian@gmail.com
	Telefón	+421 905 769 728
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Ing. Adrian Kaliňak
	E-mail	kalinak.adrian@gmail.com
	Telefón	+421 905 769 728

Zdroj: vlastné spracovanie

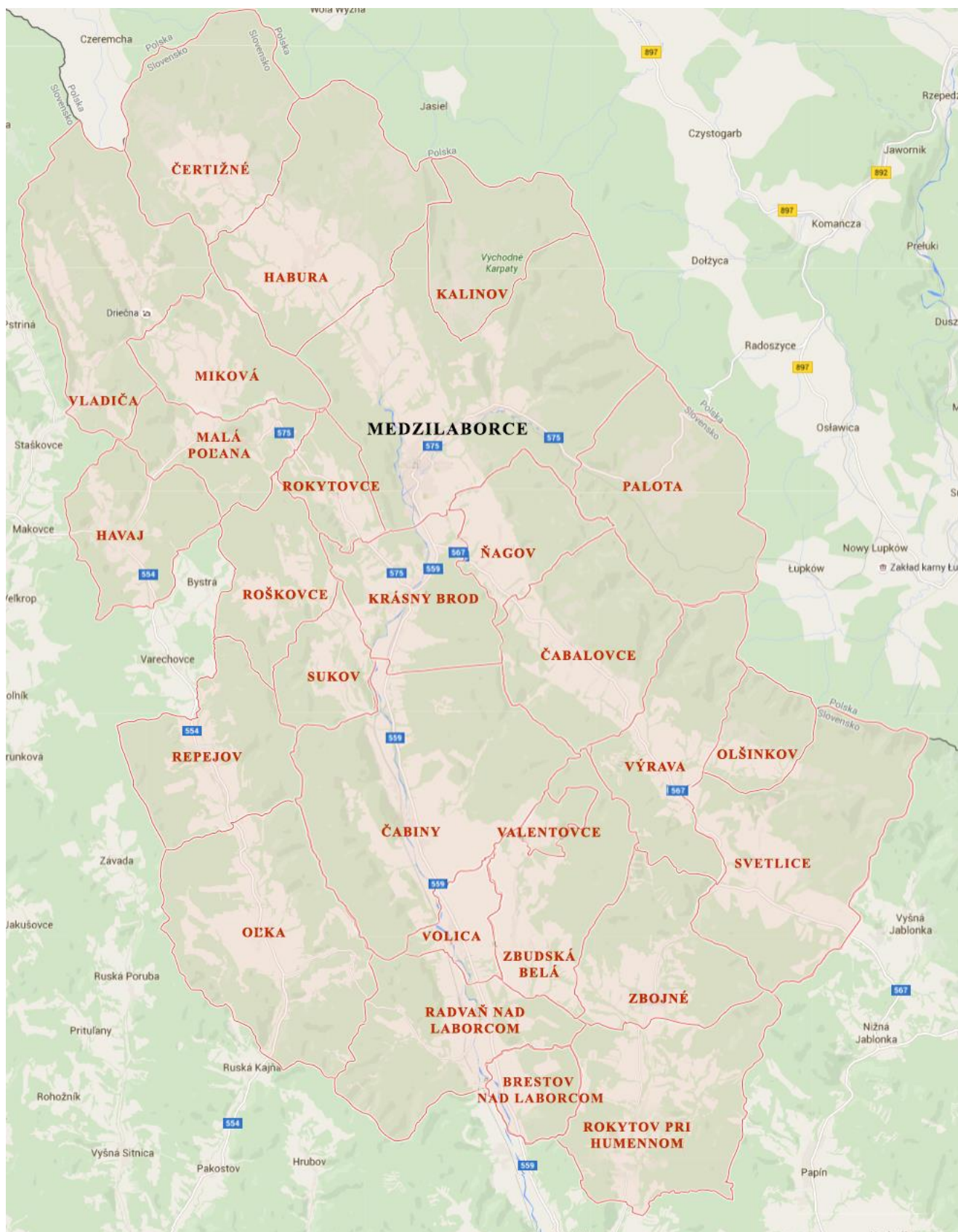
1.2 Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Tabuľka 2. A: Zoznam obcí/miest MAS LABOREC

Rozloha územia (v km ²):		517, 918 km ²				
Počet obyvateľov (spolu):		13 272				
Hustota obyvateľstva (obyv./km ²):		25,63 obyv./ km ²				
Priemerná nezamestnanosť (za MAS):		17,95 %				
Počet obcí (spolu):		28				
	Zoznam obcí:	mesto (označiť)	mesto nad 20 000 obyv. (označiť)	Administratívne zaradenie:		Priemerná nezamestnanosť (za okres)
	Názov			okres:	kraj:	
1.	Brestov nad Laborcom			Medzilaborce	Prešovský	19,95 %
2.	Čabalovce			Medzilaborce	Prešovský	
3.	Čabiny			Medzilaborce	Prešovský	
4.	Čertižné			Medzilaborce	Prešovský	
5.	Habura			Medzilaborce	Prešovský	
6.	Kalinov			Medzilaborce	Prešovský	
7.	Krásny Brod			Medzilaborce	Prešovský	
8.	Medzilaborce	x		Medzilaborce	Prešovský	
9.	Ňagov			Medzilaborce	Prešovský	
10.	Ol'ka			Medzilaborce	Prešovský	
11.	Olšinkov			Medzilaborce	Prešovský	
12.	Palota			Medzilaborce	Prešovský	
13.	Radvaň n/L			Medzilaborce	Prešovský	
14.	Repejov			Medzilaborce	Prešovský	
15.	Rokytovcy			Medzilaborce	Prešovský	
16.	Roškovce			Medzilaborce	Prešovský	
17.	Sukov			Medzilaborce	Prešovský	
18.	Svetlice			Medzilaborce	Prešovský	
19.	Valentovce			Medzilaborce	Prešovský	
20.	Volica			Medzilaborce	Prešovský	
21.	Výrava			Medzilaborce	Prešovský	
22.	Zbojné			Medzilaborce	Prešovský	
23.	Zbudská Belá			Medzilaborce	Prešovský	
24.	Havaj			Stropkov	Prešovský	17,40 %
25.	Malá Poľana			Stropkov	Prešovský	
26.	Miková			Stropkov	Prešovský	
27.	Vladiča, Sucha, Driečna			Stropkov	Prešovský	
28.	Rokytovcy pri Humennom			Humenné	Prešovský	16,49 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa územia MAS LABOREC

2. Vznik, história a tvorba partnerstva stratégie CLLD

2.1 Vznik a história partnerstva

Vznik miestnej akčnej skupiny úzko súvisí s cieľom spojiť sily a vytvoriť „nové“ podmienky pre bezpečný, zdravý a spokojný život všetkých obyvateľov na jej území, zabezpečiť priaznivé podmienky pre rast konkurencieschopnej ekonomiky a spoločnými aktivitami prostredníctvom nových infraštruktúr prepájať väzby medzi vidiekom a mestom.

Výsledkom tejto snahy Regionálne združenie mesta a obcí okresu Medzilaborce prijalo na svojom zasadnutí dňa 7.11.2013 rozhodnutie založiť verejno – súkromné partnerstvo na princípe LEADER resp. CLLD.

Dňa 23.12.2013 sa v priestoroch obecného úradu v obci Krásny Brod konalo ustanovujúce zasadnutie prípravného výboru občianskeho združenia Miestna akčná skupina LABOREC, o.z. Prípravný výbor bol zložený z troch zástupcov súkromného sektora (vrátane jednej neziskovej organizácie) a dvoch starostov obcí.

Splnomocnenec oprávnený konať v mene prípravného výboru následne podal žiadosť o registráciu združenia, ku ktorému došlo dňa 10.01.2014 pod č. VVS/1-900/90-43089.

Následne na to sa 22.1.2014 konalo ustanovujúce valné zhromaždenie, ktoré na svojom zasadnutí zvolilo v zmysle stanov svoje prvé orgány. Počet členov združenia bol v čase ustanovujúceho valného zhromaždenia 25 z toho 12 subjektov reprezentovalo verejný sektor a 13 súkromný.

V priebehu celého roka 2014 a neskôr aj 2015 sa uskutočnila cieľená propagačná kampaň s cieľom osloviť a získať čo najväčšie a najširšie spektrum budúcich členov. Prvé pracovné valné zhromaždenie združenia, vrátane nových členov, sa konalo 11.6.2015 a zúčastnilo sa ho už celkovo 68 členov zahrňujúcich územie okresov Medzilaborce, Stropkov a Humenné. Noví členovia pôsobili a naďalej rôznou formou pôsobia a participujú na aktivitách realizovaných v okrese Medzilaborce.

V mesiaci júl 2015 reagovalo združenie na aktuálnu výzvu v rámci opatrenia č. 19 – Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER, podopatrenia 19.1 – Prípravná podpora a predložilo žiadosť o poskytnutie NFP s cieľom vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia MAS. Príprava ISRU prebiehala kontinuálne v priebehu celého roka 2015.

Dňa 28.10.2015 sa konalo druhé pracovné valné zhromaždenie MAS LABOREC, o.z., predmetom ktorého mimo iného bolo schválenie nového znenia stanov združenia tak aby tieto reflektovali terminológiu a princípy CLLD v novom období. Na zhromaždení bol zároveň od prezentovaný návrh strategickej časti ISRU.

V mesiaci október a november 2015 prebehlo viacero stretnutí so zástupcami ďalších verejno súkromných partnerstiev pôsobiacich v regiónoch severovýchodného Slovenska s cieľom definovať spoločné zámery a identifikovať komplementárne opatrenia vo vzťahu k potenciálu jednotlivých území.

Miestna akčná skupina LABOREC, o.z., zastúpená jej štatutárnym orgánom je jedným z členov Rady partnerstva pre Regionálnu integrovanú stratégiu Prešovského samosprávneho kraja. Dňa 2.7.2015 podpísal predseda Rady partnerstva Memorandum o spolupráci so všetkými členmi Rady partnerstva, relevantnými inštitúciami pôsobiacimi na úrovni kraja. MAS LABOREC, o.z sa týmto aktom stala v procese prípravy a implementácie RIUS PSK zástupcom všetkých verejno-súkromných partnerstiev na území Prešovského samosprávneho kraja.

MAS LABOREC je členom neformálnej platformy miestnych akčných skupín pri PSK. Podieľa sa na organizovaní pracovných stretnutí MAS na úrovni PSK, kde aktívne zastupuje potreby územia MAS LABOREC vo vzťahu k tvorbe stratégie CLLD.

V prípade potreby verifikovaných údajov pri príprave analýz za územie sa MAS LABOREC podieľa na ich príprave, ako doplnkových zdrojov za územie – napr. pri príprave PHSR PSK na obdobie rokov 2014 – 2020, Program rozvoja vidieka PSK, RIUS PSK a ďalšie

Miestna akčná skupina LABOREC, o.z. sa počas doterajšej činnosti aktívne zapája do tvorby všetkých rozvojových dokumentov, tak na miestnej ako aj regionálnej a krajskej úrovni. Stali sme sa významným partnerom v rámci realizovaného projektu podporeného prostredníctvom programu SK08 – Cezhraničná spolupráca v rámci Nórskeho finančného mechanizmu 2009 – 2014. Rovnako sa aktívne podieľame na tvorbe nových programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja na území MAS. Týmto spôsobom zároveň garantujeme obsahovú a formálnu prepojenosť jednotlivých dokumentov.

2.2 Tvorba partnerstva a stratégia CLLD

A. Inštitucionálna etapa

1. 28.7.2015 - uzatvorenie zmluvy o poskytovaní služieb so spoločnosťou STOFF, s.r.o., Gorkého 3, 811 01 Bratislava, predmetom plnenia ktorej je záväzok poskytovateľa poskytovať objednávateľovi služby spojené s činnosťami súvisiacimi s odbornou prípravou, poradenstvom a konzultáciami pre miestnych zainteresovaných aktérov, a to v oblasti navrhovania, prípravy a vypracovania stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej len stratégia CLLD).

Spolupráca s dodávateľom služieb:

aktívna účasť dodávateľa v procese prípravy dokumentu – integrovanej stratégie CLLD, v súlade s podpísanou Zmluvou o poskytovaní služieb uzatvorenou podľa ustanovení § 269 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka zo dňa 28.7.2015 a Dodatkom č. 1 zo dňa 19.10.2015, s cieľom odbornej prípravy zainteresovaných aktérov na území MAS LABOREC, prípadne iných odborných expertov, a to v nasledujúcom rozsahu:

- vykonávanie aktivít súvisiacich s odbornou prípravou (napr. semináre, workshopy)
- poskytovanie odborného poradenstva a konzultácií v predmetnej problematike, vyjadrenia, vysvetlenia,

so zachovaním súladu s cieľom obstarávateľa navrhnuť, pripraviť a vypracovať stratégiu CLLD v nasledujúcej štruktúre:

Analytický rámec (analýza zdrojov územia, SWOT analýza, identifikácia potrieb)

Strategický rámec (definovanie vízie a strategického cieľa, stanovenie priorít, špecifických

cieľov a opatrení, súhrnná tabuľka strategického rámca, integrované znaky stratégie CLLD,

inovatívne znaky stratégie CLLD):

- posúdenie náročnosti prípravy dokumentu
- posúdenie kvantity a odborných kapacít ľudských zdrojov zapojených do prípravy,
- zisťovanie dotazníkovým prieskumom
- pravidlá komunikácie so socio-ekonomickými hráčmi v území
- pravidlá tímovej práce
- návrh na tematické zameranie pracovných skupín
- facilitovanie počas práce v odborných skupinách

- pracovné stretnutia a odborné konzultácie ku príprave - analytickej časti, vrátane SWOT analýz a identifikovaných potrieb
 - strategickej časti, (koučovanie pri tvorbe vízie a stanovovaní strategického cieľa, špecifických cieľov, priorít a opatrení s ohľadom na intervenčnú logiku, finančnej, časti monitoring, popis integrovaných a inovatívnych znakov, monitorovanie a hodnotenie
 - finančnej časti a k prínosom ku stratégii CLLD, pracovný workshop ku stanoveniu multiplikačných efektov, synergií ,koherencií v nadväznosti na dokumenty
- konzultácie na Ú PSK ku aktuálnym a pripravovaným strategickým dokumentom

Spolupráca s dodávateľom služieb začala navrhovaním a prípravou stratégie a pokračuje aj po ukončení diela – vyhotovenia stratégie CLLD aj v súčasnosti.

2. 10.8.2015 – podpísanie Memoranda o spolupráci s odbornými a záujmovými organizáciami o spoločnom postupe pri príprave Integrovanej stratégie rozvoja územia
3. 26.8.2015 - vytvorenie sektorových pracovných skupín

B. Etapa spracovania ISRU

1. Príprava a vypracovanie analytickej časti – realizácia prieskumov
 - 11.8.2015 : spracovanie projektových zámerov RIUS PSK a analýza prostredia
 - 17.8.2015 – 21.8.2015 : projektové zámery PHSR PSK a analýza potenciálu
 - 8.10.2015 a 10.10.2015: rekognoskácia potenciálnu miestneho cestovného ruchu CR
2. Príprava a vypracovanie strategickej časti ISRU
 - 26.8.2015: 1. rokovanie členov MAS LABOREC
 - Prezentácia opatrenia Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER
 - Proces prípravy ISRU so zameraním na strategickú časť a analytickú časť, víziu a priority rozvoja
 - Partnerstvo - tvorba pracovných skupín
 - Práca v pracovných skupinách
 - 28.8.2015 – 4.9.2015 : Dotazníkový prieskum verejný sektor
 - 6.9.2015: Inzercia k zapojeniu sa relevantných širokej verejnosti do prípravy ISRU

- 29.9.2015 – 9.10.2015 : Dotazníkový prieskum súkromný sektor
- 8.10.2015: 2. rokovanie členov MAS LABOREC a pracovných skupín
Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej len SMR):
- Strategický rámec: popis jednotlivých krokov
 - doplnenie súhrnnej tabuľky strategického rámca
 - popis integrovaných prvkov stratégie
 - popis inovatívnych prvkov stratégie
- Implementačný rámec so zameraním na špecifiká SMR:
- riadiaci mechanizmus
 - implementačný mechanizmus
- Informácia o procese posudzovania vplyvov na strategický dokument v zmysle zákona
- 28.10.2015. 3. rokovanie členov MAS LABOREC
Prezentácia návrhu strategickej a vykonávacej časti návrhu ISRU
- 5.11.2015 – 10.11.2015: Pripomienkovanie stratégie návrhu ISRU
- 25.11.2015 – 4.12.2015: Spracovanie a pripomienkovanie návrhu prioritných oblastí a opatrení strategickej časti ISRU – členovia a pracovné skupiny
- 30.11.2015 – 4.12.2015: Spracovanie a pripomienkovanie návrhu prioritných oblastí a opatrení strategickej časti ISRU – verejnosť
- 4.12.2015 : Stretnutie pracovných skupín k vyhodnoteniu pripomienok
- 5.12.2015 : Schválenie dokumentu a projektového zámeru

C. Informačná etapa a animácia územia

1. od 10.1.2014 priebežne zverejňovanie aktuálnych informácií o stave prípravy a vypracovania Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS LABOREC na webovej stránke www.laborecko.net
2. Informácie publikované v miestnych periodikách a rozhlase (Podvihorlatské noviny - 19.6.2015, Podvihorlatské noviny - 6.9.2015, Pod Vihorlatom - 30.5.2015, Slovenská východ - 26.2.2015, Korzár - 30.5.2015, RTVS - 26.8.2015, 22.9.2015, Podvihorlatské noviny – 30.11.2015, 7.12.2015)

3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

Prešovský kraj je po Banskobystrickom kraji druhý najväčší kraj na Slovensku. Rozprestiera sa na území o rozlohe 8 974 km², čo je 18,3 % rozlohy Slovenskej republiky. Kraj sa delí na 13 okresov, v ktorých sa nachádza 23 miest a 665 obcí, v ktorých celkovo žije 819 446,5 (15,12 % obyvateľstva SR - stav k 31. 12. 2014, zdroj ŠÚ SR). Prešovský kraj (ďalej len PSK) má spoločné hranice s 3 krajmi SR (Košický, Banskobystrický a Žilinský) a štátne hranice s 2 krajinami, na severe s Poľskom s dĺžkou hranice 360 km a na východe s Ukrajinou 38 km.

Tabuľka 3. A: Základné údaje o okresoch

Okres	Počet obyvateľov okresu	Rozloha v km ²	Hustota obyv./km ²	Počet obcí v okrese
<i>Medzilaborce</i>	12 252	427	28,8	23
<i>Humenné</i>	63 614	754	84,8	62
<i>Stropkov</i>	20 744	389	53,4	43
<i>Prešovský kraj</i>	819 977	8 973	91,3	665

Zdroj: Štatistický úrad SR 2014

Územie MAS LABOREC sa nachádza prevažne na území okresu Medzilaborce, ktorý rozlohou patrí k menším okresom SR, pretože je takmer o 200 km² menší ako priemerný okres našej krajiny. Rozprestiera sa v Laboreckej vrchovine území o rozlohe 518 km² (5,07% z celkovej rozlohy PSK) na severe hraničí s Poľskom, pričom sa tu nachádza hraničný priechod Palota. Členovia (súkromný / verejný sektor) majú sídla v troch okresoch PSK – Medzilaborce, Stropkov, Humenné. Združenie má celkovo 68 členov, z toho 28 členov sú zástupcovia verejného sektora (obce a mestá) a 40 členov zastupuje súkromný a neziskový sektor. V združení sa nachádza len jediné mesto, a to okresné mesto Medzilaborce.

Ako **výhodu** z hľadiska voľného trhu, cezhraničného cestovného ruchu, dostupnosti v oblasti vzdelávania, a ako **nevýhodu** – silná konkurencia lokálnym potravinovým systémom (napríklad ponuka lacnejších produktov v nižšej kvalite) môžeme chápať polohu územia v blízkosti 2 štátnych hraníc

Výhodou z hľadiska polohy a lokalizácie územia je životné prostredie bez väčšieho zásahu industrializácie, ale **nevýhodou** je nevyužitý potenciál pre vytváranie pracovných príležitostí, nízka tvorba a ponuka pracovných miest, vysoký odliv mladých ľudí a vyľudňovanie obcí.

Výhodou z hľadiska ochrany životného prostredia sú chránené územia, ktoré sa nachádzajú na území MAS Laborec, **nevýhodou** je však to, že ich využitie je obmedzené národnou a európskou legislatívou.

Výhodou sú tradície v oblasti kreatívneho priemyslu (sklársky priemysel), ale nevýhodou je úpadok regiónu, nízka miera zavádzania inovácií a nedostatok alebo nízky kapitál na „naštartovanie“ procesov, napríklad v oblasti mikro a malého podnikania, nedostatok odbornej pracovnej sily.

Výhodou je dostatok ornej pôdy na prvovýrobu, vhodné klimatické podmienky na špecifické komodity, **nevýhodou** je strata záujmu o práce v pôdohospodárstve (oblasť prvovýroby a druhovýroby).

Výhodou je zachovávanie ľudových tradícií, nevýhodou sú chýbajúce investície podporujúce vytváranie podmienok pre trávenie voľného času – budovanie príslušnej infraštruktúry (amfiteátre, rozhľadne a pod.)

3. Geografická charakteristika

Územie MAS LABOREC sa rozprestiera celkovo na 51791,8ha v katastrach 28 obcí troch okresov, a to okresu Medzilaborce, Stropkov a Humenné nachádza sa na severo-východe Prešovského samosprávneho kraja a jeho severná hranica tvorí štátnu hranicu s Poľskom. Najväčšia časť územia MAS LABOREC sa rozkladá na území okresu Medzilaborce, ktorý patrí k najmenším okresom PSK, a nachádza sa v jednom geomorfologickom celku - Laboreckej vrchovine.

Najvyšší bod územia položený 850 m.n.m. sa nachádza v katastri obce Svetlice na chrbte Východných Beskýd hraničiacich s Poľskom. Najnižší bod územia sa nachádza pri výtoku rieky LABOREC z okresu Medzilaborce v katastri obce Brestov nad Laborcom.

Z dôvodu, že sa územie nachádza v jednom geomorfologickom celku, je jeho geologická stavba jednotvárna. Najčastejšie sa tu vyskytujú flyšové súvrstvia s rozličným zastúpením pieskovcov, ílovcov a slieňovcov. Podobné majú aj flyšové kriedové súvrstvia. V širších dolinách, v ktorých v minulosti pretekali rieky, sa nachádzajú aj nivné usadeniny.

Flyšové znaky nesie taktiež reliéf krajiny. Podľa zloženia jednotlivých častí územia sa tu nachádzajú vyčnievajúce chrbty (odolnejšie pieskovce) a hlboké erózne brázdy na miestach, kde nie sú odolné horniny (ílovce, slieňovce), ktoré sú väčšinou bez lesnej pokrývky. V lesoch sú najviac zastúpené bukové lesné porasty. V pohraničných oblastiach sa nachádzajú aj jedle po menej smrekovce a iné dreviny.

Pôda je najviac zastúpená hnedou lesnou pôdou, nazývanou kambizem. Zastúpené sú aj nivné pôdy fluvizem. V erózne rozšírených častiach dolín sa nachádza ilomerizovaná luvizem.

K dôležitým riekam regiónu patria rieky LABOREC, Oľka a rieka Výrava. Všetky tieto rieky pramenia vo flyšových oblastiach, čo je príčinou toho, že tieto oblasti sú málo vodnaté.

Do územia okresu zasahuje Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. V rámci nej nájdeme prevažne aj maloplošné chránené územia okresu národnú prírodnú rezerváciu - Palotskú jedlinu a päť prírodných rezervácií - Beskydy, Haburské rašelinisko, Jarčiská, Mokrý lúky pod Čertižným, Pod Demjatou.

Územie Chránená krajinná oblasť (CHKO) zahŕňa územie okresov Humenné, Medzilaborce, Svidník a Snina.

CHKO Východné Karpaty tvorí severozápadnú prihraničnú časť z územia pôvodnej chránenej krajinskej oblasti, ktorá nebola začlenená do národného parku Poloniny. Územie je budované flyšovými súvrstvami, najmä ílovcami a pieskovecami.

Oblasť sa vyznačuje bohatými lesmi, ktoré sú hlavným ekostabilizačným prvkom krajiny a vhodným prostredím pre rastlinstvo i živočíšstvo viazané na lesné prostredie. V jej maloplošných chránených územiach sú zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch Laboreckej vrchoviny. V ich bohatom bylinnom kryte sa vyskytuje kostrava horská, ostružina.

Návštevníkov lákajú aj ďalšie prírodné a kultúrne **jedinečnosti, zvláštnosti/špecifiká:**

a.) dodnes industrializáciou nedotknutá príroda ponúkajúca kvalitné ekosystémové služby

Prírodná rezervácia Mokrý lúky pod Čertižným

Prírodná rezervácia Mokrý lúky pod Čertižným je chráneným územím katastra obce Čertižné na výmere **1,36 ha**. V terénnej depresii vedľa hospodárskej krajiny Laboreckej vrchoviny sa zachovali biologicky hodnotné slatino-rašelinové spoločenstvá, málo narušené ľudskými zásahmi. Chránené územie tvoria podmáčané lúčne a slatinné spoločenstvá v rôznych postupných štádiách, krovité vrby a porast jelše lepkavej.

Medzi najvýznamnejšie **chránené, vzácne a ohrozené druhy rastlín** v rezervácii patria vyčíta trojlístá, iskerník veľký, rašelinníky, krušík močiarny a vlhkomilné a mokradňové ostrice. Z krovitých vrb sú zastúpené vrba popolavá, vrba ušatá a vzácna vrba päťtyčinková. Toto územie vytvára podmienky pre **vzácne a ohrozené živočíchy**. Z vtákov je tu trsteniarik obyčajný a sedmohlások obyčajný.

Národná prírodná rezervácia Palotské jedliny

Sa nachádza v katastrálnom území obce Palota na výmere 157,15 ha. Chránené územia tvoria prirodzené jedľové bučiny na flyši Laboreckej vrchoviny v závere Palotského potoka. Nadmorská výška sa pohybuje od 510 do 700 m. V bohatom bylinnom poraste sa darí najmä kostrave horskej, ostružine srstnatej, hviezdici hájnej a papradi. Pôvodné lesné porasty sú zároveň vhodným prostredím pre chránené a ohrozené živočíchy, z ktorých v rezervácii žijú sova dlhochvostá i vzácne mäsožravce ako vlk, rys i medveď. Zdroj: www.laborecko.net

b.) MAS LABOREC upúta mnohými špecifikami z hľadiska kultúrnych a historických pamiatok

Medzilaborce – Cerkev sv. Ducha - pravoslávny chrám postavený v roku 1949 v staroruskom renesančnom slohu. Postavený bol namiesto starého dreveného pravoslávneho chrámu. Jeho vznik v tak neprajnej dobe na stavbu chrámov umožnili niektoré zaujímavé okolnosti. V chráme boli obnovené maľby gréckym ikonopiscom žijúcim v USA Dimitriosom Leussisom a Dušanom Kandrinčákom z Medzilaboriec. Za obdobie štyroch rokov na ploche 1 600 m² stvárnil tristo päťdesiat ikon.

Múzeum Andyho Warhola bolo otvorené 30. júna 1991 vďaka iniciatíve Johna Warhola, viceprezidenta nadácie Andyho Warhola v New Yorku a ďalších nadšených propagátorov zakladateľa pop-artu. Veľká sála múzea patrí originálom a plagátom Andy Warhola, výtvarníka, predstaviteľa pop-artu, ktorého rodičia pochádzali z neďalekej obce Miková. Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach je jedinou inštitúciou v Európe, ktorá sa venuje dielu a pôvodu jedného z najvýznamnejších umelcov druhej polovice 20. storočia – Andymu Warholovi.

Obec **Čertižné** - leží v pramennej časti Laborca, v severovýchodnej časti Nízkych Beskýd v nadmorskej výške okolo 452 m. Obec má zaujímavú históriu. Sídlo založil šoltýs s valašskými usadlíkmi okolo roku 1560 na území humenského panstva. Najstarší písomný doklad o Čertižnom pochádza z roku 1579. Jeho zemepánmi boli šľachtici Drugethovci. Hospodárska budova kúrie pochádza zo začiatku 19. storočia, gr. kat. kostol z roku 1928. V marci r. 1935

sa v obci odohrala maloroľnícka čertižniansko-haburská vzbuera proti exekúciám. Na cintoríne sa nachádzajú kultúrne pamiatky hroby buditeľov Adolfa Ivanoviča Dobrianského a Júliusa Stavrovského-Popradova. V obci je gréckokatolícky chrám z roku 1928 s nádherným interiérom.

Krásny Brod - Nachádza sa v tu Monastyr rádu svätého Bazila Veľkého založený v 14. storočí. Je jedným z najstarších a najkrajších monastyrov na Slovensku, ktorý priamo nadväzuje na cyrilo-metodskú tradíciu. Za ruinami sa v zachovalom stave nachádza kaplnka Pokrova. Do roku 1752 tu stáli len drevené kostolíky, ktoré často podliehali požiarom. V tomto roku bol vybudovaný prvý kamenný monastyr, ktorý bol trikrát zničený. Naposledy počas prvej svetovej vojny. Nad vchodom bol pôvodne umiestnený nápis pripomínajúci zázračné uzdravenie. Koncom 19. storočia sa tu nachádzala aj rafinéria ropy.

Kalinov - Leží v severnej časti Laboreckej vrchoviny, pod hlavným hrebeňom Beskýd, v nadmorskej výške okolo 453 m. Obec stojí na mieste, ktoré už za Rímanov stálo na ceste z Potisia k Baltu. Z 18. storočia pochádza gréckokatolícka cerkev. Nanebovzatia Panny Márie, projektovaná tereziánskou stavebnou kanceláriou. Pri cerkvi je 300-ročná lipa. 20. storočie začalo dramaticky. V obci bol postavený pomník ako pripomenka oslobodenia prvej obce v Československu počas 2. sv. vojny. V Kalinove sa začína štafetový beh vďaky, mieru a svornosti.

Habura - Socha kniežaťa Laborca. Autorom sochy je akademický sochár Ján Ľapák. Má päť metrov a je umiestnená na kamennom podstavci nad obcou. Vidieť ju budú aj v susedných Medzilaborciach a Čertižnom. Socha symbolizuje uvedomenie si rusínskych koreňov miestneho obyvateľstva. Je to myšlienka povzbudenia, oživenia pamäti národa, ktorý tu pred časmi prebýval. Už v rímskych kronikách je zaznamenané, že na sever od Dunaja žije národ zvaný Rutheni. Podľa legendy Húni knieža Laborca zabili alebo popravili v roku 903 po vyhratej bitke pri prameňoch rieky Sviržava. Tá neskôr niesla jeho meno. V podstavci sochy (1,7 m) sú vložené hrudy zeme zo 106 rusínskych obcí. **Drevený kostolík:** Ide o kópiu pôvodného chrámu, ktorý stál v obci pred 250 rokmi. Chrám je najmladším dreveným kostolíkom na Slovensku. Pôvodný chrám stál v Habure už pred rokom 1510. Obec ho však v roku 1759 darovala susednej obci Malá Poľana, kde nemali vlastný chrám. Haburčania si vtedy postavili murovanú „cerkev“. Malá Poľana však v roku 1935 kostolík predala do Hradca Králové, kde stojí dodnes. Kostolík rozobrali a do Českej republiky previezli vlakom. **Pomník Ľ. Kukorelliho:** v septembri 1944 mal partizánsky oddiel Čapajev (neskôr partizánska brigáda a zväzok) okolo 500 príslušníkov a vyvíjal diverznú činnosť proti nemeckej armáde. V období Slovenského národného povstania (SNP) viedla brigáda Čapajev ťažké boje s jednotkami 357.

pechotnej divízie Wehrmachtu. Musela sa stiahnuť do Ondavskej vrchoviny, kde sa zlúčila s ďalšími partizánskymi oddielmi a reorganizovala sa na partizánsky zväzok. Ten sa v druhej polovici novembra 1944 pod veľkým tlakom nemeckých jednotiek rozhodol prebiť k 4. ukrajinskému frontu. Oddiel v počte asi 1500 mužov sa vydal pod Kukorelliho velením cez hory k sovietskym vojskám. V tomto boji padol 24. novembra 1944 aj Ľudovít Kukorelli. Jeho telo našli približne 25 m od rieky LABOREC (iba 150 m od sovietskych zákopov).

3.1.2. Poľnohospodárstvo a lesníctvo

Poľnohospodárska pôda v Prešovskom kraji zaberá 42,4% z celkovej rozlohy kraja. Z nej takmer dve pätiny predstavuje orná pôda na ktorej sa pestujú predovšetkým obilniny, krmoviny, olejiny a zemiaky. V pestovaní zemiakov patrí kraj k najväčším producentom v SR. V rámci živočíšnej výroby prevláda chov hovädzieho dobytku. Spolu s Banskobystrickým krajom obhospodaruje najväčšie plochy lesných pozemkov.

Poľnohospodárstvo okresu Medzilaborce je charakterizované veľmi ťažkými výrobnými podmienkami. Prevažná časť územia spadá do flyšovej oblasti s charakteristickou zníženou úrodnosťou poľnohospodárskej pôdy.

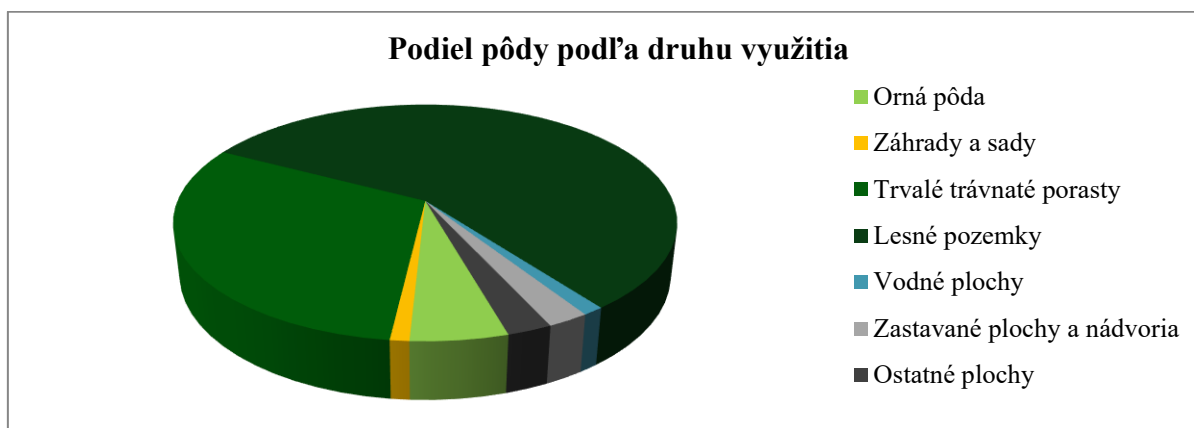
Tabuľka 4. A: Výmera pôdy podľa druhu na území MAS LABOREC k 31.12.2014

Územie	MAS LABOREC v km ²
Celková výmera	517,918
- poľnohospodárska pôda	192,395
v tom orná pôda	27,254
vinice	0
záhrady a ovocné sady	5,387
trvalé trávne porasty	159,682
- nepoľnohospodárska pôda	325,585
v tom lesné pozemky	295,535
vodné plochy	6,011
zastavaná plocha, nádvorcia	11,793
ostatné plochy	12,707

Zdroj: Štatistický úrad SR 2014

MAS LABOREC má celkovú výmeru 517 924 ha, z toho 192 395 ha zaberá poľnohospodárska pôda a 325 585 ha zaberá nepoľnohospodárska pôda. Pomerne veľkú časť nepoľnohospodárskej pôdy zaberajú lesné pozemky 295 535 ha.

Graf 1. A: Podiel pôdy podľa druhu využitia

Zdroj: Štatistický úrad 2014

Tabuľka 5. A: Pôdy v katastrach obcí MAS LABOREC

Pôdy v katastrach obcí MAS LABOREC			
Obce	Kambizeme modálne a kultizemné / pseudoglejové nasýtené	Kambizeme modálne kyslé a podzolové /pseudogleje kyslé	Fluvizeme glejové
Brestov nad Laborcom	I	I	I
Čabalovce	I	I	
Čabiny	I	I	I
Čertižné	I	I	
Habura	I	I	
Kalinov	I	I	
Krásny Brod	I	I	
Medzilaborce	I	I	
Ňagov	I	I	
Oľka	I	I	
Oľšínkov		I	
Palota		I	
Radvaň nad Laborcom	I		I
Repejov	I	I	
Rokytovce	I	I	
Roškovce	I	I	
Sukov	I		
Svetlice	I	I	

Valentovce	I	I	
Volica	I	I	I
Výrava	I	I	
Zbojné	I	I	
Zbudská Belá	I	I	
Havaj	I	I	
Malá Poľana	I	I	
Miková		I	
Vladiča	I	I	
Rokytyv pri Humennom	I	I	I

Zdroj: SZAP ATLAS SR

Tabuľka 6. A: Stav hospodárskych zvierat v kusoch

Okres	Hovädzí Dobytok	z toho kravy	Ošípané	z toho prasnice	Hydina	z toho sliepky	Ovce	z toho bahnice
k 31.12.2014								
Medzilaborce	3 817	2 180	61	-	9 720	9 720	1 672	959
Stropkov	4 482	2 281	578	D	119 664	17 060	2 997	1 849
Humenné	4 835	2 650	18 240	2 368	44 094	40 170	1 943	1 473
k 31.12.2013								
Medzilaborce	3 959	2 337	61	-	9 720	9 720	1 600	924
Stropkov	4 686	2 264	587	D	62 671	17 107	3 040	1 734
Humenné	4 893	2 552	18 407	2 270	44 399	40 418	2 472	1 584
k 31.12.2012								
Medzilaborce	3 852	2 247	36	-	9 720	9 720	2 990	2 027
Stropkov	4 621	2 192	588	8	139 007	17 111	3 112	1 799
Humenné	4 752	2 511	15 595	1 612	44 415	40 406	3 027	2 013

- Jav sa nevyskytoval

D údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na základe ukazovateľa intenzity chovu hospodárskych zvierat môžeme konštatovať, že stav ošípaného dobytku v okrese Medzilaborce od roku 2012 vzrástol o 25 kusov a odvtedy sa tento stav nezmenil. Stav hydiny od roku 2012 je nemenný.

Tabuľka 7. A: Produkcia poľnohospodárskych plodín

	Zrniny ton/ha	Obilniny ton/ha	Olejníny ton/ha	Zemiaky ton/ha	Viacročné krmoviny ton/ha
k 31.12.2014					
Medzilaborce	2,62	2,62	0	4,21	1,61
Stropkov	3,46	3,46	0	5,64	4,76
Humenné	3,27	3,27	3,78	10,24	2,79
k 31.12.2013					
Medzilaborce	2,04	2,04	-	4,30	4,75
Stropkov	3,23	3,24	0,99	6,63	3,68

Humenné	2,14	2,14	1,75	5,48	2,15
k 31.12.2012					
Medzilaborce	2,20	2,20	-	4,09	3,53
Stropkov	3,39	3,39	3,24	6,65	5,48
Humenné	3,17	3,17	2,25	8,25	2,95

Zdroj: Štatistický úrad SR

V okrese Medzilaborce bola zaznamenaná najvyššia hektárová úroda pre zemiaky 4,21 ton/ha a najnižšia pre olejninu 0 ton/ha.

3.1.3. Obyvateľstvo a demografia

Počet obyvateľov MAS LABOREC k 31.12.2014 (zdroj ŠÚ SR).

Spolu	13 272
z toho muži	6 588
ženy	6 684

Počet obyvateľov žijúcich v mestách	6 703
v obciach	6 569

Tabuľka 8. A: Vývoj počtu obyvateľov

Územie	2010	2011	2012	2013	2014
MAS LABOREC	13 101	13 450	13 360	13 037	13 272

Zdroj: Štatistický úrad

Počet obyvateľov na území MAS LABOREC v roku 2011 v porovnaní s rokom 2010 vzrástol o 349 osôb. V rokoch 2012 a 2013 opäť začal klesať, v roku 2014 vzrástol o 533 osôb, čo je o 184 osôb viac ako v roku 2011.

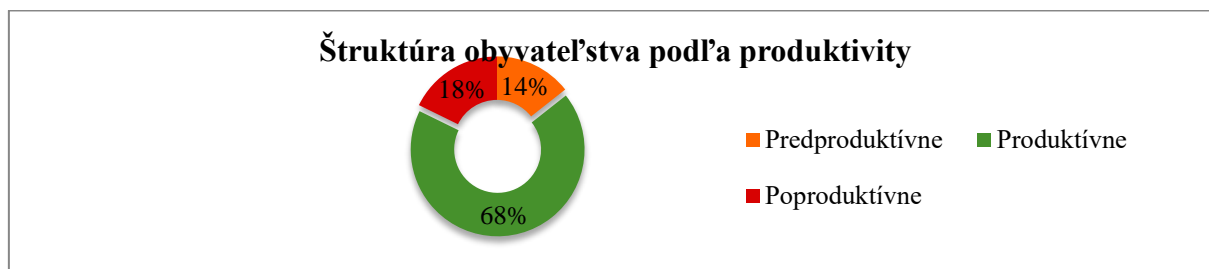
V okrese sú dve obce s počtom obyvateľov do 100, a to Oľšínkov a Vladiča, kde starí ľudia dožívajú a mladí prichádzajú len za rekreáciou. V obciach zostávajú väčšinou starší ľudia, mladí ľudia odchádzajú za prácou do ekonomicky silnejších regiónov.

Tabuľka 9. A: Zloženie obyvateľov k 31.12.2014

Obce	Zloženie obyvateľov k 31.12.2014													Priemerný vek
	Predproduktívne				Produktívne				Poproduktívne				Spolu	
	muži	ženy	spolu	%	muži	ženy	spolu	%	muži	ženy	spolu	%		
Brestov nad Laborcom	12	8	20	19,1	40	29	69	65,7	6	10	16	15,2	105	37,97
Čabalovce	45	32	77	20,9	133	114	247	67,1	15	29	44	12,0	368	35,90
Čabiny	18	21	39	10,4	135	108	243	65,0	34	58	92	24,6	374	45,18
Čertižné	14	23	37	10,7	116	100	216	62,4	35	58	93	26,9	346	47,46
Habura	33	23	56	10,9	173	138	311	60,6	56	90	146	28,5	513	47,72
Kalinov	3	6	9	3,3	88	118	206	75,5	20	38	58	21,3	273	48,75
Krásny Brod	46	32	78	16,7	163	146	309	66,3	26	53	79	17,0	466	40,28
Medzilaborce	563	489	1052	15,7	2422	2352	4774	71,2	331	546	877	13,1	6703	39,32
Ňagov	30	21	51	11,9	160	142	302	70,2	28	49	77	17,9	430	42,36
Ofka	16	22	38	12,9	109	65	174	59,0	28	55	83	28,1	295	46,74
Olšinkov	0	0	0	0	7	3	10	37,0	7	10	17	63,0	27	61,02
Palota	20	26	46	24,7	64	46	110	59,1	12	18	30	16,1	186	35,74
Radvaň nad Laborcom	36	47	83	14,4	218	168	386	67,1	35	71	106	18,4	575	41,39
Repejov	9	7	16	11,7	44	30	74	54,0	16	31	47	34,3	137	49,73
Rokytovce	14	16	30	15,0	69	61	130	65,0	20	20	40	20	200	41,91
Roškovce	8	7	15	8,1	64	52	116	62,7	10	44	54	29,2	185	45,91
Sukov	8	18	26	20,5	42	32	74	58,3	12	15	27	21,3	127	39,37
Svetlice	1	1	2	1,8	34	25	59	54,1	18	30	48	44,0	109	56,47
Valentovce	1	3	4	9,3	17	8	25	58,1	4	10	14	32,6	43	49,29
Volica	12	13	25	8,4	104	103	207	69,5	23	43	66	22,2	298	45,38
Výrava	10	13	23	12,2	70	55	125	66,5	18	22	40	21,3	188	43,03
Zbojné	9	13	22	12,4	67	42	109	61,2	12	35	47	26,4	178	46,61
Zbudská Belá	10	12	22	17,5	41	29	70	55,6	13	21	34	27,0	126	45,25
Havaj	37	21	58	14,6	155	135	290	72,9	16	34	50	12,6	398	39,80
Malá Poľana	8	9	17	15,0	44	28	72	63,7	7	17	24	21,2	113	43,08
Miková	12	14	26	17,6	45	39	84	56,8	10	28	38	25,7	148	42,62
Vladiča	0	1	1	1,8	27	14	41	71,9	4	11	15	26,3	57	52,32
Rokytov pri Humennom	16	18	34	11,2	98	78	176	57,9	32	62	94	30,9	304	49,55
Spolu	991	916	1907	12,45	4749	4260	9009	62,66	848	1508	2356	24,9	13272	45,01

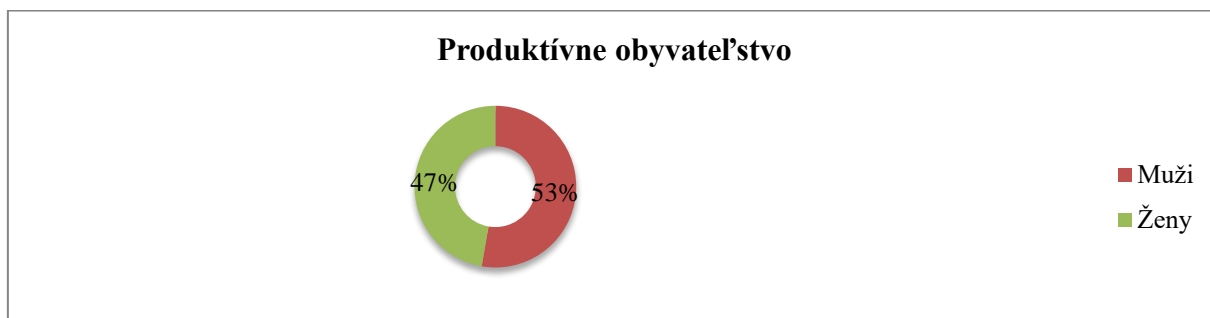
Zdroj: Štatistický úrad 2014

Graf 2. A: Produktívne obyvateľstvo

Zdroj: Štatistický úrad

Graf 3. A: Štruktúra obyvateľstva

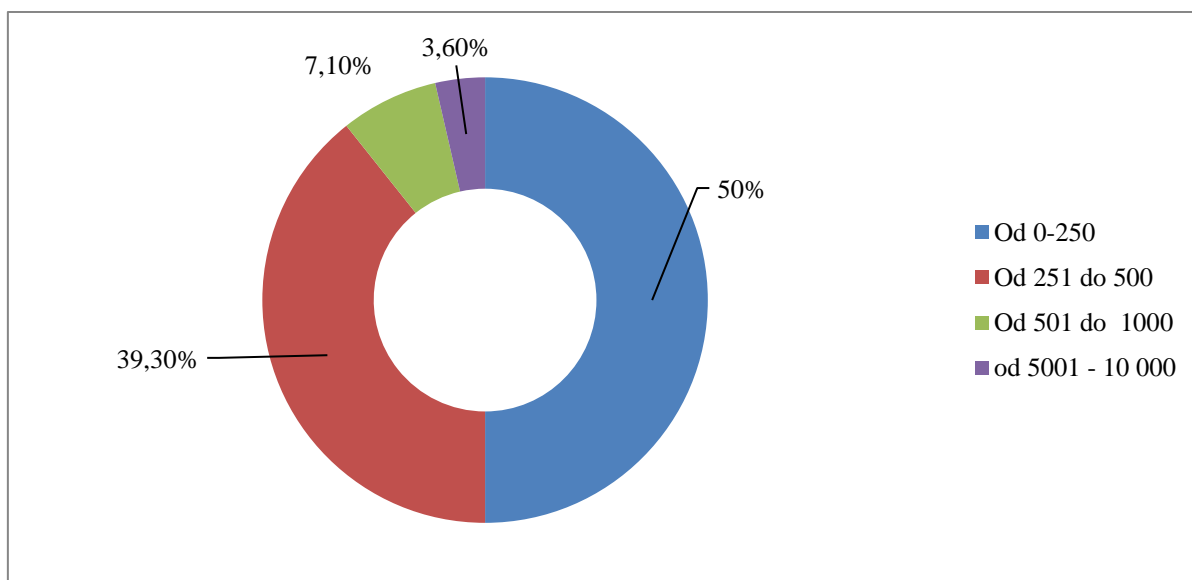
Zdroj: Štatistický úrad

Tabuľka 10. A: Počet obcí /miest podľa počtu obyvateľov

Obce / mestá podľa počtu obyvateľov	
Od 0-250	14
Od 251 do 500	11
Od 501 do 1 000	2
Od 1 001 do 2 000	0
Od 2 001 do 5 000	0
Od 5 001 do 10 000	1
Nad 10 001	0

Zdroj: Štatistický úrad 2014

Graf 4. A: Počet obcí/miest podľa počtu obyvateľov

Zdroj: Štatistický úrad 2014

Na základe vyššie spracovaných údajov sa na území MAS v prevažnej miere vyskytujú obce do 250 obyvateľov (50 %) a obce od 251 do 500 obyvateľov (39,30%). Najviac obyvateľov 6 703 žije v okresnom meste Medzilaborce, ktoré sú z pohľadu počtu obyvateľov najväčšou „obcou“ MAS LABOREC. Najmenšou obcou sú obce Vladiča, Suchá, Driečna, ktoré tvoria jeden celok a vykazujú spolu 57 obyvateľov.

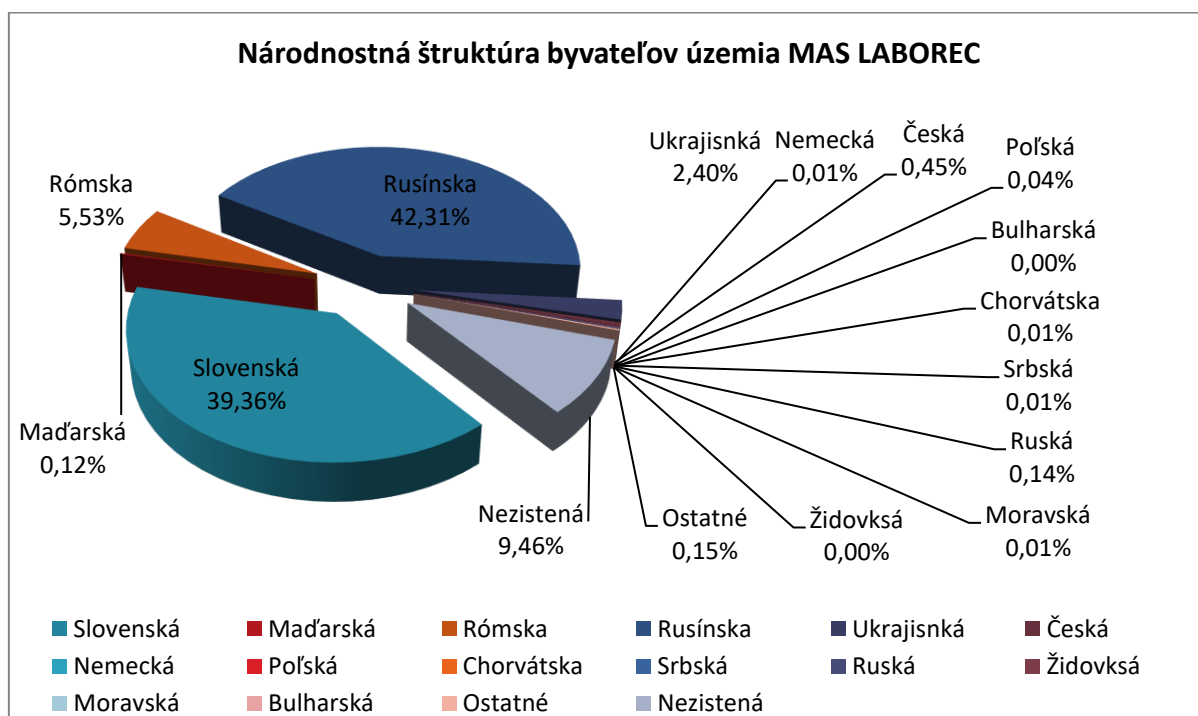
Národnostná štruktúra obyvateľov

Tabuľka 11. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Medzilaborce

Národnosť	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Slovenská	6 025	4 731	4 629	4 968	5 039
Rusínska	5 054	5 284	5 295	5 073	4 976
Ukrajinská	486	312	312	328	334
Rómska	204	745	745	719	715

Zdroj: Štatistický úrad 2014

Graf 5. A: Národnostná štruktúra obyvateľov MAS LABOREC

Zdroj: ŠÚ SKSODB 2011

Územie okresu Medzilaborce je národnostne nehomogénne. Podľa výsledkov štatistického úradu tvorí 41,13 % obyvateľstvo slovenskej národnosti a 40,61% obyvateľstvo rusínskej národnosti. Do roku 2013 na území Medzilaboriec žilo viac obyvateľov rusínskej národnosti, ako slovenskej národnosti. Menej početné menšiny sú česká, moravská a sliezka, poľská, ruská a nemecká.

Tabuľka 12. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Stropkov

Národnosť	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Slovenská	18 650	16 685	16 609	16 798	16 828
Rusínska	1 122	1 382	1 380	1 302	1 271
Ukrajinská	123	105	103	107	110
Rómska	482	1 225	1 225	1 209	1 199

Zdroj: Štatistický úrad

Tabuľka 13. A: Národnostná štruktúra obyvateľov v okrese Humenné

Národnosť	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Slovenská	58 090	54 002	53 768	53 903	53 704
Rusínska	2 300	3 119	3 113	3 029	3 001
Ukrajinská	927	528	521	538	538
Rómska	1 398	1 671	1 672	1 637	1 631

Zdroj: Štatistický úrad

Tabuľka 14. A: Zloženie obyvateľov podľa národnosti

Obce	Zloženie obyvateľov podľa národnosti															
	Slovenská	Maďarská	Rómska	Rusínska	Ukrajinská	Česká	Nemecká	Poľská	Chorvátska	Srbská	Ruská	Židovská	Moravská	Bulharská	Ostatné	Nezistená
Brestov nad Laborcom	57	0	16	19	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Čabalovce	166	0	17	113	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
Čabiny	121	0	0	219	13	4	0	0	0	0	3	0	0	0	0	31
Čertižné	113	3	0	240	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Habura	110	0	0	316	23	4	0	1	0	0	1	0	0	0	2	14
Kalinov	97	1	0	188	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Krásny Brod	136	0	2	259	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	47
Medzilaborce	2560	10	646	2419	210	30	1	3	1	0	13	0	0	0	11	905
Ňagov	157	0	9	245	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	23
Ol'ka	136	0	2	166	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Olšinkov	13	0	0	16	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Palota	43	0	39	94	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Radvaň nad Laborcom	372	0	0	165	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43
Repejov	54	0	0	73	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Rokytovec	43	0	9	140	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Roškovec	75	0	1	114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Sukov	54	0	2	66	8	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	3
Svetlice	70	0	0	37	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Valentovec	18	0	0	23	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Volica	154	0	0	150	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Výrava	84	0	0	81	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Zbojné	98	0	0	70	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Zbudská Belá	41	0	0	75	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
Havaj	233	0	0	170	5	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5
Malá Poľana	46	0	0	62	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	
Miková	55	2	4	63	1	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	26
Vladiča	32	0	0	25	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

Rokytov pri Humennom	180	0	0	108	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Spolu	5318	16	747	5716	324	61	2	6	1	1	19	0	1	0	20	1278

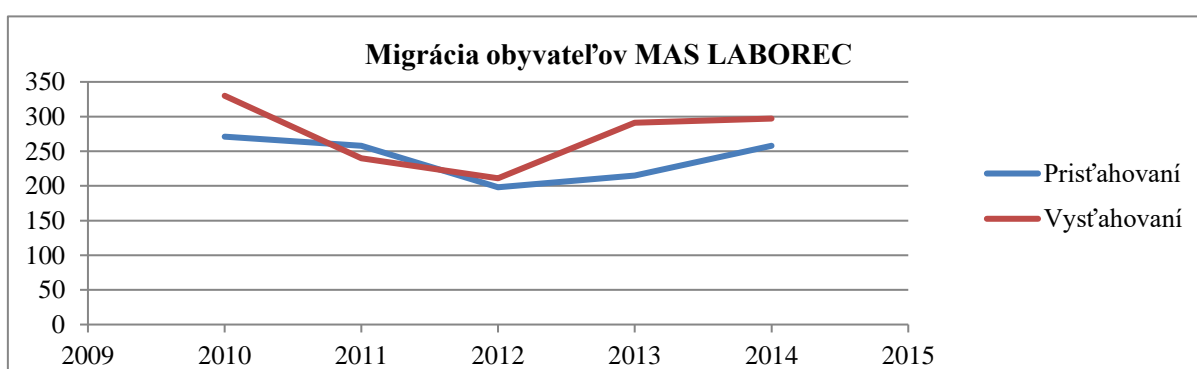
Zdroj: Štatistický úrad SR SODB 2011

Tabuľka 15. A: Migrácia obyvateľstva MAS LABOREC

	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r. 2014
Priťahovaní	271	258	198	215	258
Vysťahovaní	330	240	211	291	297

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 6. A: Migrácia obyvateľstva MAS LABOREC

Zdroj: Štatistický úrad

Na území MAS LABOREC v roku 2014 sa priťahovalo na trvalý pobyt o 43 osôb viac, ako v roku 2013, ale zároveň v roku 2014 sa vysťahovalo z trvalého pobytu o 39 osôb viac, ako sa v danom roku priťahovalo.

3.1.4. Trh práce

Celkový počet uchádzačov o zamestnanie v roku 2014 dosiahol hodnotu 1 362 osôb a medziročne vzrástol o 3 osoby. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Medzilaborce k 31.12.2014 pri disponibilnom počte uchádzačov o zamestnanie v počte 1 114 osôb dosiahla hodnotu 19,95 %.

Okres Medzilaborce sa umiestnil v rámci Slovenska z celkového počtu 79 okresov na 13. mieste, celoslovenská miera evidovanej nezamestnanosti bola ku koncu roka (13,29 %).

Tabuľka 16. A: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo a Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie																
Ukazovateľ		2010			2011			2012			2013			2014		
		Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Okres Humenné	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	32 406	18 729	13 677	32 559	18 472	14 087	32 515	18 279	14 236	31 428	17 852	13 576	31 740	17 868	13 872
	Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	5 075	2 887	2 188	5 417	3 020	2 397	6 017	3 351	2 666	5 448	2 897	2 551	5 233	2 881	2 352
Okres Medzilaborce	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	6 037	3 530	2 507	6 047	3 480	2 567	5 988	3 417	2 571	5 386	3 099	2 287	5 583	3 224	2 359
	Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	1 171	623	548	1 200	630	570	1 336	728	608	1 062	576	486	1 114	631	483
Okres Stropkov	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	10 248	5 966	4 282	10 372	5 955	4 417	10 262	5 804	4 458	10 469	6 011	4 458	10 571	6 061	4 510
	Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	1 757	945	812	1 878	940	938	2 194	1 161	1 033	1 865	907	958	1 839	984	855

Zdroj: ŠU SR (STAT DAT – Miera evidovanej nezamestnanosti/ ukazovatele) 2010-2014

Tabuľka 17. A: Priemerný evidenčný počet zamestnancov

Okres Medzilaborce						
Ukazovateľ		Priemerný evidenčný počet zamestnancov				
		2010	2011	2012	2013	2014
		Spolu	Spolu	Spolu	Spolu	Spolu
Okres Medzilaborce	Spolu	1 074	1 260	1 163	1 081	1 061
	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	11	D	D	D	D
	Priemysel spolu	499	567	416	408	436
	Ťažba a dobývanie	D	D	D	D	-
	Priemyselná výroba	473	414	D	D	278
	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	D	133	D	D	D
	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	23	D	D	D	D
	Stavebníctvo	14	D	D	D	D

Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	53	54	52	54	60
Doprava a skladovanie	86	73	70	D	70
Ubytovacie a stravovacie služby	D	D	D	D	-
Informácie a komunikácia	D	D	D	D	-
Finančné a poisťovacie činnosti	10	D	D	D	12
Činnosti v oblasti nehnuteľností	D	D	D	D	

D – dôverný údaj

Zdroj: Štatistický úrad SR(Statdat Zamestnanci podľa SK NACE Rev.2

Priemerný evidenčný počet zamestnancov v okrese Medzilaborce v roku 2014 dosiahol 1061 osôb. Od roku 2011 došlo k poklesu o 102 zamestnancov.

Odvetvová štruktúra zamestnanosti v okrese ku koncu roka 2014 bola charakterizovaná najvyššou koncentráciou pracujúcich v priemysle a to najmä strojárskom a sklárskom (41 %), v doprave a skladovaní (6,6% %) a vo veľkoobchode a maloobchode (5,7 %). Počet pracujúcich v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove nie je k dispozícii.

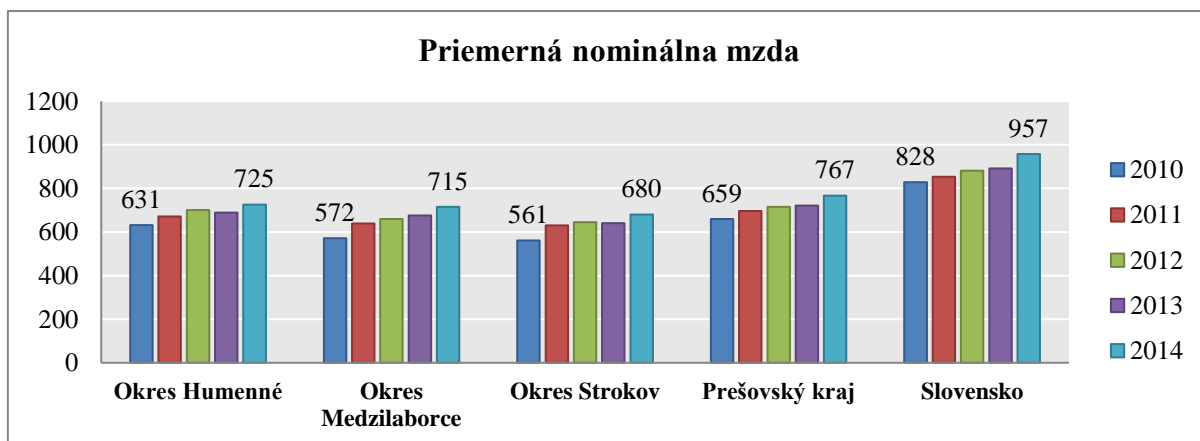
K 31.12.2014 bolo na ÚPSVaR v Medzilaborciach evidovaných celkom 1 voľné pracovné miesto, čo predstavuje 1 061 osôb na 1 pracovné miesto.

Tabuľka 18. A: Porovnanie priemernej mesačnej mzdy v okrese Humenné, Medzilaborce, Stropkov, od r. 2010 do r. 2014

Ukazovateľ	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)														
	2010			2011			2012			2013			2014		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Okres Humenné	631	729	565	672	730	617	700	777	630	689	734	653	725	766	693
Okres Medzilaborce	572	672	481	639	716	568	659	715	601	676	718	635	715	743	669
Okres Stropkov	561	622	503	630	698	554	645	710	574	640	682	597	680	729	628

Zdroj: Štatistický úrad SR(Statdat -Mzdy zamestnancov podľa SK NACE Rev. 2)

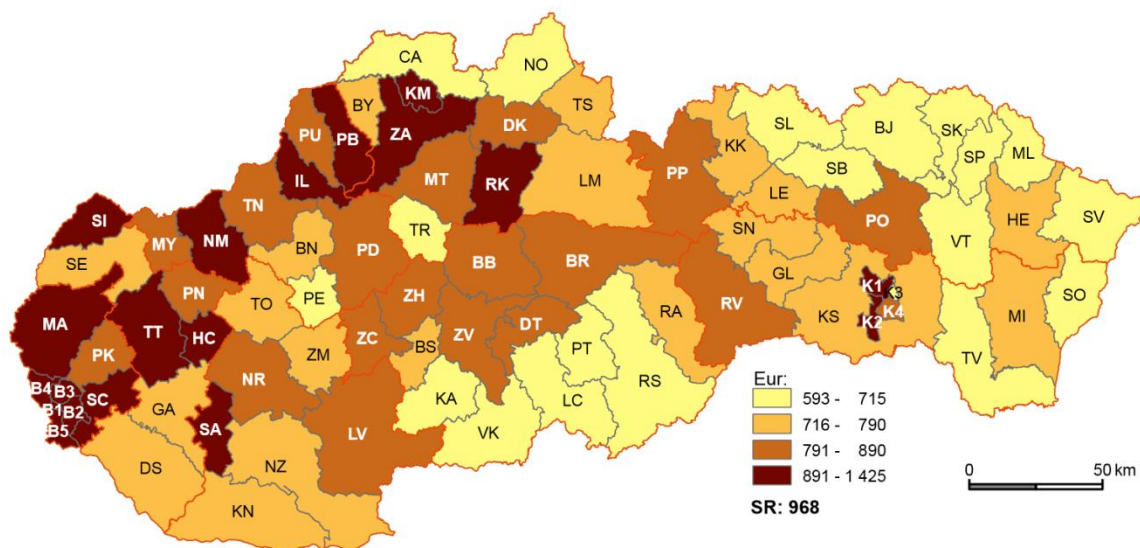
Graf 7. A: Priemerná nominálna mesačná mzda – Humenné, Stropkov, Medzilaborce, Prešovský kraj a Slovensko

Zdroj: Štatistický úrad SR(Statdat -Mzdy zamestnancov podľa SK NACE Rev. 2)

Priemerná nominálna mzda za okres Medzilaborce dosiahla výšku 715 Eur, oproti roku 2013 vzrástla o 39 Eur.

Mapa A č.1: Priemerná nominálna mesačná mzda v okresoch SR

Zdroj: Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

Na trhu práce v okrese Medzilaborce má dominantné postavenie strojársky priemysel, ktorý reprezentuje závod STROJLAB, s.r.o. Menej významné postavenie má dnes sklársky priemysel zaoberajúci sa brúsením skla, výrobou a predajom kryštálových lustrov. V tomto odvetví pôsobí niekoľko výrobných subjektov, pričom najväčším je GLASS –LUSTROVÉ KOMPONENTY, s.r.o. O niečo menšie sú Interglass, s.r.o., LUSK SK, s.r.o.

V rámci okresu je zaznamenaný úpadok poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárskou výrobou sa zaoberajú spoločnosti Poľnoslužby Čabiny spol. s.r.o. a Družstvo – Hluboká Rokytovce. Nastáva aj zmena v štruktúre právneho a vlastníckeho stavu subjektov zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou, a taktiež prechodom z formy družstiev na spoločnosti s ručením obmedzeným a na akciové spoločnosti.

Tabuľka 19. A: Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností

Ukazovateľ		Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2				
		2010	2011	2012	2013	2014
		Spolu	Spolu	Spolu	Spolu	Spolu
Okres	Spolu	622	616	605	597	552
	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	71	68	74	73	69
	Priemysel spolu	179	175	174	188	177
	Priemyselná výroba	179	175	174	188	177

Stavebníctvo	95	94	97	91	87
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	152	141	132	119	113
Doprava a skladovanie	16	23	17	17	9
Ubytovacie a stravovacie služby	25	27	25	23	24
Informácie a komunikácia	3	5	6	8	5
Finančné a poisťovacie činnosti	4	3	6	4	3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	4	4	3	3	3
Odborné, vedecké a technické činnosti	28	32	26	24	24
Administratívne a podporné služby	14	12	14	14	10
Vzdelávanie	4	3	3	2	1
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3	2	2	2	2
Umenie, zábava a rekreácia	1	2	3	4	3
Ostatné činnosti	23	25	23	25	22

Zdroj: Štatistický úrad SR(Statdat Zamestnanci podľa SK NACE Rev.2

Podľa odvetvovej štruktúry najviac podnikateľov v okrese Medzilaborce podnikalo v priemyselnej výrobe (32 %/), vo veľkoobchode a maloobchode (0,20 %) a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (12,5 %).

Tabuľka 20. A: Podnikateľské subjekty

Podnikateľské subjekty						
Obce	Počet celkom	z toho poľnohospodárstvo	z toho lesné hospodárstvo	obchod a služby	výroba	ostatné (neziskový sektor)
Brestov nad Laborcom	1	1				
Čabalovce	10	5	1	2	1	1
Čabiny	5	1	1	2		1
Čertižné	7	1	2	3		1
Habura	7	1	1	3		2
Havaj	7	1	1	3	1	1
Kalinov	2			1		1
Krásny Brod	9	2	1	2	3	1
Malá Poľana	5		2	3		
Medzilaborce	189	9	2	145	22	15
Miková	5	1	2	1		1
Ňagov	4	1		3		
Ol'ka	8	2		3	1	2
Olšinkov	1	1				
Palota	3	1				2
Radvaň nad Laborcom	6	1		4		1
Repejov	4	1	1	1		1

Rokytovce	3	2				1
Rokytov pri Humennom	7	1	1	4		1
Roškovce	6	1	3	1		1
Sukov	3	1	1	1		
Svetlice	3	1	1	1		
Valentovce	1		1			
Vladiča	8	3	4	1		
Volica	5	1	1	2	1	
Výrava	14	7	4	2		1
Zbojné	2		1	1		
Zbudská Belá	5	1	1	2	1	
SPOLU	330	47	32	191	30	34

Zdroj: Obecná štatistika

Podľa databázy Ministerstva hospodárstva SR, MH Invest s.r.o. sú lokalizované priemyselné parky na území MAS LABOREC sú uvedené Priemyselné parky: Priemyselný park Medzilaborce o rozlohe 4,75 ha.

3.1.5. Vývoj nezamestnanosti

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla ku koncu decembra 2014 v Prešovskom kraji 17,45 % , v samotnom okrese Medzilaborce 19,95 % , čo je približne na úrovni roka 2010, kedy sa začali výraznejšie prejavovať dopady svetovej finančnej a hospodárskej krízy.

(Zdroj: Štatistický úrad SR 2014).

Negatívnym spôsobom determinuje vývoj nezamestnanosti v regióne aj nízka nominálna priemerná mzda zamestnancov, ktorá odrádza hlavne mladých ľudí hľadať si prácu doma. V neposlednom rade sa na vývoji nezamestnanosti v regióne negatívnym spôsobom podpisuje vysoký podiel rizikových skupín obyvateľstva, medzi ktoré patria hlavne marginalizované skupiny, ktorí vo väčšine prípadov nemajú nadobudnuté žiadne vzdelanie, čím je výrazne eliminovaná šanca získať potrebné zamestnanie. Nasleduje tak dlhodobé zotrvávanie občanov bez vzdelania v evidencii úradu práce, alebo s nedostatočným vzdelaním, ktorí vlastnými silami nie sú schopní uplatniť sa na trhu práce a dostávajú sa tak do sociálnej vylúčenosti. Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry sa v okrese Medzilaborce žije 1 883 osôb bez vzdelania.

/Zdroj: Štatistický úrad SR 2014/.

3.1.6. Vzdelávanie

Na území MAS sa celkovo nachádza 7 materských škôl. V materských školách v obciach Habura a Krásny Brod je vyučovací jazyk Ukrajinský, v materskej škole v obci Čabiny sa vyučuje v rusínskom jazyku.

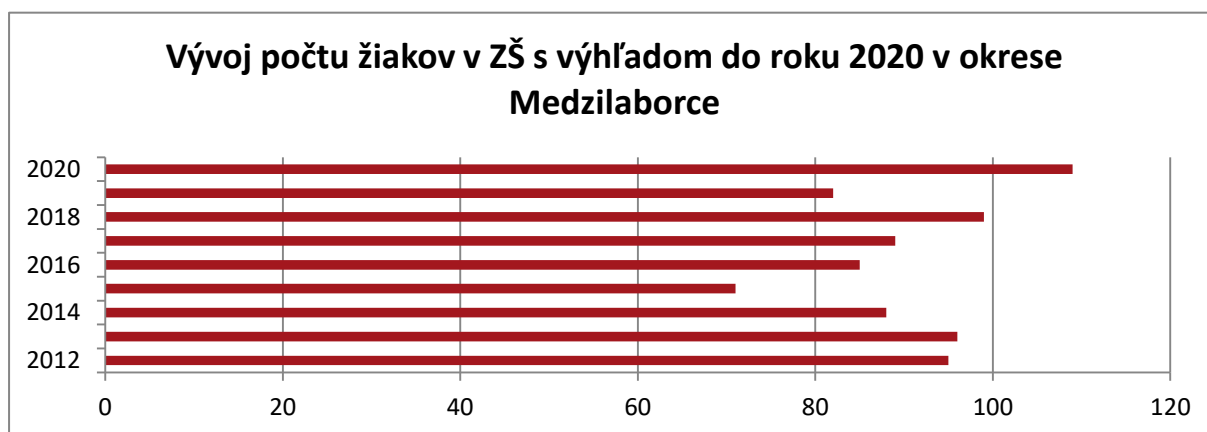
Základné školstvo je na území združenia MAS LABOREC zastúpené 7 základnými školami. Základná škola v obci Čabiny má podobne ako materská škola vyučovací jazyk rusínsky. V obci Havaj zo Stropkovského okresu sú základná a materská škola spojené.

Tabuľka 21. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce

Vývoj počtu žiakov v ZŠ s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce									
Okres	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Medzilaborce	95	96	88	71	85	89	99	82	109

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava

Graf 8. A: Vývoj počtu žiakov v ZŠ s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce

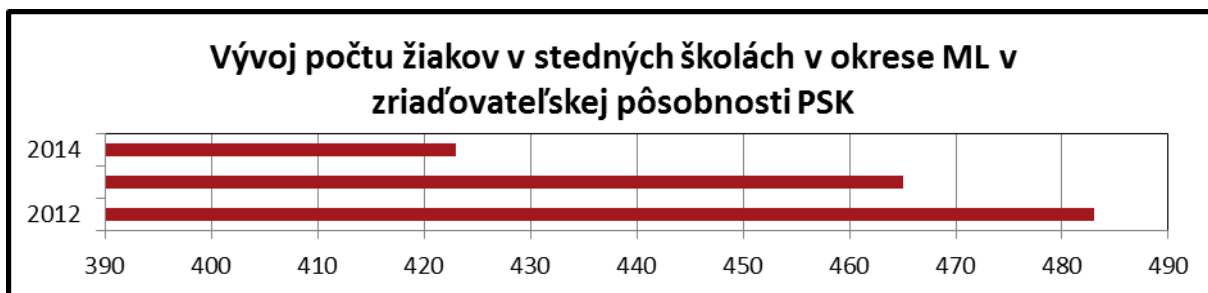
Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava

Výchovno-vzdelávací proces pre žiakov s mentálnym postihom, telesným postihom alebo s ich kombináciou zabezpečuje základná škola spojená s materskou školou, ktorá sa nachádza v meste Medzilaborce.

Stredné odborné školy - SOŠ A. Warhola a Gymnázium a SOŠ pri RC sv. Nikolaja sa nachádzajú v meste Medzilaborce.

Nasledujúci graf nám ukazuje mierny úbytok žiakov stredných škôl v roku 2014 oproti predchádzajúcim rokom.

Graf 9. A: Vývoj počtu žiakov stredných školách v okrese ML v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava

Tabuľka 22. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce

Počet žiakov stredných škôl v pôsobnosti PSK	
Okres	Počet žiakov
Humenné	2 906
Medzilaborce	423
Stropkov	633

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií, Bratislava

Vyššie uvedená tabuľka „Počet žiakov stredných škôl v pôsobnosti PSK“ zobrazuje počet žiakov stredných škôl, v pôsobnosti PSK v okresoch, v ktorých sa nachádzajú členovia združenia. Z dôvodu, že okres Medzilaborce patrí k jedným z najmenších okresov PSK, ale aj z dôvodu, že sa tu nachádza malý počet stredných škôl a študenti navštevujú stredné školy v iných okresoch, bol k septembru 2015 počet študentov v okrese Medzilaborce 423. .

Tabuľka 23. A: Vývoj počtu žiakov s výhľadom do roku 2020 v okrese Medzilaborce

ŠKOLY, VZDELÁVACIE A PEDAGOGICKÉ ZARIADENIA NA ÚZEMÍ MAS LABOREC				
Škola	Obec /mesto	Forma	Vyučovací jazyk	Okres
Materské školy				
Materská škola	Habura	celodenná	Ukrajinský	Medzilaborce
Materská škola	Krásny Brod	celodenná	Ukrajinský	Medzilaborce
Materská škola ul. Duchnovičova	Medzilaborce	celodenná	Slovenský	Medzilaborce
Materská škola ul. gen. Svobodu	Medzilaborce	celodenná	Slovenský	Medzilaborce
Materská škola	Čabiny	celodenná	Rusínsky	Medzilaborce
Materská škola	Rokytov pri Humennom	celodenná	Slovenský	Humenné
Materská škola	Havaj	celodenná	Slovenský	Stropkov

Základné školy				
Základná škola s materskou školou Michala Šopiru	Radvaň nad Laborcom	Denná	Slovenský	Medzilaborce
Základná škola	Volica	Denná	Slovenský	Medzilaborce
Základná škola s vyučovacím jazykom rusínskym – Osnovna škola	Čabiny	Denná	Rusínsky	Medzilaborce
Základná škola ul. Duchnovičova	Medzilaborce	Denná	Slovenský	Medzilaborce
Základná škola ul. Komenského	Medzilaborce	Denná	Slovenský	Medzilaborce
Základná škola s materskou školou	Havaj	Denná	Slovenský	Stropkov
Špeciálna základná škola s materskou školou int.	Medzilaborce	-----	Slovenský	Medzilaborce
Stredné školy				
Gymnázium	Medzilaborce	Denná	Slovenský	Medzilaborce
SOŠ A. Warhola	Medzilaborce	Denná	Slovenský	Medzilaborce
SOŠ pri RC sv. Nikolaja	Medzilaborce	Denná	Slovenský	Medzilaborce
Základné umelecké školy				
Základná umelecká škola	Medzilaborce	-----	-----	Medzilaborce
Centrá voľného času				
Centrum voľného času	Medzilaborce	-----	-----	Medzilaborce
Iné vzdelávacie inštitúcie				
Centrum špeciálnopedagogického poradenstva	Medzilaborce	-----	-----	Medzilaborce

Zdroj: UIPS k 15.9.2014

Tabuľka 24. A: Zloženie obyvateľov MAS LABOREC podľa dosiahnutého vzdelania

Obce	Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania											
	Základné	Učňovské bez mat.	Stredné odborné bez maturity	Úplné stredné učňovské s maturitou	Úplné stredné odborné s maturitou	Úplné stredné všeobecné	Vyššie odborné	Vysokoškolské bakalárske	Vysokoškolské mag., ing., dokt.	Vysokoškolské doktorandské	Bez vzdelania	Nezistené
Brestov nad Laborcom	43	10	9	1	15	2	0	0	1	0	24	0
Čabalovce	90	31	35	17	54	18	2	3	13	0	81	14
Čabiny	76	66	42	13	77	16	2	4	25	1	43	26
Čertižné	72	55	46	15	87	21	7	10	28	1	32	1
Habura	109	52	46	24	103	19	10	12	35	3	42	17
Kalinov	87	43	41	9	55	11	1	4	14	0	19	8
Krásny Brod	64	65	62	11	96	26	1	9	31	0	77	17
Medzilaborce	1080	633	899	250	1512	302	97	156	567	26	1130	157
Ňagov	97	54	47	19	90	16	5	13	24	1	56	16
Opka	81	50	37	18	56	5	1	2	11	1	43	15
Olšíňkov	12	1	6	2	5	1	0	0	2	0	2	4
Palota	47	10	13	10	26	4	0	1	14	0	52	8

Radvaň nad Laborcom	113	78	63	21	102	16	9	5	32	2	101	43
Repejov	54	19	14	2	14	3	3	3	4	0	17	10
Rokytovce	20	46	21	10	30	4	0	2	20	1	27	19
Roškovce	82	17	19	3	35	2	1	3	5	0	17	10
Sukov	40	15	16	9	16	6	2	2	3	0	24	3
Svetlice	52	14	14	6	13	2	0	2	5	0	5	5
Valentovce	11	12	3	1	7	0	0	0	0	0	3	7
Volica	92	51	34	4	61	10	3	4	15	1	34	11
Výrava	55	19	21	3	27	3	1	3	7	1	22	10
Zbojné	55	24	20	6	29	12	0	2	6	0	15	2
Zbudská Belá	24	17	24	6	19	7	0	2	6	0	19	7
Havaj	64	44	54	19	81	25	2	6	31	0	68	16
Malá Poľana	30	12	12	7	17	3	2	2	8	0	18	2
Miková	55	28	7	4	20	2	0	2	0	0	33	7
Vladiča	20	17	1	1	9	3	3	0	5	1	2	3
Rokytov pri Humennom	77	32	49	25	68	7	1	4	15	1	27	1
Spolu	2702	1515	1655	516	2724	546	153	256	927	40	2033	439

Zdroj: Štatistický úrad SR SODB 2011

3.1.7. Kultúra a šport

Mesto Medzilaborce je významným centrom rusínskej kultúry s mnohými zaujímavosťami a miestami na kultúrne a športové využitie.

Najznámejšou (najvýznamnejšou) kultúrnou organizáciou, ktorá sa nachádza na území MAS LABOREC je **Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach**.

S oficiálnou platnosťou existuje múzeum od 1. 9. 1991, najprv v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, od roku 2001 je jej zriaďovateľom Vyšší územný celok Prešovského samosprávneho kraja v Prešove.

Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach sa prezentuje troma stálymi expozíciami diel Andyho Warhola. K prvej stálej expozícii patria práce Paula Warhola a jeho syna Jamesa, najstaršieho brata Andyho Warhola. Paul bol výtvarník - amatér žijúci na farme neďaleko Pittsburghu, jeho syn James bol profesionálnym výtvarníkom, venujúcim sa knižnej ilustrácii pre deti. Obrazy Paula Warhola môžeme považovať za výtvarné experimenty, pretože vytváral pestrofarebné dekoratívne obrazy pomocou odtlačania slepačích nôžok na rôzne farebné podklady. Jamesa Warhola v tejto expozícii prezentujú dve olejomaľby - Novodobý gladiátor a Čarodejnická dielňa. Konceptne na túto expozíciu nadväzuje expozícia o pôvode Andyho Warhola, ktorej obsahom sú dokumenty a rôzne artefakty prevažne zapožičané od jeho rodinných príslušníkov.

Súčasťou expozície je napríklad autentická listina, ktorou sa Andy Warhol zriekol dedičných majetkov v rodisku svojich rodičov v Mikovej, fotografia portrétu Júlie Warholovej, podľa ktorej Andy Warhol urobil slávny portrét svojej matky technikou serigrafie. Medzi najcennejšie artefakty v tejto expozícii patrí autentická košielka, v ktorej boli pokrstení synovia Júlie a Andreja Warholovcov – Paul, John a Andy, ale aj Andyho autentický fotoaparát, magnetofón, či slnečné okuliare.

Zvláštnosťou Medzilaboriec, ako aj jeho okolia, je folklór. Tradície ľudovej umeleckej výroby, hudby a tanca. To všetko predstavuje región návštevníkom na mnohých festivaloch a podujatiach.

Tabuľka 25. A: Folklorne festivaly konané v MAS LABOREC

Podujatie	Mesiac konania	Mesto/obec
Festival kultúry a športu	jún	Medzilaborce
Radvanské slávnosti	august	Radvaň nad Laborcom
Oslavy kultúry Rusínov	august	Roškovce
Dni Habury	júl	Habura
Stretnutie rodákov	september	Palota
Folklorný festival	august	Chotča
Mikovský festival rusínskej kultúry venovaný A. Warholovi	júl	Miková

Zdroj: Odbor Kultúry PSK

Tabuľka 26. A: Kultúrne a historické pamiatky obcí MAS LABOBEC

Obec	Erb	Pamiatka / jedinečnosť
Brestov nad Laborcom	-	-
Čabalovce		Cerkev sv. Michala archanjela - gréckokatolícky neskorobarokový chrám
Čabiny		Cerkev Narodenia Panny Márie - gréckokatolícky chrám Pamätník Anatolijovi Kralickému
Čertižné		Cerkev Premenenia Pána - gréckokatolícky chrám Pamätná tabuľa Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho Pamätný dom Čertižniansko – Haburskej vzbury Hrob s náhrobníkom – Stavrovský J.

Habura		Cerkev sv. Michala archanjela - gréckokatolícky klasicistický chrám Pamätná tabuľa Čertižniansko - Haburskej vzbury Pamätná tabuľa Ľudovítovi Kukorellimu
Havaj		Gréckokatolícka cerkev sv. Mikuláša divotvorcu
Kalinov		Cerkev Nanebovzatia Panny Márie - pravoslávny barokovo-klasicistický chrám Pamätník prvej oslobodenej obce v II. svetovej vojne na území Československa so súsoším F. Gibalu Pomník oslobodenie
Krásny Brod		Monastier - zrúcanina kláštora a kostola baziliánskej rehole zo XVI. storočia Kaplňka Zázračného obrazu Krásnobrodskéj Madony Cerkev sv. Jána Krstiteľa - gréckokatolícky klasicistický chrám Pravoslávna drevená cerkev z konca XIX. storočia Kaštieľ a park
Malá Poľana		Chrám narodenia Presvätej Bohorodičky
Medzilaborce		Kostol Panny Márie – rímskokatolícky kostol Cerkev sv. Bazila Veľkého - gréckokatolícka cerkev Cerkev sv. Ducha - Pamätník - pravoslávny chrám Cerkev Michala archanjela - gréckokatolícky chrám Borov Pamätná tabuľa M. M. Václavského Pamätná tabuľa Ivana Macinskeho Pomník padlým vojakom v prvej svetovej vojne Pamätník Českej družiny z prvej svetovej vojny Židovský cintorín Pomník padlým v druhej svetovej vojne - vojakom Sovietskej armády Múzeum moderného umenia Andyho Warhola Hrob s náhrobníkom učiteľ Václavský M.
Miková		Kostol sv. Michala Rodisko rodičov Andyho Warhola
Ňagov		Cerkev Panny Márie - gréckokatolícky barokový chrám trojpriestorového typu
Oľka		Cerkev Narodenia Panny Márie - gréckokatolícky barokový chrám

Oľšinkov		Cerkev Narodenia Panny Márie - pravoslávny barokovo-klasicistický chrám
Palota		Cerkev Narodenia Panny Márie - pravoslávny novoklasicistický chrám
Radvaň nad Laborcom		Cerkev Nanebovzatia Panny Márie - gréckokatolícky barokovo-klasicistický chrám Židovský cintorín cca 70 náhrobníkov
Repejov		Cerkev sv. Michala archanjela - gréckokatolícky chrám v Repejove v barokovom slohu Cerkev gréckokatolícka v Pravrovciach je barokovo-klasicistického typu
Rokytov pri Humennom		Chrám narodenia Presvätej Bohorodičky
Rokytovce		Drevená gréckokatolícka cerkev Kamenný chrám
Roškovec		Cerkev Panny Márie - gréckokatolícky chrám barokovo-klasicistického štýlu
Sukov		Cerkev sv. Mikuláša biskupa - gréckokatolícky barokový chrám poľsko-ukrajinského typu Cerkev sv. Cyrila a Metoda - pravoslávny chrám z roku 1996 Pamätník neznámemu partizánovi
Svetlice		Cerkev Záštity Presvätej Bohorodičky Cerkev sv. Demitria martýra - gréckokatolícky chrám Pamätná tabuľa za záchranu 400 Židov ohrozených deportáciou v II. svetovej vojne Píla
Valentovce	-	-

Vladiča	-	Gréckokatolícky chrám Narodenia svätej Bohorodičky Gréckokatolícky chrám Svätého Mikuláše Gréckokatolícky chrám Svätého Bazila Veľkého Gréckokatolícky chrám Nanebovstúpenia Pána
Volica		Cerkev Panny Márie - gréckokatolícky klasicistický chrám
Výrava		Cerkev sv. Michala archanjela - pravoslávny chrám barokovo-klasicistického štýlu Vojenský cintorín medzi obcami Výrava a Valentovce
Zbojné		Cerkev sv. Mikuláša biskupa - gréckokatolícky chrám
Zbudská Belá		Cerkev Nanebovstúpenia Pána - gréckokatolícky barokovo-klasicistický chrám

Zdroj: Obecná štatistika

3.1.8. Cestovný ruch

Okres Medzilaborce je územím so značným prírodným potenciálom, bohatou históriou, množstvom kultúrnych pamiatok a organizovaných podujatí. Tento potenciál je atraktívny a vyhľadávaný pre cestovný ruch a rekreáciu. Blízkosť zaujímavých prírodných i kultúrnych pamiatok dáva predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu, podmienkou však zostáva dobudovanie cestnej infraštruktúry, kvalitné základné i doplnkové služby, ktoré sa odrážajú v spokojnosti návštevníkov, a z toho vyplývajúcich údajov o návštevnosti a tržbách v cestovnom ruchu.

Tabuľka 27. A: Ubytovacie zariadenia a počet návštevníkov v okrese Medzilaborce

Ubytovacie zariadenia a návštevníci v okrese Medzilaborce									
Rok	Ubytovacie zariadenia	Lôžka		Návštevníci spolu			Prenocovania		
		spolu	stále	spolu	z toho		spolu	z toho	
					domáci	zahraničný		domáci	zahraničný
2013	7	377	354	898	654	244	1503	1132	371
2014	4	185	171	1056	576	480	2225	1102	1123

Zdroj: Štatistický úrad

Cyklotrasy

KARPATSKÁ CYKLISTICKÁ CESTA – V okrese Medzilaborce trasa Karpatskej cyklistickej cesty začína v Čertižnom, pokračuje cez Haburu, Medzilaborce, Ňagov, Čabalovce, Výravu, Svetlice, Sninu a Ubl'ú. Jej hlavným významom je napomáhať zlepšeniu podmienok na cykloturistiku, ktorá v sebe vhodne spája zdravý pohyb na bicykli s poznávaním prírodných i kultúrnych zaujímavostí.

CYKLOTRASA KOMANCZA – MEDZILABORCE - V septembri 2001 bola otvorená trasa cyklistického chodníka Medzilaborce – Komancza cez hraničný priechod Palota – Radoszyce v dĺžke 170 km.

Turistické chodníky

KREMENEK – RUSKÉ SEDLO – PALOTA – DUKLA (dĺžka 70 km, po červenej značke, trasa je súčasťou európskej turistickej magistrály prechádzajúcej okresom)

HABURA (dolná autobusová zastávka) – miestny kostol – Chvastejov – Kejda – štátna hranica s PR (1:40 hod., 5 km, po modrej značke)

HABURA (dolná autobusová zastávka) – Hostinec u Hermana – Medzi Haburky – Prídatky – štátna hranica s PR (2 hod., 7 km, po zelenej značke)

HABURA (dolná autobusová zastávka) – základná škola – Pod Chotárom – Dychtivka – Kamjana – Brúsy – píla – hlavná železničná stanica Medzilaborce (3:30 hod., 12 km, po červenej značke)

HABURA (dolná autobusová zastávka) – základná škola – Pod Chotárom – Dychtivka – Miková, obec (2hod., 7 km, po žltej značke)

HABURA (dolná autobusová zastávka) – základná škola – Klimov – Driečna (2 hod., 9 km, po hnedej značke)

PALOTA (konečná autobusová zastávka) – Lupkovský priesmyk (5 km, po zelenej značke)

ČERTIŽNÉ (konečná autobusová zastávka) – Laborecké sedlo, štátna hranica s PR (3 km, po zelenej značke)

KALINOV (konečná autobusová zastávka) – Paseky, štátna hranica s PR (3 km, po modrej značke)

Lyžiarske centrá

Borov, vzdialený 4 km od Medzilaboriec, ako prvé súkromné lyžiarske stredisko na Slovensku ponúka návštevníkom vlek s kapacitou 900 osôb/hod. v dĺžke 500 m a s výškovým prevýšením 90 m. Zjazdové trate sú upravované a sú vhodné pre nenáročných lyžiarov.

Danová - lyžiarske centrum nachádzajúce sa 6 km od Medzilaboriec smerom na Kalinov. Danová je tradičná prímestská rekreačná oblasť. Disponuje s dvomi lyžiarskymi vlekmi. Prvý

zvládne 840 osôb/hod. na dĺžke 730 m a prevýšením 170 m, svah je vhodný pre náročných lyžiarov. Druhý vlek s kapacitou 600 osôb/hod. v dĺžke 380 m má výškové prevýšenie 75 m, je pripravený najmä pre výuku lyžovania a pre menej náročných lyžiarov. Súčasťou služieb je aj reštaurácia a servis lyží.

3.1.9. Sociálna infraštruktúra

V okrese Medzilaborce sú celoročné pobytové sociálne služby zabezpečené prostredníctvom zariadení pre seniorov v celkovej kapacite 159 miest, v domovoch sociálnych služieb v celkovej kapacite 154 miest a v špecializovaných zariadeniach v celkovej kapacite 30 miest, v zariadeniach podporovaného bývania v celkovej kapacite 10 miest a v domove na polceste v celkovej kapacite 19 miest.

Na území okresu existujú sociálne služby komunitného charakteru, ktoré sú zabezpečené denným stacionárnymi v celkovej kapacite 258 miest v samotnom meste Medzilaborce i 6 príľahlých obciach, v rámci potreby občanov okresu je zabezpečená opatrovateľská služba. Občania okresu môžu z časti využiť prepravnú službu, jedáleň, tlmočnicku službu i služby včasnej krízovej intervencie.

Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany deti a sociálnej kurately je zabezpečené resocializačným strediskom zriadeným neverejným poskytovateľom v obci Repejov v celkovej kapacite 16 miest.

Sociálne služby na území okresu sú zabezpečované prostredníctvom zariadení sociálnych služieb zriadených mestom, obcou, vyšším územným celkom i neverejnými poskytovateľmi.

V roku 2014 PSK sa zaviazal poskytnúť finančný príspevok neverejným poskytovateľom poskytujúcim sociálne služby a vykonávajúcim opatrenia SPO v územnom obvode okresu Medzilaborce v celkovej sume vyše 439 tis. eur. Rozpočet ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK pre rok 2014 predstavuje sumu 950 421 eur.

Tabuľka 28. A: Prehľad o kapacitách sociálnych služieb na území MAS LABOREC

Prehľad o kapacitách sociálnych služieb na území MAS

Druh sociálnej služby	Nocľaháreň	Útulok	Domov na polceste	Zariadenie núdzového bývania	Zariadenie podporovaného bývania	Zariadenie pre seniorov	Zariadenie opatrovateľskej služby	Rehabilitačné stredisko	Domov sociálnych služieb (ambulantná)	Domov sociálnych služieb(ročný /týždenný)	Špecializované zariadenie	Denný stacionár
Počet zariadení			2		1	5	2			7	1	10
Kapacita			19		10	169	10			144	30	258

Zdroj: Register Prešovského samosprávneho kraja k 31.12.2014

3.1.10. Životné prostredie

V roku 2012 bolo v **okrese Medzilaborce** vyprodukovaných 201,2 t (0,47 t na km²) tuhých emisií, 20,6 t (0,05 t na km²) oxidu siričitého, 47,3 t (0,11 t na km²) oxidu dusíka a 260,2 t (0,61 t na km²) oxidu uhoľnatého.

V roku 2012 z celkového počtu obcí 23 malo v okrese Medzilaborce 10 obcí verejný vodovod, čo je 43,48% z celkového počtu obcí. Z celkového počtu obyvateľov 12 319 bolo 8 470 obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov, čo je 68,76% z celkového počtu obyvateľov. V roku 2012 mali 2 obce verejnú kanalizáciu, čo je 8,70% z celkového počtu obcí a dve obce mali verejnú kanalizáciu a čistiareň odpadových vôd. Počet obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu bolo 4 938, čo je 40,08% z celkového počtu obyvateľov.

Zosuvné územie

Vychádzajúc z programu prevencie a manažmentu zosuvných rizík na roky 2014 až 2020, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky 18. decembra 2013 uznesením č. 738, vykazuje Prešovský samosprávny kraj najvyššiu porušenosť svahovými deformáciami v Slovenskej republike. Narušených je 81.702,1 ha, čo predstavuje 9,09 % z územia kraja. Prehľad analyzovaných okresov je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 29. A: Zosuvné územia

Okres	Počet deformácií	Rozloha okresu /ha/	Rozloha porušeného územia /ha/				Porušenosť /%/
			celková	poľnoh. pôda	lesná pôda	iná plocha	
Prešov	450	93400	8167,9	4891,7	3123,0	153,2	8,75
Humenné	528	75400	8619,9	4069,7	4416,1	134,1	11,43
Medzilaborce	218	42700	4650,7	2010,6	2597,6	42,5	10,89
Stropkov	203	38900	3061,1	1903,2	1092,0	65,9	7,87
PSK	6003	899300	81702,1	42753,0	37305,4	1643,8	9,09

Zdroj: MŽP SR

3.1.11. Dopravná infraštruktúra

V Prešovskom kraji je spolu 3 149,3 km ciest, na dĺžke cestnej siete Slovenskej republiky má kraj 17,5 % podiel. Z celkovej dĺžky cestnej siete v kraji sa cesty I. triedy podieľajú 19,8 %, cesty II. triedy 16,5 % a cesty III. triedy 60,8 %.

Tabuľka 30. A: Dĺžka komunikácii

DĹŽKA KOMUNIKÁCIÍ KU 1.1.2015	
TYP KOMUNIKÁCIE	DĹŽKA
CESTY "E" pre medzinárodnú premávku	0,000 km

TRASY "TEM"	0,000 km
"TEN-T" KORIDORY	0,000 km
DIAĽNICE A DIAĽNIČNÉ PRIVÁDZAČE	0,000 km
RÝCHLOSTNÉ CESTY A PRIVÁDZAČE RÝCHLOSTNÝCH CIEST	0,000 km
CESTY I. TRIEDY	0,000 km
CESTY II. TRIEDY	82,713 km
CESTY III. TRIEDY	46,656 km
CESTY I., II. a III. TRIEDY SPOLU	129,369 km
DIAĽNICE, RÝCHLOSTNÉ CESTY A CESTY SPOLU	129,369 km

Zdroj: Slovenská správa ciest

Tabuľka 31. A: Plocha komunikácií

PLOCHA KOMUNIKÁCIÍ KU 1.1.2015	
TYP KOMUNIKÁCIE	PLOCHA
DIAĽNICE A DIAĽNIČNÉ PRIVÁDZAČE	0 m ²
RÝCHLOSTNÉ CESTY A PRIVÁDZAČE RÝCHLOSTNÝCH CIEST	0 m ²
CESTY I. TRIEDY	0 m ²
CESTY II. TRIEDY	595 687 m ²
CESTY III. TRIEDY	261 306 m ²
CESTY I., II. a III. TRIEDY SPOLU	856 994 m ²
DIAĽNICE, RÝCHLOSTNÉ CESTY A CESTY SPOLU	856 994 m²

Zdroj: Slovenská správa ciest

Tabuľka 32. A: Dostupnosť v minútach – individuálna automobilová doprava

DOSTUPNOSŤ V MIN - INDIVIDUÁLNA AUTOMOBILOVÁ DOPRAVA												
Okres	BJ	HE	KK	LE	PP	PO	SB	SV	SL	SP	SK	VT
Medzilaborce	78	40	149	122	144	85	98	51	128	32	43	66

Zdroj: Slovenská správa ciest

Tabuľka 33. A: Dostupnosť v minútach – verejná osobná doprava

DOSTUPNOSŤ V MIN - VEREJNÁ OSOBNÁ DOPRAVA												
Okres	BJ	HE	KK	LE	PP	PO	SB	SV	SL	SP	SK	VT
Medzilaborce	124	55	267	255	223	113	148	95	205	42	65	96

Zdroj: Slovenská správa ciest

3.1.12. Projekty realizované verejným sektorom za obdobie 2007-2014

Tabuľka 34. A: Investičné projekty realizované na území MAS LABOREC

INVESTIČNÉ PROJEKTY REALIZOVANÉ NA ÚZEMÍ MAS LABOREC V R. 2007-2014					
Názov projektu	Miesto realizácie	Poskytovateľ NFP / grantu / dotácií	Rok/y realizácie	Celkové náklady projektu v €	Výška NFP v €

Rekonštrukcia domu smútku v obci Čabiny	Čabiny	PPA, Program rozvoja vidieka SR 2007-2013	2009-2010	109426,71	92 305,22
Širokopásmový internet	Čertižné	PPA	2014	180.000,-	150.000,-
Rekonštrukcia verejného vodovodu	Habura	Environmentálny fond	2007	146 tis.	139 tis.
Výstavba a rekonštrukcia športovísk	Habura	NEFO-PSK	2008	12 tis.	12 tis.
Výstavba viacúčelového ihriska	Habura	Úrad Vlady SR	2009	60 tis.	39 tis.
Nákup motorového vozidla Berlingo	Habura	MPSVaR SR	2009	16,6 tis.	15 tis.
Habura – oprava ciest a chodníkov po rekonštrukcii vodovodu	Habura	PPA	2009	177 tis.	149 tis.
Cezhraničná spolupráca Poľsko – Slovenská republika. Dve cerkvi – zblíženie kultúr poľsko-slovenského pohraničia	Habura		2010	115 tis.	96 tis. 11 tis.
Rekonštrukcia prírodného vodovodného radu	Habura	Environmentálny fond	2010	126 tis.	120 tis.
Rekonštrukcia prírodného vodovodného radu	Habura	Environmentálny fond	2011	109 tis.	103 tis.
Rekonštrukcia prírodného vodovodného radu	Habura	Environmentálny fond	2013	52 tis.	50 tis.
Cezhraničná spolupráca Poľsko – Slovenská republika. Dve cerkvi – zblíženie kultúr poľsko-slovenského pohraničia	Habura		2010	115 tis.	96 tis. 11 tis.
Rekonštrukcia MK	Kalinov	PPA	2010-2011	98631,22	94486,29
Výstavba cykloturistickej trasy Kalinov-Moscaniecz	Kalinov	PSK, Projekt PL-SR	2010-2012	48908,27	46465,86
Rekonštrukcia VO	Kalinov	PPA	2014	56737,40	48679,51
Zavedenie vysokorychlostného internetu	Kalinov	PPA	2015	180000	150000
Realizácia protipovodňových opatrení v obci Krásny Brod	Krásny Brod	Ministerstvo životného prostredia SR	2008 - 2010	1,45 mil EUR	1,3775 mil. EUR

Rekonštrukcia a modernizácia miestnej infraštruktúry v obci Krásny Brod.	Krásny Brod	PPA	2008 - 2010	174 495,51 €	174 495,51 €
Výmena okien na budove OcÚ	Budova OcÚ Malá Poľana	Dotácia úradu vlády	2008	100000SK t.j. 3300 €	3300€
Výmena okien na KD	KD Malá Poľana	Dotácia úradu vlády	2007	200000SK t.j. 6630€	6630€
Dokončenie a dovybavenie domu smútku	Malá Poľana	Dotácia z roypočtovej rezervy pr.vládySR	2012	9000.-€	9000.-.
Výstavba širokopásmovej infraštruktúry-internet	Malá Poľana	PPA	PRV 2007-2013 dokončený v 2015	181745.-€	151495.-.
Roztancované pohraničie	Amfiteáter Medzilaborce	STS Krakow	2010-2011	737 000,00	700 150,00
Rekonštrukcia turisticko-rekreačnej infraštruktúry v Sanoku a Medzilaborciach	Futbalová tribúna a kolkáreň Medzilaborce	STS Krakow	2013-2014	450 000,00	427 500,00
Skvalitnenie výchovno – vzdelávacieho procesu v podmienkach MŠ na ulici Gen. Svobodu č. 675	MŠ Gen. Svobodu v Medzilaborciach	MPaRV SR	2010	279 245,87	265 283,58
Skvalitnenie výchovno – vzdelávacieho procesu v podmienkach ZŠ na Komenského ulici	ZŠ Komenského v Medzilaborciach	MPaRV SR	2011-2012	1 062 273,22	1 009 159,56
Skvalitnenie výchovno – vzdelávacieho procesu v podmienkach ZŠ na Duchnovičovej ulici	ZŠ Duchnovičova v Medzilaborciach	MPaRV SR	2010-2012	896 366,76	851 548,42
Rozšírenie a zvýšenie kvality separácie komunálneho odpadu v meste Medzilaborce	Separovaný dvor na Zámočnickej ulici v Medzilaborciach	MŽP SR	2010-2011	1 292 226,05	1 227 614,75
Revitalizácia miestnej infraštruktúry mesta Medzilaborce	Centrálne zóny mesta Medzilaborce	MPaRV SR	2012-2013	996 211,86	946 401,27
Výstavba viacúčelového ihriska s umelou trávou	Borov	Úrad splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport	2010	50 000,00	40 000,00

Komunitné centrum	Zámočnicka ulica	Úrad splnomocnenca vlády SR pre MRK	2015	25 000,00	20 000,00
Rozšírenie kamerového systému	Medzilaborce	MV SR	2015	12 500,00	10 000,00
Bezbariérový vstup na MsÚ	MsÚ Medzilaborce	MF SR	2014	15 000,00	13 500,00
Údržba kultúrno-správnej budovy- výmena okien a dverí	Ňagov	Ministerstvo financií SR	2007	60000	60000
Komplexná výmena podlahy na budove MŠ	Ňagov	Úrad vlády SR	2008	143500	143500
Dokončenie športoviska- futbalového ihriska a jeho technického vybavenia v obci Ňagov	Ňagov	NEFO fond PSK n.f., Prešov	2008	80000	80000
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Ňagov	PPA	2011	117709,45 16479,32DPH	117709,45
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Ňagov	Ministerstvo financií SR, Bratislava	2015	7000	7000
Výmena okien na budove OcÚ	Oľšínkov 9	MF SR	2007	4780,00	3917,00
Rekonštrukcia kuchyne na OcÚ	Oľšínkov 9	MF SR	2014	2000,00	2000,00
Generálna oprava havarijného stavu	Palota	ÚV	2009	22 000,000	22 000,00
Oprava údržba podstavca pamätníka	Palota	MV SR	2009	4000,00	4000,00
Program cezhr. spolupráce Palota-Radoszyce	Palota	PSK Projekt PL-SK	2010	37075,00	37075,00
Odkanalizovanie ČOV	Palota	Environmentálny fond	2010	63 000,00	60 000,00
Odkanalizovanie ČOV	Palota	Environmentálny fond	2011	35 077,37	35 077,37
Spoločné korenie nás spájajú Palota-Radoszyce	Palota	PSK Projekt PL-SK	2015	34 560,00	32832,00
Zavedenie vysokorychlostného internetu	Palota	PPA	2015	181 798,80	151499,00
Územný plán obce	Palota	MDVaRR SR	2014-2015	17300,00	13 840,00
Rekonštrukcia a doplnenie verejného osvetlenia v obci Repejov	Repejov	Min. hospo. SR	2011	56 954,56	54111,24
Rekonštrukcia VO	Rokytovcé	MF SR	2012	8250	7500

Rekonštrukcia oplotenia pri areáli obecného úradu	Rokytovc	MF SR	2014	6600	6000
Rekonštrukcia miestneho rozhlasu a zakúpenie rozhlasovej ústredne	Svetlice	MF SR	2012	8460	2000
Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia v obci Volica	Volica	Ministerstvo hospodárstva SR	2014	110202,00	104691,90
Rekonštrukcia obecného rozhlasu	Zbudská Belá	Kancelária Národnej rady SR	2009	10000 €	10000 €
Rekonštrukcia obecnej cesty	Zbudská Belá	PPA	2010	43660 €	41477 €
Zavedenie širokopásmového internetu	Zbudská Belá	PPA	2014	180000 €	172500 €

Zdroj:

Tabuľka 1. A: Neinvestičné projekty realizované na území MAS LABOREC v rokoch 2007-2014

NEINVESTIČNÉ PROJEKTY REALIZOVANÉ NA ÚZEMÍ MAS LABOREC V ROKOCH 2007 -2014					
Názov projektu	Miesto realizácie	Poskytovateľ NFP / grantu / dotácií	Rok/y realizácie	Celkové náklady projektu v €	Výška NFP v €
Mikroprojekt „Čabinské leto“	Čabiny	Program cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007-2013	2013	47 080,00	44 926,49
Protipovodňové opatrenia	Kalinov	Úrad vlády	2011-2012	20000	20000,00
Podpora marginalizovaných skupín obyvateľstva viesť samostatný život prostredníctvom terénnej sociálnej práce v miestnych komunitách mesta Medzilaborce	Medzilaborce	FSR	2008-2010	108 623,78	103 192,59
Úspešné pokračovanie TSP v Medzilaborciach	Medzilaborce	FSR	2008-2010	104 061,75	98 858,66
Vzdelávaním seniorov k skvalitneniu ich života	Medzilaborce	ASFEU	2013-2015	105 575,80	100 297,01
Terénna sociálna práca v obciach	Medzilaborce	FSR	2012-2015	286 438,30	286 438,30
Komunitné centrá	Medzilaborce	SIA MPSVaR SR	2015	39 866,79	39 866,79
48. Festival kultúry a športu v Medzilaborciach	Medzilaborce	Úrad splnomocnenca vlády SR pre	2010	50 000,00	10 000,00

		národnostné menšiny			
53. Festival kultúry v Medzilaborciach	Medzilaborce	MK SR	2015	50 000,00	5 000,00
90 rokov futbalu v Medzilaborciach	Medzilaborce	PSK	2012	3 000,00	2 000,00
Hudobno tanečné predstavenie v podaní rusínskeho telesa PUES	Ňagov	Ministerstvo kultúry SR Námestie SNP č. 33,813 31 Bratislava	2010	500	250
Rusínske hudobno – tanečné divadlo	Ňagov	Úrad vlády SR, Námestie Slobody č. 1,813 70 Bratislava 1	2011	700	500
Kolíška a kríž I	Ňagov	Úrad vlády SR, Námestie Slobody č. 1,813 70 Bratislava 1	2012	700	450
Projekt „Druhý realizačný projekt Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí Slovenskej republiky pre rok 2011	Ňagov	Úrad vlády SR, Bratislava	2011	20000	19145,89
V objatí	Ňagov	Úrad vlády SR, Námestie Slobody 1, 813 70 Bratislava	2015	700	500
Protipovodňové opatrenia	Palota	Úrad vlády	2011-2012	20000,00	19288,29

Zdroj: Vlastné spracovanie

3.1.13. Závery z analýzy zdrojov územia

1. Územie MAS Laborec je ohraničené dvomi štátnymi hranicami, čo tvorí pre územie potenciál v oblasti voľného trhu, cezhraničného cestovného ruchu, vzdelávania a pod. Zároveň otvorené hranice vytvárajú konkurenciu lokálnym potravinovým systémom (napríklad ponuka lacnejších produktov v nižšej kvalite).
2. Nedostatočnú výkonnosť miestnych hospodárstiev spôsobuje nedostatočná diverzifikácia činností v pôdohospodárstve a nedostatočné zavádzanie inovácií.
3. Územie MAS Laborec disponuje ornou pôdou na prvovýrobu, má vhodné klimatické podmienky na špecifické komodity, absentuje však záujem o nízko kvalifikované práce v pôdohospodárstve, a to najmä v oblasti prvovýroby, čo bezprostredne ovplyvňuje

- oblasť druhovýroby. Územie MAS má potenciál, aby vytvorená pridaná hodnota zostala v regióne.
4. Na území MAS Laborec je nízka úroveň spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov.
 5. Územie MAS Laborec v nízkej miere využíva agroturizmus prepájajúci lokálny potravinový systém a vidiecky cestovný ruch
 6. Územie MAS Laborec má tradície v oblasti kreatívneho priemyslu (sklárskeho priemyslu). Reštrukturalizáciou priemyslu túto výhodu územie stratilo. Po roku 1989 došlo k úpadku regiónu, čo ovplyvnila aj nízka miera zavádzania inovácií a nedostatok alebo nízky kapitál na „naštartovanie“ procesov, napríklad v oblasti mikro a malého podnikania.
 7. Na území MAS Laborec sa nachádzajú chránené územia, ich využitie je však obmedzené národnou a európskou legislatívou.
 8. Územie MAS Laborec má na svojej väčšej časti kvalitné životné prostredie bez väčšieho zásahu industrializácie, tento potenciál územie nedokáže dostatočne využívať a zhodnocovať.
 9. Územie MAS Laborec má potenciál pre vytváranie pracovných príležitostí, v súčasnosti je však nízka tvorba a ponuka pracovných miest, čoho dôsledkom je vysoký odliv mladých ľudí a vyľudňovanie obcí.
 10. V obciach na území MAS Laborec si obce zachovávajú svojrázne ľudové tradície ich šírenie do určitej miery obmedzuje nedostatočne vybudovaná infraštruktúra súvisiaca s voľným časom (chýbajúce investície podporujúce vytváranie podmienok pre trávenie voľného času – budovanie príslušnej infraštruktúry (amfiteátre, rozhľadne a pod.)), nedostatočné marketingové aktivity
 11. Územie MAS Laborec má vysoký prírodný a kultúrny potenciál. Nezhodnocuje ho však v dostatočnej miere. Zhodnotenie potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu je do určitej miery obmedzené nedostatočne vybudovanou malou infraštruktúrou a infraštruktúrou súvisiacou s voľným časom podporujúcou vidiecky cestovný ruch, ale aj nedostatočne cieleným marketingom.
 12. Územie MAS Laborec má vhodný potenciál na rozvoj sociálnych a komunitných služieb.

3.2. SWOT analýza

Oblasť :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Hospodárstvo (zameraná na poľnohospodársku prvovýrobu, priemysel a dopravu)	<ul style="list-style-type: none"> - zastúpenie podnikateľských subjektov v oblasti prvovýroby - záujem podnikateľských subjektov o diverzifikáciu činností, - záujem podnikateľských subjektov o spracovanie poľnohospodárskej prvovýroby, - záujem podnikateľských subjektov o zavádzanie inovatívnych technológií, technologických postupov a procesov, - potenciál pre vznik lokálneho potravinového systému - záujem podnikateľských subjektov o zavádzanie kreatívnych činností a inovácií do nových a existujúcich výrobkov a služieb, - potenciál pre vznik mikro a malých podnikov 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatočná surovinová základňa pre potravinársky priemysel - nezáujem nízkokvalifikovanej sily o práce v poľnohospodárskej výrobe - najnižšia produkcia hovädzieho dobytku, ošípaných, hydiny a oviec v rámci PSK, - najnižšia produkcia ošípaných v SR - nízky počet podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve (47) 	<ul style="list-style-type: none"> - politika vytvárania pracovných miest (pôdohospodárstvo) pre menej kvalifikovaných a pre 50+ z národnej úrovne - podpora diverzifikácie poľnohospodárskych činností v legislatíve - vytváranie vhodného podnikateľského prostredia (vznik a rozvoj podnikateľských subjektov v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby) z národnej úrovne 	<ul style="list-style-type: none"> - rast cien vstupov do prvovýroby - rast cien vstupov do výroby (energie, teplo, pohonné hmoty) - pokles dotačnej podpory zo strany štátu - legislatíva obmedzujúca prioritizáciu odberu lokálnych produktov - nízka kúpyschopnosť - nízka cena importovaných potravín

	<ul style="list-style-type: none"> - dostatočné existujúce dopravné prepojenie na centrá rozvoja, - dostatočné existujúce dopravné prepojenie na nadregionálne rozvojové centrá, - dopravné napojenie na blízke letiská (letisko Rzeszow vzdialené 130 km a letisko Košice 125 km), - prepojenie na európsku cestnú trasu definovanú v rámci základnej a súhrnnej siete TEN-T Európskou cestou E371, - vybudované cestné hraničné priechody do Poľska: Palota-Radoszyce a Čertižné Czeremcha - dostatočné existujúce dopravné prepojenie v rámci územia MAS, - tradícia železničného spojenia - tradícia miestnych špecialít 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky počet podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove - nedostatočná inovatívnosť potravinových výrobkov a služieb - insolventnosť mikro a malých podnikov - nízka hustota siete cyklistickej infraštruktúry a jej neprepojenosť, - absencia služieb ponúkaných v rámci agroturizmu - absencia využívania marketingových aktivít súkromným sektorom, 	<ul style="list-style-type: none"> - podpora vyššej špecializácie výroby - vytváranie vhodného prostredia pre vývoj nových inovatívnych produktov - dopyt po produkcii vyššej kvality - vznik regionálnej značky - skrátenie odbytového reťazca - podpora predaja z dvora - vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov - dopyt z iných regiónov po tradičných produktoch - získanie dotácií (prípadne vytvorenie 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná motivácia mladých pracovať v poľnohospodárstve - vysoká mobilita mladých - nedostatočné prepojenie stredného školstva s poľnohospodárskymi podnikmi, - nízke využívanie a „nehodnocovanie“ pôdneho potenciálu
--	--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - dostatok pracovnej sily s nižším vzdelaním - tradícia výroby domácich produktov - priaznivé podmienky na pestovanie niektorých špeciálnych rastlinných komodít -ľanu 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia marketingovej stratégie - absencia štúdie „šitej na mieru“ pre územie MAS LABOREC v oblasti umiestňovania investícií s rozvojovým potenciálom 	<ul style="list-style-type: none"> dotlačného systému) na oživenie a rozšírenie výroby miestnych špecialít - zvýšenie exportu - investície do inovácií a modernizácie - vytvorenie nástrojov na efektívny marketing a sieťovanie podnikateľských subjektov - podporná politika – Spoločná poľnohospodárska politika na roky 2014 – 2020 - dopyt po „domácich“ produktoch 	
--	--	---	--	--

Oblasť :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Sociálna (zameraná na služby - vzdelávacie, sociálne kultúrne, súvisiace so športom a infraštruktúru, vrátane infraštruktúry turistickej a malých rozmerov)	<ul style="list-style-type: none"> - bohatý kultúrnohistorický potenciál - potenciál na poskytovanie terénnych ambulantných služieb, - záujem zo strany podnikateľských subjektov o transfer znalostí - bohatá história územia kraja, jeho rázovitosť - skúsenosti s organizovaním kultúrno-spoločenských a folklórnych podujatí - dostatok voľných budov na podnikanie v službách 	<ul style="list-style-type: none"> - nižšia kvalita sociálnych služieb - absencia nízkokapacitných sociálnych zariadení - nízka kapacita sociálnych služieb - absencia rehabilitačného strediska - absencia služieb núdzového bývania - vysoký index starnutia - nedostatok marketingových aktivít súvisiacich s kultúrnym potenciálom - nedostatok marketingových aktivít súvisiacich s turistickým potenciálom - nevyužitý kultúrnohistorický potenciál kraja - nedostatok spracovaných propagačných materiálov o historických hodnotách vidieka kraja 	<ul style="list-style-type: none"> - transformácia zariadení na nízkokapacitné zariadenia rodinného typu s podporou z EŠIF - zhodnotenie potenciálu pre aktívny vidiecky cestovný ruch - podpora agroturizmu integráciou aktivít v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a pôdohospodárskych činností - podpora kreatívneho priemyslu 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné využívanie a „nezhodnocovanie“ kultúrnohistorického potenciálu - odliv mladých za prácou - nedostatočná motivácia nízkokvalifikovanej pracovnej sily zamestnaťsa - nedostatočná podpora zo strany legislatívy – obmedzenia - nedostatok financií na rekonštrukciu a obnovu kultúrno-historických pamiatok a iných pamiatok, ktoré by mohli upútať návštevníkov - nedostatok financií na budovanie infraštruktúry rôznych typov

Oblasť :	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Životné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> - dobré prírodné a klimatické podmienky podporujúce rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva - skúsenosti s využívaním OZE - pôda vhodná na pestovanie aj netradičných – špeciálnych komodít, - typ krajiny vhodný na rozvoj chovu hovädzieho dobytku, oviec, kôz a koní, - ochrana biodiverzity - prírodné a klimatické podmienky podporujúce rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné využívanie OZE - nízka miera inovácií do environmentálnej infraštruktúry 	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptácia na klimatické zmeny - „zavedenie tzv. striebornej ekonomiky - podpora ekosystémových služieb - oživenie opustených priemyselných areálov - vybavenie územia environmentálnou infraštruktúrou - pridaná hodnota zostane v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> - klimatické zmeny - legislatívne bariéry v chránených krajinných oblastiach a NPR - poškodzovanie prírodného bohatstva obcí v dôsledku zlého hospodárenia, - nebezpečenstvo poškodzovania lesov napadnutých škodcami a chorobami, - nebezpečenstvo odlesňovania krajiny pod vplyvom nekontrolovaného výrubu drevnej hmoty, - hydroklimatické zmeny, - nebezpečenstvo ničivých záplav, - zanedbanie environmentálnej výchovy, - zahusťovanie výstavby na úkor zelene, - kontinuálny nárast hustoty automobilovej dopravy ,

				<ul style="list-style-type: none">- prekračovanie limitov vypúšťaných látok do vodných tokov a havárie podnikov na vodných tokoch,- šírenie invázných druhov rastlín a živočíchov
--	--	--	--	--

3.3. Identifikácia potrieb územia MAS LABOREC

POTREBA Č. 1

- 1) Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

POTREBA Č. 2

- 1) Zvýšenie záujmu o poľnohospodársku výrobu, živočíšnu aj špeciálnu rastlinnú, vytvorenie dostatočnej surovinovej základne pre potravinársky priemysel, diverzifikácia poľnohospodárskej prvovýroby s orientáciou na výrobky s vyššou pridanou hodnotou (vyššia špecializácia výroby),
- 2) Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.

POTREBA Č. 3

- 1) Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

POTREBA Č. 4

- 1) Využívanie a správne zacielenie marketingu s cieľom stimulácie dopytu po tradičných regionálnych produktoch, inovatívnych produktoch, ich exportu, „mapping“ vhodných finančných nástrojov, aj iných ako EŠIF (cezhraničná spolupráca, nadnárodná spolupráca, medziregionálna spolupráca)

POTREBA Č. 5

- 1) Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe)

POTREBA Č. 6

- 1) Zvýšenie investícií do infraštruktúry malých rozmerov, základnej, technickej, sociálnej, najmä v nadväznosti na potrebu č.5, podpora aktívneho a zdravého starnutia;

POTREBA Č. 7

- A. Zvýšenie individualizácie miery podpory v oblasti poskytovaných sociálnych služieb podľa potrieb prijímateľov a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb. Rozšírenie typov poskytovaných ambulantných a terénnych služieb (vznik mobilných odborných jednotiek) a zvýšenie ich kvality.

POTREBA Č. 8

- 1) Kladenie väčšieho dôrazu na ochranu biologickej diverzity, efektívne využívanie pôdy, ekosystémový prístup a podpora ekosystémových služieb vrátane zelených infraštruktúr, podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov .

4. Strategický rámec

Celkové strategické zameranie stratégie CLLD

V súlade s cieľmi EÚ 2020, tematickými cieľmi a investičnými prioritami, a to najmä v oblasti zvyšovania zamestnanosti vidieckeho obyvateľstva, zlepšovania jeho životných podmienok, zavádzania inovácií v pôdohospodárstve, ochrany životného prostredia nielen z pohľadu zdrojov, ale i ekosystémových služieb zahŕňajúcich kvalitu ovzdušia, pôdy, vody, potravín, biodiverzitu, zdravie rastlín, zvierat, ľudí a prispôsobenie sa klimatickej zmene, ako aj v rámci prepájania mestských a vidieckych oblastí (cieľ 1: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií; cieľ 3: Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov; cieľ 8: Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily; cieľ 10: Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania; cieľ 6: Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov; cieľ 9: Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe), ale najmä v **nadväznosti na SWOT analýzy a identifikované potreby pre územie MAS Laborec** bolo stanovené celkové **strategické zameranie** stratégie CLLD, bola stanovená **vízia, strategický cieľ priority, špecifické ciele a opatrenia**. **Stratégia CLLD** svojím charakterom a zameraním intervencií do územia, s ohľadom na efektívne a environmentálne prijateľné využívanie endogénnych zdrojov, implementáciou aktivít a napĺňaním a rešpektovaním stanovených priorít **zabezpečí vyvážený a udržateľný rozvoj územia**, vrátane hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti regiónov, miest a obcí. **Prispieje** tak k **zvýšeniu výkonnosti a rastu konkurencieschopnosti miestnych ekonomík, vrátane konkurencieschopnosti pôdohospodárstva a služieb** v jednotlivých sektoroch ekonomiky, ako predpokladu eliminácie prehlbovania medzi a vnútroregionálnych rozdielov a predpokladu zlepšeniu kvality života obyvateľov v mestách a na vidieku.

Svojím charakterom stratégia CLLD MAS Laborec naplňuje a zohľadňuje ciele strategických dokumentov na celoštátnej úrovni, a to **ciele IROP 2014 – 2020**, ktorého globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný rozvoj hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí, a **ciele PRV 2014 – 2020**, ktorého **strategickým cieľom** je vytváranie podmienok na trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva vzniku výkonného, multifunkčného, environmentálne orientovaného a v podmienkach Európskej únie a globalizácie svetového trhu konkurencieschopného slovenského pôdohospodárstva.

Stratégia CLLD korešponduje zároveň s dokumentmi aktuálnymi na úrovni Prešovského samosprávneho kraja, ako sú Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2008 – 2015, spracovaný 2008, aktualizovaná verzia spracovaná 2010,

Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja, v znení zmien a doplnkov
Konceptia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, spracovaná 2009, dodatok 2011.

Stratégia CLLD bola v rámci svojej prípravy odborne konzultovaná aj s odbornými expertmi pripravujúcimi dokumenty PSK strategické pre obdobie 2014 – 2020, a preto je v súlade najmä s pripravovanými dokumentmi:

1. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 20014 – 2020 (potvrdenie PSK priložené v prílohe)
1. Regionálna integrovaná územná stratégia PSK (potvrdenie PSK priložené v prílohe)
2. Program rozvoja vidieka PSK (potvrdenie PSK priložené v prílohe)

Stratégia CLLD pre MAS Laborec je kvôli svojmu novému špecifickému prístupu k miestnemu územnému rozvoju, presne cieleným integrovaným intervenciami smerovaným do konkrétnych území MAS, reagujúcich na identifikované konkrétne vymedzené potreby územia MAS, významne inovatívna. Inovatívna je aj snahou malých miestnych ekonomík „naštartovať“ a zintegrovať na relatívne malom území procesy smerujúce k pozitívnym zmenám vo všetkých sektoroch miestnych ekonomík, ako aj snahou vytvoriť priaznivé prostredie pre vznik nových činností generujúce pracovné miesta, a to v partnerstve všetkých zapojených sociálno-ekonomických subjektov, využívajúc pri tom najmä endogénny potenciál.

Samotná stratégia pre územie MAS Laborec, orientovaná v oblasti poľnohospodárskej výroby na zvýšenie jej výkonnosti, sa zameriava na diverzifikáciu činností, a s tým súvisiace rozšírenie produkcie v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. Nadväzne na to sa zameriava na „naštartovanie“ procesov v oblasti druhovýroby, teda spracovania poľnohospodárskej produkcie. Vytvorenie lokálneho potravinového systému, ktorý integruje proces prepojenia prvovýroby a druhovýroby s odbytom produktov prostredníctvom inovatívnych prístupov, je neoddeliteľnou súčasťou procesu smerujúceho k vyššej výkonnosti územia MAS Laborec, k vytvoreniu pracovných miest a posilneniu vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

V rámci integrovaného prístupu k miestnemu územnému rozvoju podporujúceho rast miestnych ekonomík, stratégia s ohľadom na efektívnejšie využitie a zhodnotenie existujúceho prírodného a kultúrneho potenciálu, využije oblasť agroturizmu a zhodnotí ho prostredníctvom jeho „premostenia“ s lokálnym potravinovým systémom.

Vyššiu pridanú hodnotu zabezpečí zavedenie regionálnej značky a posilnenie spolupráce prvovýrobcov a druhovýrobcov na regionálnej a nadregionálnej úrovni, pričom dôjde k sieťovaniu a zavádzaniu sociálnych inovácií.

Keďže cieľom stratégie je vyvážený rozvoj územia na horizontálnej a vertikálnej úrovni jednotlivých priorít, ďalšie uvedené opatrenia v rámci Priority 1, týkajúce sa nepoľnohospodárskych činností, prispievajú k tomuto vyváženiu.

Podpora inovácií v kreatívnych odvetviach priemyslu, s dôrazom na existujúci produkčný potenciál na území MAS Laborec, ponúka priestor pre vznik nových a inovovanie existujúcich činností mikro a malých podnikov, v priamej súvislosti s výstupmi v rámci jednotlivých priorít. Zameranie podnikateľských subjektov, napríklad aj na netradičný obalový priemysel s inovatívnymi a kreatívnymi prvkami, nadväzujúcimi na významné dedičstvo Andyho Warhola, podporí integrované využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov a vytvorí priestor pre nové pracovné miesta a produkciu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou, reagujúce na súčasné moderné trendy, napr. v obalovej technike pre bio a eko potraviny.

Integrovaný prístup k vyššie uvedeným opatreniam v rámci implementačného mechanizmu sa v produkčno - spotrebiteľskom reťazci prejaví vyššou produkciou a kúpyschopnosťou.

Stratégia reflektuje na potreby územného rozvoja komplexne, a preto v rámci implementácie integruje opatrenia viacerých priorít. Vyvážený rozvoj podporuje aj investíciami do oblastí ako sú služby a marketing.

V rámci Priority „Služby pre všetkých“ sa stratégia zameriava na „zvýšenie kvality služieb pre všetkých“, čím prispieva k zvyšovaniu kvality života „nielen“ obyvateľov územia MAS Laborec.

K atraktivnosti tohto územia prispeje stratégia umožnením ľahšieho prístupu k efektívnejším a kvalitnejším službám prostredníctvom precízne cielených investícií do infraštruktúr rôzneho typu. Prioritne do oblastí občianskej vybavenosti aj v oblasti ŽP, kultúry, voľného času a športu, sociálnej, komunitnej, prepojenia sídel pričom výsledkom bude dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

Správnou cestou k dosiahnutiu vízie a stanovených cieľov sa v rámci stratégie javí cielený marketing, ktorého súčasťou je vypracovanie marketingovej stratégie na podporu udržateľnosti rozvoja miestnej ekonomiky s dôrazom na nové inovatívne, kreatívne a diverzifikované činnosti podnikateľských subjektov.

Keďže územie MAS Laborec je výnimočné svojím historickým a kultúrnym potenciálom, s ohľadom na „svetové“ dedičstvo Andyho Warhola a drevených kostolíkov – cerkví, a prítlačlivé aj samotnou prírodou nepoznačenou industrializáciou, teda zachovaným

ekosystémom, snaží sa stratégia prostredníctvom opatrení v 3. Priorite zviditeľniť a zdynamizovať procesy v území MAS prostredníctvom presne smerovaného marketingu nových inovatívnych a kreatívnych produktov a kreatívnej regionálnej značky reagujúcej na odkaz svetovo uznávaného umelca Andyho Warhola.

Prepojením stratégie na identifikované potreby, ktoré sa stali základom pre definovanie priorít, cieľov a výber opatrení, bola zabezpečená „**intervenčná logika**“ investícií do rozvoja miestnych ekonomík, bez ktorej by nemohlo dôjsť k synergickému efektu v oblasti rozvoja územia, napĺňaniu stanovených cieľových hodnôt, ani k súladu medzi výstupmi výsledkami a dopadom.

Implementácia stratégie prispeje implementáciou aktivít v rámci Priority 1 a 2 aj k začleňovaniu zraniteľných skupín (telesne/zdravotne postihnutí – napr. bezbariérové prístupy, dlhodobo nezamestnaní, vrátane marginalizovaných rómskych komunít) do spoločenského života obyvateľov na vidieku.

4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa

VÍZIA:

ŽIVOT V LABORECKU „NOVOM“ – KREATÍVNOU, BEZPEČNOU A ZDRAVOU

STRATEGICKÝ CIEĽ:

**DO ROKU 2023 ZLEPŠIŤ KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV VYTVORENÍM
ATRAKTÍVNEHO PROSTREDIA ZABEZPEČUJÚCEHO PRIAZNIVÉ
PODMIENKY PRE RAST KONKURENCIESCHOPNEJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY**

Vízia, strategický cieľ, vrátane špecifických cieľov, boli stanovené na základe výstupov zo syntézy analytických údajov a v rámci intervenčnej logiky priamo nadväzujú na silné stránky a príležitosti definované v SWOT analýze a premietnuté do identifikovaných potrieb, priorít a opatrení. Vo väzbe na strategický cieľ a víziu je ambíciou MAS postupnými krokmi – implementáciou aktivít v rámci definovaných opatrení - v prvom rade „naštartovať“ procesy, ktoré s efektom snehovej gule vytvoria priaznivé podmienky pre rozvoj všetkých sektorov miestnej ekonomiky.

Environmentálne prijateľná transformácia prírodných zdrojov do základných produktov v primárnom sektore vyvolá potrebu v sekundárnom sektore, ktorý je považovaný za motor ekonomického rastu, a ktorého hlavnou úlohou je premieňať suroviny na výrobky s pridanou hodnotou alebo tovar, určené špecifickým cieľovým skupinám, rôznym typom spotrebiteľov.

Tieto výrobky, alebo tovar by mali v sebe niesť potenciál, ktorým zapôsobia na vopred definovanú skupinu spotrebiteľov. Bez ohľadu na to, či ide o výrobky potravinárskeho priemyslu, alebo niektorého zo sektorov spotrebného priemyslu, musia byť výrobky **bezpečné, zdravé**, reagujúce na **moderné** trendy, **kreatívne** svojím spracovaním, teda **atraktívne** pre spotrebiteľa.

V súčasnej snahe po „bio a eko“ budujú tieto atribúty obsiahnuté v produktoch a umiestnené na potravinovom alebo inom trhu **značku regiónu**, generujú v sebe dopyt. Tieto a ešte ďalšie atribúty sú zároveň nevyhnutné pre sektor služieb, pre ktorý sú pridanou hodnotou, pričom sa v tandeme s kvalitou stávajú marketingovým lídrom aj v oblasti rozvoja a podpory vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu.

Zabezpečiť atraktívne prostredie vytvárajúce priaznivé podmienky pre rast konkurencieschopnej lokálnej ekonomiky zabezpečujúce územný rozvoj nie je ľahké.

MAS Laborec v rámci svojej stratégie podporuje preto integrovaný prístup k územnému rozvoju s predpokladom multifondového financovania a intervencií do územia a oblastí, ktoré boli stanovené na základe identifikovaných potrieb a smerujú k zvýšeniu výkonnosti regiónu a prepájaniu vidieckych oblastí s mestom a jeho časťami.

Naplnením vízie a strategického cieľa na území MAS Laborec, ktoré je potenciálom potravinovej sebestačnosti, produkcie zdravých a bezpečných potravín, exportu kreatívnych výrobkov s pridanou hodnotou a moderným dizajnom, kvalitných služieb a atraktívneho prostredia, stane sa miestom spokojných a zdravých obyvateľov návštevníkov a dobrým príkladom pre ostatné regióny.

4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Priority a špecifické ciele v rámci priorít sú definované v nadväznosti na vyššie uvedenú víziu a strategický cieľ. Sú v nich zohľadnené potreby identifikované na základe výstupov SWOT analýzy a identifikovaných potrieb pre územie MAS LABOREC, ktoré sú uvedené v analytickej časti 3.2 tejto stratégie a nadväzujú na potreby a fokusové oblasti identifikované na úrovni PRV 2014 – 2020 a na špecifické ciele IROP uvedené nižšie.

Riešené identifikované potreby PRV 2014 - 2020:

Potreba č. 1 - Posilnenie vedomostnej základne, transferu znalostí a inovačnej výkonnosti a spolupráce poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva, ktorá podporí vývoj nových produktov, postupov a technológií (1A)

Potreba č. 2 - Zvýšiť efektívnosť všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty podnikov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve (2A, 6A)

Potreba č. 4 - Podpora predaja domácej produkcie cez odbytov organizácie výrobcov a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov (3A,6A, 6B)

Potreba č. 5 - Rast pridanej hodnoty zvyšovaním kvality domácej poľnohospodárskej produkcie a stimuláciou živočíšnej výroby v chovoch s AW. (3A)

Potreba č. 10 - Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZ(2A,6A), sekundárne

Potreba č.11 „Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy“
prispejú opatrenia, ktoré sú primárne programované v prioritě , ale zároveň majú priamy vplyv aj na cieľ FO 5E(2A)

Potreba č. 13 -Vytváranie nových pracovných miest a posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku (6A,6B)

Potreba č. 14- Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komún/partnerstiev vo vidieckych obciach(6B)

Fokusové oblasti (1A. 2A. 3A. 6A 6B)

1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach

2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie

3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií

6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest

6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Investičná priorita a špecifické ciele IROP 2014-2020:

V rámci stratégie CLLD sú potreby identifikované pre MAS LABOREC, ako aj fokusové oblasti PRV 2014 – 2020 uvedené pri každom nasledujúcom rozpracovanom opatrení v rámci priority.

1. Priorita:

Diverzifikácia a inovácie v podnikateľských činnostiach

Špecifický cieľ:

Investíciami do environmentálne prijateľných inovácií zavádzaných do výrobných a technologických procesov, postupov a s tým súvisiacich služieb a výrobkov vytvoriť do roku 2023 priaznivé prostredie s efektívnejším využívaním vnútorného potenciálu, ktoré vyvolá nový dopyt po ďalších inovatívnych a kreatívnych službách, činnostiach, produktoch a výrobkoch.

Z hľadiska hodnotenia EÚ patrí naša krajina v oblasti poľnohospodárstva medzi najmenej výkonné. V rebríčku hodnotenia krajín EÚ bola v živočíšnej produkcii zaradená na 26 miesto, na konci rebríčka sa taktiež ocitli ovocie a zelenina, a úplne najhoršie sú slovenské regióny v pestovaní zemiakov. Kým priemer EÚ v oblasti výkonu z jedného hektára je približne 4800 EUR, ČR vyprodukuje hrubú produkciu za asi 2400 EUR, Slovensko je vyprodukovaním hrubej produkcie za približne 1300 Eur hlboko pod priemerom EÚ. Poľnohospodárska výroba, ako aj potravinárska výroba, v dôsledku silnej konkurencie vstupom do EÚ, v dôsledku nedostatočných investícií do modernizácie a zavádzania inovácií, stratila svoje postavenie nielen na slovenskom, ale aj na zahraničných trhoch.

Snaha Slovenska posilniť do roku 2020 potravinovú sebestačnosť na úroveň 80% svedčí o tom, že súčasná situácia v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a potravinárskeho priemyslu nie je priaznivá.

Na území MAS LABOREC implementácia stratégie CLLD prispeje k vytvoreniu dobre fungujúceho lokálneho systému s aktívnou spoluprácou prvovýrobcov a spracovateľov, napríklad aj v krátkych odbytových reťazcoch. Prepojenie s podnikateľskými subjektmi, ktorých činnosti možno v oblasti priemyslu považovať za kreatívne a podnikateľskými subjektmi v oblasti agroturizmu zabezpečí ich integrácia v produkčno – spotrebiteľskom reťazci, čo generuje vytvorenie nových pracovných miest, reflektujúcich na rast a rozvoj miestnej ekonomiky. Tento proces bude podporený investíciami aj do hmotného majetku v oblasti poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej výroby a priemyselnej produkcie a s ňou súvisiacich činností. Identifikované potreby špecifické pre územie a kľúčové územné výzvy cielene premietnuté do opatrení a aktivít zabezpečia vyvážený rozvoj územia.

Opatrenie:

1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)

Podopatrenie 4.1, fokusová oblasť 2A, 3A

Cieľ opatrenia: Diverzifikáciou činností rozšíriť poľnohospodársku produkciu

Definovanie problému

Aj napriek tomu, že územie MAS Laborec má dostatočný potenciál pre poľnohospodársku produkciu, nie je schopné tento potenciál v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby za súčasných podmienok využiť. Súvisí to so stavom výrobných kapacít, ktoré sú zastarané, s vysokou spotrebou energie a bez výraznejších inovácií a z toho vyplývajúcou neschopnosťou jednak diverzifikovať prvovýrobu o ďalšie komodity a jednak prvovýrobu ďalej spracovať. Nedostatok moderných technológií, ako aj nedostatok až absencia kvalitných skladovacích kapacít má za následok predaj kvalitnej domácej ale ďalej nespracovanej produkcie prvovýroby bez pridanej hodnoty, čím v rámci predaja produkcie prvovýroby neustále narastá podiel základných poľnohospodárskych surovín s nízkou pridanou hodnotou. Nepriaznivo na celú situáciu vplýva aj poloha územia MAS Laborec – blízkosť silného poľského trhu s produkciou lacných výrobkov z prvovýroby. Slovenské výrobky sú vystavené aj silnému tlaku dovezených potravinárskych výrobkov z iných krajín.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV:

Potreba č. 2, Potreba č. 4, Potreba č. 5, Potreba č. 10, Potreba č. 13, Potreba č. 14

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 2

- A. Zvýšenie záujmu o poľnohospodársku výrobu, živočíšnu aj špeciálnu rastlinnú, vytvorenie dostatočnej surovinovej základne pre potravinársky priemysel, diverzifikácia poľnohospodárskej prvovýroby s orientáciou na výrobky s vyššou pridanou hodnotou (vyššia špecializácia výroby),
- B. Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.

Potreba č. 3

- 2) Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

- 2) Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnatel'nosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Potreba č. 5

- A. Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe

Navrhované riešenie/opatrenie

V rámci stratégie MAS Laborec je navrhovaným riešením diverzifikovať činnosti podnikateľských subjektov na území, prispôsobiť ich činnosť súčasným potrebám v oblasti živočíšnej a špeciálnej rastlinnej výroby, dopytu po poľnohospodárskych komoditách pre spracovateľský priemysel, ako aj dopytu pri zabezpečovaní základnej výživy. Dôležité je hľadať aj alternatívne formy poľnohospodárskej produkcie so zameraním na jej zvyšovanie, jej spracovanie, a uvádzanie produktov (s dôrazom na nové výrobky) najmä na miestny trh vytvorením dobre fungujúceho lokálneho potravinového systému.

Subjekty podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva majú záujem o zvýšenie výkonnosti svojich podnikov prostredníctvom investícií do obstarania a inovácií technického a technologického vybavenia, rekonštrukcie a modernizácie objektov (v súlade s aktivitami podopatrenia 4,1) a to najmä z dôvodu, že výrobné kapacity sú väčšinou zastarané, s vysokou spotrebou energie a bez výraznejších inovácií.

Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že jedným z predpokladov efektívneho nasmerovania investícií s cieľom rozvoja a rastu konkurencieschopnosti v oblasti živočíšnej a rastlinnej výroby je dostatok voľných budov, ktoré sa správne nasmerovanými investíciami do stavebných úprav a technického a technologického vybavenia stanú vhodnými na podnikanie.

V rámci zamerania činností podnikateľských subjektov živočíšna výroba prevláda nad rastlinnou, a to najmä kvôli chovu hovädzieho dobytku, ktorého stav bol ku 31.12.2014, ako je to uvedené v analytickej časti, podobne ako počet oviec a hydiny v rámci PSK najnižší. Ešte horšie výsledky ukazuje chov ošípaných, ktorých stav ku 31.12.2014 bol 61 kusov, čo bol absolútne najnižší stav v rámci SR, pričom stav prasníc bol nulový.

V oblasti živočíšnej výroby je preto cieľom zvýšiť záujem podnikateľských subjektov najmä o investície súvisiace s chovom ošípaných, oviec, kôz, hydiny (napr. husi, kačky, husokačky, sliepky, morcky, prepelice), králikov, včelstiev a iných. Takmer úplne absentoval chov kôz a králikov. S ohľadom na klimatické podmienky sa územie MAS Laborec javí ako vhodné aj na chov včelstiev.

V súvislosti s klimatickými podmienkami, priemernou ročnou teplotou 7,3°C, úhrnom priemerných ročných zrážok – 776 a kvalitou pôdy sa v súčasnosti približne na polovici osevných plôch sejú obilniny, a to jačmeň, pšenica a raž. Významné je pestovanie zemiakov a krmovín, pestuje sa aj ľan a ovos.

Na území MAS Laborec sa zo 100% poľnohospodárskej pôdy nachádza 14,17 % ornej pôdy, 83,02% TTP a 0,03% sadov. V súvislosti s tým je potrebné zvýšiť motiváciu podnikateľských subjektov o rozširovanie a zakladanie nových sadov a pestovateľských plôch, ktorých na území MAS neustále ubúda aj napriek tomu, že klimatické podmienky na území sú pre mnohé rastlinné komodity vyhovujúce, ako aj napriek tomu, že sa tieto komodity môžu stať dostatočnou surovinovou základňou pre spracovateľský potravinársky priemysel a zároveň ich produkcia môže vyvolať potrebu ďalších inovatívnych činností, výrobkov alebo služieb. S pestovaním špeciálnych rastlinných komodít a rozširovaním rastlinnej výroby o nové komodity sa práve včelie produkty javia ako produkty s pridanou hodnotou s potenciálom uplatnenia sa nielen v lokálnom potravinovom systéme, ale aj v potravinovom systéme nadregionálneho významu. V oblasti špeciálnej rastlinnej výroby sú na území MAS vhodné podmienky pre pestovanie viacerých druhov špeciálnej rastlinnej výroby. Investície budú súvisieť s pestovaním rastlinných komodít (napr. mak, konope, ľan, pohánka, aromatické liečivé a kulinárske rastliny, tradičné druhy ovocia a zeleniny).

V oblasti pôdohospodárstva na území MAS Laborec pôsobia 4 poľnohospodárske družstvá, 63 podnikov a 69 SZČO (definovaných podľa ekonomických činností SK NACE Rev.2 do oblasti pôdohospodárstva), pričom z celkového počtu podnikov viac ako 90% tvoria podniky s počtom zamestnancov do 19.

Zámerom tohto opatrenia je dosiahnuť, aby regionálny výrobok neopustil miestny trh bez spracovania prvovýrobcom alebo ďalším spracovateľom na území. Tým zabezpečiť vyššiu pridanú hodnotu, ako aj zvýšiť motiváciu mladých ľudí a obyvateľov 50+ o prácu súvisiacu s poľnohospodárstvom.

Cieľový ukazovateľ: Diverzifikované činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe

Opatrenie:

1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)

Podopatrenie 4.1, fokusová oblasť 2A, 3A

Cieľ: Investíciami do potravinárskeho (spracovateľského) priemyslu podporiť zvýšenie pridanej hodnoty výrobkov

Definovanie problému

Aj napriek tomu, že územie MAS Laborec má dostatočný potenciál pre spracovateľský priemysel, t.z. že má dostatok disponibilnej pracovnej sily, voľných objektov vhodných na podnikanie a vhodné endogénne zdroje, absentuje tu spracovateľský potravinársky priemysel a podnikateľské subjekty nedokážu dostatočne využívať svoj endogénny potenciál. Súvisí to s nedostatkom finančných zdrojov na investovanie do inovatívnych technológií, rekonštrukcií voľných budov vhodných na podnikanie. Následkom toho je, že produkty z prvovýroby sú vyvážané z regiónu bez spracovania, teda bez pridanej hodnoty, len ako surovina pre ďalšie spracovanie v zahraničí, kde sa následne spracujú a k nám sa dostávajú prostredníctvom obchodných reťazcov už ako výrobky s pridanou hodnotou, čím slovenské poľnohospodárstvo, vrátane regionálneho značne stráca a lokálny potravinový systém nie je schopný dobre alebo vôbec fungovať. Kým v minulosti sa nadprodukcia poľnohospodárov, aj lokálnych, ktorá sa nepredala a nebolo možné ju uskladniť, spracovávala v konzervárňach a mraziarňach, v súčasnosti je tento sektor v úplnom rozklade.

Podobne ako v oblasti prvovýroby aj v oblasti spracovania nepriaznivo na celú situáciu vplýva poloha územia MAS Laborec – blízkosť silného poľského trhu s produkciou lacných spracovaných výrobkov. Likvidačnými pre prvovýrobcov a spracovateľov sú taktiež pokútne ambulantné predaje mliečnych výrobkov, mäsa a hydiny a výrobkov z nich, zvlášť v pohraničných oblastiach a pri hlavných cestných ťahoch.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV:

Potreba č. 2, Potreba č. 4, Potreba č. 5, Potreba č. 10, Potreba č. 13, Potreba č.14

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 2

- A. Zvýšenie záujmu o poľnohospodársku výrobu, živočíšnu aj špeciálnu rastlinnú, vytvorenie dostatočnej surovinovej základne pre potravinársky priemysel, diverzifikácia poľnohospodárskej prvovýroby s orientáciou na výrobky s vyššou pridanou hodnotou (vyššia špecializácia výroby),
- B. Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.

Potreba č. 3

- A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

- A. Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Potreba č. 5

- A. Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe

Navrhované riešenie/opatrenie

Potravinársky priemysel na Slovensku je v súčasnosti vystavený silnému tlaku dovezených spracovaných potravinárskych výrobkov, ktorých cena, ale mnohokrát aj kvalita je nižšia ako cena výrobkov vyrobených na Slovensku.

Aj napriek tomu, že na území MAS je potenciál kvalitnej prvovýroby v oblasti živočíšnej a rastlinnej výroby a jej spracovania, absentujú tu spracovateľské kapacity v týchto oblastiach. V súvislosti s cieľom zvýšiť počet kusov v stave dobytku a rozšíriť portfólio rastlinných komodít na území MAS bude potrebné zároveň zabezpečiť dostatok spracovateľských kapacít s miestnou pôsobnosťou, a to investíciami do hmotného majetku a inovatívneho technického a technologického vybavenia.

Aby bol lokálny potravinový systém, ktorý zohľadňuje celý proces od produkcie cez distribúciu až po spotrebu potravín, „dobře fungujúci“ musí na prvovýrobu nadväzovať druhovýroba, teda spracovateľský priemysel. V praxi to znamená, že „doma“ vypestovaným a vychovaným komoditám nesmieme dovoliť, aby opustili hranice regiónu, alebo Slovenskej republiky bez pridanej hodnoty, teda bez ďalšieho spracovania v potravinárskom priemysle

V rámci stratégie MAS Laborec bude tento zámer podporený investíciami do inovatívnych technológií na spracovanie produktov poľnohospodárskej prvovýroby relevantným podnikateľským subjektom. Tieto environmentálne prijateľné technológie zabezpečia spracovanie na potravinárske výrobky s menšími finančnými vstupmi a s nižšími nárokmi (napríklad za energie) a vyššími ziskami.

Kontrolovaný rozvoj poľnohospodárskej produkcie (reagujúcej na dopyt) vo väzbe na spracovateľský priemysel vytvorí na území MAS Laborec priaznivé podmienky pre rozvoj a rast miestnych ekonomík a zvyšovanie zamestnanosti.

Výhodou tohto prístupu na území MAS Laborec je možnosť samotných obyvateľov alebo komún ovplyvňovať proces lokálneho potravinového systému, a tým pozitívne ovplyvniť hospodárenie s prírodnými zdrojmi regiónu.

Cieľový ukazovateľ: Nové činnosti v potravinárskom (spracovateľskom) priemysle
Opatrenie:

1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie

Podopatrenie 16.4, fokusová oblasť 1A, 2A, 3A, 6A

Cieľ: Sieťovaním a spoluprácou prispieť k udržateľnosti výrobcov a aj nových výrobkov na trhu

Definovanie problému

V súčasnosti na území MAS Laborec absentuje spolupráca na úrovni potravinovej vertikály. Na miestnej úrovni neexistuje spolupráca prvovýrobcov, ktorí dodávajú svoju produkciu na spracovanie do spracovateľského priemyslu. Na úrovni MAS neexistujú dokonca ani efektívne fungujúce odbytové organizácie v sektore ovocia a zeleniny.

Zo situácie, ktorá je na celom Slovensku, je možné inšpirovať sa poznaním, že bez podpory do posilnenia odbytu poľnohospodárskej produkcie do sektora spracovateľského priemyslu a bez výraznejších investícií do tohto sektora, ako aj bez integrácie výrobkov spracovateľského potravinárskeho priemyslu do krátkych dodávateľských reťazcov, nedôjde k potrebným zmenám vo vertikále trhu s potravinami.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV:

Potreba č. 1, Potreba č. 2, Potreba č. 4, Potreba č. 5, Potreba č. 13, Potreba č. 14

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 2

- A. Zvýšenie záujmu o poľnohospodársku výrobu, živočíšnu aj špeciálnu rastlinnú, vytvorenie dostatočnej surovinovej základne pre potravinársky priemysel, diverzifikácia poľnohospodárskej prvovýroby s orientáciou na výrobky s vyššou pridanou hodnotou (vyššia špecializácia výroby),
- B. Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo

vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.

Potreba č. 3

A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

A. Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Navrhované riešenie/opatrenie

Stratégia MAS Laborec považuje vertikálnu a horizontálnu spoluprácu aktérov lokálneho potravinového systému za veľmi dôležitú. Synergicky bude spolupráca dopĺňať vyššie uvedené opatrenia stratégie MAS Laborec, ktoré sú zamerané aj na tvorbu pracovných miest prostredníctvom rozvoja spolupráce medzi lokálnymi aktérmi v organizovaní spoločných pracovných procesov. V rámci tejto spolupráce si stanovila niekoľko priorít. Jednou z priorít spolupráce je spoluprácou pomôcť integrovať poľnohospodárskych prvovýrobcov a druhovýrobcov do lokálneho potravinového systému, čo vytvorí predpoklady na zvýšenie odbytu prvovýrobnej produkcie a produkcie spracovateľov na domácom trhu.

Prostredníctvom spolupráce je potrebné zaistiť, aby prvovýrobcovia mohli zohľadniť vlastné náklady v priemerných výkupných cenách aspoň s minimálnou úrovňou ziskovosti na jednotku prvovýrobnej produkcie a zároveň si spolu so spracovateľmi zlepšiť vyjednávaciu pozíciu voči tretiemu článku potravinovej vertikály. Je však dôležité, aby do spolupráce boli prizvaní aj ďalší aktéri podieľajúci sa na rozvoji a raste miestnych ekonomík, akými sú miestni hráči v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu, ktorí svojimi inovatívnymi a kreatívnymi službami a produktmi cestovného ruchu zvýšia spracovateľskému priemyslu a najmä jeho výrobkom pridanú hodnotu. Zapojením ďalších subjektov produkčno – spotrebiteľského reťazca do spolupráce dôjde ku komplexnému prístupu k rozvoju miestnych ekonomík a zhodnoteniu vo využívaní prírodného, kultúrneho a historického potenciálu.

Cieľový ukazovateľ: Spolupráca a vytvorenie siete poľnohospodárskych a potravinárskych výrobcov

Opatrenie:

1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu

Podopatrenie 6.4, fokusová oblasť 2A, 6A

Cieľ opatrenia: Zhodnotiť výstupy poľnohospodárskych činností a potravinárskeho (spracovateľského) priemyslu ich prepojením v oblasti agroturizmu (vidieckeho cestovného ruchu).

Definovanie problému

Spomedzi faktorov podieľajúcich sa na rozvoji a raste miestnych ekonomík má nezastupiteľné miesto vidiecky cestovný ruch. V prípade MAS Laborec je oblasť vidieckeho cestovného ruchu menej rozvinutá, aj keď práve v tomto odvetví tretieho sektora ekonomiky ide o činnosti prepájajúce vidiecky cestovný ruch s prírodou, na čo má územie MAS Laborec veľmi silný prírodný, kultúrny a historický potenciál. Aj napriek tomu, že pre oblasť využívania voľného času rôznymi rekreačnými činnosťami má definované územie predpoklady, nachádzajú sa na území MAS LABOREC len štyri účelové ubytovacie zariadenia, (okrem ubytovania na súkromí). Ku vyváženému rozvoju vidieckeho cestovného ruchu v rámci jeho jednotlivých častí neexistuje zatiaľ komplexný prístup.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV

Potreba č. 2, Potreba č. 4, Potreba č. 13

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 2

- B. Vytvorenie podmienok pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu. Popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity.

Potreba č. 3

- A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

- A. Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do

pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Potreba č. 5

- A. Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe

Navrhované riešenie/opatrenie

MAS LABOREC v rámci svojej stratégie podporí investície do vidieckeho cestovného ruchu, vrátane investícií do agroturizmu, zamerané na rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania vytvorením konferenčných priestorov a s tým súvisiacu modernizáciu, rekonštrukciu a vybudovanie nových ubytovacích zariadení. Prostredníctvom takto cieleného vidieckeho cestovného ruchu, vrátane agroturizmu, ktorý zahŕňa špecifické činnosti agropodnikateľov a poľnohospodárskych podnikov podľa miestnych ekonomických a prírodných podmienok, zameraných na uspokojovanie rekreačných potrieb turistov, zhodnotí územie svoje prírodné zdroje, kultúrne a historické dedičstvo vidieckeho prostredia, ako aj tradície a produkty typické pre región.

Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu na území MAS, vrátane agroturizmu, ktorý sa viaže na poľnohospodárske činnosti vo vidieckych oblastiach, bude reagovať na požiadavky návštevníkov a dopytu po doplnkových službách a podporí miestny trvalo udržateľný rozvoj.

Inovácie v službách a produktoch vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu budú reagovať na:

- nároky po kvalitnejších službách a produktoch modernej spoločnosti v súvislosti s efektívnym využitím voľného času,
- potrebu realizácie činností v oblasti využívania voľného času prostredníctvom rôznych rekreačných činností
- potrebu sociálnej solidarity mesta a vidieckych oblastí.

V rámci agroturizmu budú poskytované ubytovacie a stravovacie služby s prepojením napríklad na špeciálnu poľnohospodársku výrobu ako je ovocinárstvo, bylinkárstvo a podobne, pre ktoré sú v rámci tejto stratégie navrhnuté podpory v opatreniach 1.1. a 1.2.. Stravovacie služby zabezpečí poľnohospodár či už pre ubytovaných alebo náhodných turistov, pričom pri výbere rastlinných a špeciálnych komodít zohľadní potraviny vyrobené a spracované v miestnych podmienkach, napríklad aj priamo vo vlastnom dvore.

Pridanou hodnotou bude spolupráca miestnych poskytovateľov vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu s aktérmi v rámci lokálneho potravinového reťazca a podnikateľskými subjektmi v oblasti obalovej techniky v rámci kreatívneho priemyslu.

Cieľový ukazovateľ: Nové produkty vidieckeho cestovného ruchu agroturizmu

Opatrenie:

1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreativnosť

Špecifický cieľ: 5.1.1

Cieľ opatrenia: Inovatívnymi a kreatívnymi činnosťami podporiť a zhodnotiť výstupy poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej výroby

Definovanie problému

Na území MAS v minulosti prevládali viac poľnohospodárske činnosti. Zmena nastala v roku 1961 založením strojárskeho podniku v Medzilaborciach, ktorý mal v roku 1989 historicky najväčší počet zamestnancov, a to 1150. V tomto období do mesta Medzilaborce dochádzalo za prácou mnoho ľudí aj z priľahlých vidieckych oblastí. Popri strojárskom priemysle boli Medzilaborce známe aj sklárskym priemyslom, ktorý v minulosti zamestnával okolo 1000 zamestnancov. V období privatizácie sa sklársky podnik rozpadol na asi 10 menších spoločností. V súčasnosti v sklárskom priemysle pôsobia 3 výrobné subjekty, pričom najväčším je GLASS- LUSTROVÉ KOMPONENTY, s.r.o.. O niečo menšie sú Interglass, s.r.o. a Lusk SK, s.r.o.. Tieto výrobné subjekty nadviazali na tradíciu výroby v sklárskom priemysle a zaoberajú sa brúsením skla, výrobou a predajom krištáľových lustrov. V súčasnosti v okrese Medzilaborce na 19,2 obyvateľov pripadne len 1 fyzická osoba – podnikateľ, čo je najmenej v rámci PSK.

V nadväznosti na aktivity naplánované v predchádzajúcich opatreniach 1.1 až 1.4 na území MAS absentujú inovatívne a kreatívne činnosti, nadväzujúce na dedičstvo Andyho Warhola aj napriek existencii ľudského potenciálu.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované špecifické ciele IROP

Špecifický cieľ 5.1.1

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 3

A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO)

a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

- B. Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Potreba č. 5

- 2) Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe)

Navrhované riešenie/opatrenie

Na základe výstupov z analytickej časti je zrejmé, že na území MAS Laborec sa nachádza nielen prírodný, historický a kultúrny potenciál, ale aj potenciál v oblasti kreatívneho priemyslu, ktorý je pre aktivity plánované v rámci stratégie MAS veľmi dôležitý vzhľadom na potrebu nových prístupov zohľadňujúcich a využívajúcich tradičné prvky typické pre daný región. V nadväznosti na aktivity naplánované v predchádzajúcich opatreniach 1.1 až 1.4 bude potrebné na území MAS podporiť inovatívne a kreatívne činnosti súvisiace:

- s obalovým dizajnom smerovaným k poľnohospodárskym, potravinárskym, remeselným ale aj iným regionálnym produktom
- s vytvorením regionálnej značky

Cieľový ukazovateľ: Nové inovatívne a kreatívne činnosti.

Opatrenie:

1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov

Špecifický cieľ: 5.1.1

Cieľ opatrenia: Spoluprácou a výmenou skúseností v rámci produkčno - spotrebiteľských reťazcov prispieť k udržateľnosti výrobcov a aj nových výrobkov na trhu

Definovanie problému

Na území MAS Laborec neexistuje systémový prístup k problematike vyváženého rozvoja miestnych ekonomík, ktorý by zabezpečil ich rast a konkurencieschopnosť, ako ani platforma združujúca výrobné subjekty na miestnej úrovni. Spolupráca a, výmena skúseností

a prezentácia dobrých príkladov tvorí pridanú hodnotu poľnohospodárskym nepoľnohospodárskym výrobným činnostiam.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované špecifické ciele IROP

Špecifický cieľ 5.1.1

Identifikované potreby MAS Laborec:

Potreba č. 3

A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov a výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

Potreba č. 1

A. Vytvorenie vhodných podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnatelnosti, ako aj pre trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+, napríklad aj zmenou upadajúceho priemyselného regiónu

Potreba č. 5

3) Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe)

Navrhované riešenie/opatrenie

Navrhovaná stratégia sa snaží integráciou výstupov aktivít v rámci jednotlivých priorít docieľiť vyvážený územný rozvoj. V súvislosti s tým, a najmä kvôli efektívnemu využitiu investícií nasmerovaných do územného rozvoja, sa vytvára priestor na sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky, na vznik platformy združujúcej výrobné subjekty na miestnej úrovni a tým na podporu integrácie inovatívnych produktov do produkčno – spotrebiteľského reťazca. Udržateľné poľnohospodárske systémy v nadväznosti na mimoprodukčné funkcie poľnohospodárstva podporujú rozvoj vidieka v rôznych agroklimatických podmienkach a existujú dokonca názory, že „pre regióny, v súčasnosti označované ako zaostávajúce, problémové, či regióny s pretrvávajúcimi ekonomicko-sociálnymi problémami sa môže regulovaný rozvoj poľnohospodárstva stať jednou z možností ich budúceho ekonomicko – sociálneho rastu a rozvoja“.

Cieľový ukazovateľ: Vytvorenie produkčno - spotrebiteľského reťazca

Priorita 2

Kvalitné služby pre všetkých

Špecifický cieľ: Do roku 2023 vytvoriť priaznivé prostredie pre poskytovanie inovatívnych a moderných služieb, zabezpečiť ich dostupnosť a zvýšiť kvalitu života na vidieku

Priorita **Kvalitné služby pre všetkých** bola stanovená na základe potrieb identifikovaných jednak v PRV, jednak ako výstup z analytickej časti v samotnej stratégii CLLD. V súčasnosti vidiecke oblasti bojujú s viacerými negatívnymi javmi. Ide napríklad o odliv obyvateľstva z vidieka, najmä odliv mladých do 30 rokov a taktiež o nízky alebo až stagnujúci miestny ekonomický rozvoj. Aj keď mnohé vidiecke oblasti majú dostatočný potenciál pre rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík, nedokážu naštartovať procesy, vďaka ktorým by endogénne zdroje dokázali nielen využiť ale aj zhodnotiť. Miestny ekonomický rozvoj ovplyvňuje stav kvality života obyvateľov, od ktorého sa odvíja najmä migračné správanie sa obyvateľstva.

Rast miestnej ekonomiky ovplyvňuje niekoľko faktorov, pričom jedným z nich je napríklad kvalitná infraštruktúra a dostupnosť miestnych služieb.

Opatrenia 2.1, 2.2, 2.3

Definovanie problému pre opatrenia 2.1, 2.2, 2.3 Priority 3

Územie MAS Laborec sa nachádza na severovýchode Slovenska. Na severovýchode má územie štátnu hranicu s Poľskom. V rámci Prešovského samosprávneho kraja je to územie s najmenšou hustotou obyvateľov – 25,6 obyvateľov/ km². Pomerne veľká vzdialenosť od krajského mesta, nedostatok pracovných príležitostí, nedostatočná infraštruktúra (všetky druhy), nedostupnosť základných služieb a obmedzené finančné zdroje verejnej správy ovplyvňujú nedostatočný ekonomický rozvoj územia.

Zlé ekonomické podmienky, nedostatočná infraštruktúra väčšiny obcí sú príčinou citel'ného zhoršenia životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva.

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV pre opatrenia stratégie CLLD - 2.1, 2.2, 2.3

Potreba č.13, Potreba č. 14

Identifikované potreby MAS Laborec:

POTREBA Č. 6

- A. Zvýšenie investícií do infraštruktúry malých rozmerov, základnej, technickej, sociálnej, najmä v nadväznosti na potrebu č.5, podpora aktívneho a zdravého starnutia;

POTREBA Č. 5

- A. Väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva, v súvislosti s tým vytvoriť regionálnu značku, (napr. zhodnotenie mena A. Warhola, pri jej tvorbe)

Navrhované riešenie/opatrenie

Rozvoj miestnej ekonomiky ovplyvňujúci kvalitu života obyvateľov v súčasnosti závisí aj od správne nasmerovaných investícií do územného rozvoja. Tieto investície pôsobia ako spúšťač ďalších procesov, ktoré môžu pozitívne ovplyvniť rast a konkurencieschopnosť lokálnej ekonomiky. Cieľom stratégie MAS bude preto v prvom kroku, prostredníctvom presne cielených investícií v rámci opatrení v Priorite 1., posilniť odvetvia prvovýroby, poľnohospodárskej produkcie a jej spracovanie do výrobkov s pridanou hodnotou, uviesť inovatívne produkty na miestny trh, zvýšiť potravinovú sebestačnosť regiónu a vytvoriť tak základ pre lokálny potravinový systém. Jeho prepojením s agroturizmom a kreatívnymi činnosťami podnikateľských subjektov do produkčno spotrebiteľského reťazca je zámerom stratégie naštartovať procesy, ktoré efektom snehovej gule vyvolajú dopyt po ďalších produktoch a službách, a naštartujú také činnosti, ktoré pozitívne ovplyvnia rozvoj a rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík, čím podporia na území MAS vyššiu šancu zamestnať sa mladým ľuďom, a zabrániť tak ich odlivu.

Keďže kvalita života obyvateľov je ovplyvnená nielen prístupom k možnostiam zamestnať sa, ale je ovplyvnená aj dostupnosťou a kvalitou služieb poskytovaných verejnými a súkromnými subjektmi, v druhom kroku sa stratégia zameriava na skvalitnenie infraštruktúry poskytovaných služieb.

Cieľový ukazovateľ: Počet obcí podporených investíciami do malých infraštruktúr

2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov

Podopatrenie 7.2, fokusová oblasť 6B

Cieľ opatrenia: Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom investícií do infraštruktúry malých rozmerov

V rámci tohto opatrenia stratégia plánuje smerovať investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov. Týka sa to napríklad výstavby a rekonštrukcie lávok, mostov, chodníkov, záchytných parkovísk, autobusových zastávok, úpravy a tvorby verejných priestranstiev s cieľom zlepšenia vzhľadu obcí.

Cieľový ukazovateľ: Počet obcí podporených investíciami do malých infraštruktúr

2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach

Podopatrenie 7.4, fokusová oblasť 6B

Cieľ opatrenia: Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom skvalitnenia infraštruktúry miestnych služieb

Investície do vytvorenia, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane investícií do infraštruktúry služieb spojených s voľnočasovými aktivitami a kultúrou vytvoria lepšie podmienky a dostupnosť miestnych služieb a taktiež prispejú k zvýšeniu kvality života v obci.

Cieľový ukazovateľ: Počet obcí podporených investíciami do miestnych základných služieb

2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu

Podopatrenie 7.5, fokusová oblasť 6B

Cieľ opatrenia: Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom skvalitnenia rekreačnej a turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie a identifikáciou „genius loci“.

Ďalšie investície budú s ohľadom na ekosystémový prístup smerované okrem iného do podpory rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúľ v turistických lokalitách, do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie, do udržiavania obnovy a skvalitňovania miestnych zaujímavých objektov, bodov a miest, historických, prírodných a iných objektov a zaujímavostí, ako aj do budovania a rekonštrukcie náučných chodníkov a cykloturistických chodníkov, ich prepojenia, ale aj ďalších aktivít podporujúcich budovanie doplnkovej infraštruktúry.

Cieľový ukazovateľ: Počet obcí podporených investíciami do rekreačnej a turistickej infraštruktúry.

Opatrenie:

2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám

Špecifický cieľ: 5.1.2

Cieľ opatrenia: Zvýšiť kvalitu a dostupnosť inovatívnych sociálnych služieb na komunitnej úrovni.

Definovanie problému

V súčasnosti, tak ako na celom území SR, tak aj na území MAS LABOREC sú v rámci sociálnych služieb poskytované najmä tradičné inštitucionálne prevažne celoročné služby. V súčasnosti sú zastúpené viaceré druhy pobytových sociálnych služieb (domov na pol ceste, zariadenie podporovaného bývania, zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, domovy sociálnych služieb s ročnou a týždennou pobytovou formou a denné stacionáre). Výstupy z analytických údajov naznačujú, že na území absentujú inovatívne typy pobytových služieb na komunitnej úrovni, ako aj zariadenia na podporu poskytovania terénnych (vznik mobilných odborných jednotiek) a ambulantných sociálnych služieb (nocľahárne, útulky, zariadenia núdzového bývania, rehabilitačné strediská, služby včasnej intervencie, ambulantné formy).

Súbor vybraných demografických ukazovateľov predpokladá potrebu nárastu rôznych druhov sociálnych služieb zameraných na kvalitu života. Na základe údajov získaných zo ŠU SR vyplýva, že najvyšší priemerný vek obyvateľstva v PSK je v okrese Medzilaborce. Z analýzy starnutia vyplýva že okres Medzilaborce je na tom v rámci PSK najhoršie a územie MAS má zároveň aj najväčšie percento zaťaženia.

Špecifické ciele IROP

Špecifický cieľ 5.1.2

Identifikované potreby MAS Laborec:

POTREBA Č. 6

- A. Zvýšenie investícií do infraštruktúry malých rozmerov, základnej, technickej, sociálnej, najmä v nadväznosti na potrebu č.5, podpora aktívneho a zdravého starnutia;

POTREBA Č. 7

- B. Zvýšenie individualizácie miery podpory v oblasti poskytovaných sociálnych služieb podľa potrieb prijímateľov a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb. Rozšírenie typov poskytovaných ambulantných a terénnych služieb (vznik mobilných odborných jednotiek) a zvýšenie ich kvality.

Navrhované riešenie/opatrenie

V zmysle zákona a o sociálnych službách by malo územie vytvárať pre svojich obyvateľov také podmienky, ktoré prispievajú k uprednostneniu terénnej sociálnej služby pred pobytovou. Na území MAS je preto potrebné rozvíjať také druhy sociálnych služieb, ktoré umožnia prijímateľovi zotrvať vo svojej komunite. Na území existuje potenciál pre vznik a rozvoj inovatívnych typov pobytových služieb – zariadení s nízkou kapacitou, potenciál pre vznik,

terénnych služieb - mobilné jednotky vrátane rehabilitačných aktivít, pracovnej terapie, sociálnej rehabilitácie, záujmových činností ak nie sú v komunite dostupné a ambulantlych sociálnych služieb a zariadení, ktorých je na území nedostatok, napríklad denné centrá, rehabilitačné centrá a služby včasnej intervencie, vrátane materiálneho vybavenia.

Aktivity realizované v rámci tohto opatrenia majú preukázateľný dopad na podporu a rozvoj vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

Cieľový ukazovateľ: Počet inovatívnych sociálnych služieb.

Priorita 3

Cielený Marketing

Definovanie problému

Územie MAS Laborec svojim statusom v národnom hospodárstve patrí v rámci postavenia slovenských regiónov medzi menej rozvinuté regióny vo všetkých sektoroch ekonomiky.

Prispieva k tomu nedostatok podnikateľských subjektov využívajúcich moderné a inovatívne postupy, procesy a výrobné technológie, ktoré by svojou poľnohospodárskou a nepoľnohospodárskou produkciou smerom k výrobkom s vyššou pridanou hodnotou dokázali konkurovať dovezeným produktom najmä v cenovej politike. Zároveň k tomu prispieva nedostatok informácií a podnetov o potrebe nových inovatívnych výrobkoch a službách, ako aj nedostatok informácií o rozsahu možnej diverzifikácie činností, produktov, a služieb s vyššou pridanou hodnotou v oblasti poľnohospodárskej, priemyselnej výroby a služieb, ktoré by reflektovali na potreby a dopyt trhu.

3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov

Podopatrenie 16.7, fokusová oblasť 1A, 2A,3A, 6A

Cieľ opatrenia: Prostredníctvom štúdie šitej na mieru „precízne“ umiestniť intervencie do územia čo najvhodnejšieho pre daný typ operácie s potrebným potenciálom

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované potreby PRV:

Potreba č. 1, Potreba č. 2, Potreba č. 4, Potreba č. 13

Identifikované potreby MAS Laborec:

POTREBA Č. 3

- A. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

POTREBA Č. 4

- A. Využívanie a správne zacielenie marketingu s cieľom stimulácie dopytu po tradičných regionálnych produktoch, inovatívnych produktoch, ich exportu, „mapping“ vhodných finančných nástrojov, aj iných ako EŠIF (cezhraničná spolupráca, nadnárodná spolupráca, medziregionálna spolupráca)

Navrhované riešenie/opatrenie

V súlade s článkom 33. nariadenia EÚ číslo 1303/2013 podľa bodu b.), keďže stratégia územného rozvoja vyžaduje integrovaný prístup (analýza potrieb a možností), bude v rámci stratégie MAS CLLD v súvislosti s definovaným problémom v rámci implementácie stratégie MAS Laborec v 1. etape vypracovaná integrovaná stratégia, ktorej cieľom je zvýšiť intenzitu dopytu po nových a tradičných regionálnych produktoch a službách, a to z dôvodu, že takýto prístup ku zvýšeniu a konkurencieschopnosti miestnych ekonomík na území MAS Laborec ako celok absentuje.

Integrovaná stratégia:

1. Časť Analýzy - príprava analýz zahŕňajúca prieskum trhu, výber cieľových segmentov trhu, povedomie o výrobku
2. Časť Syntézy - vytvorenie marketingového mixu 4 P, stanovenie predajných cieľov, stanovenie ceny, propagácia a distribúcia a iné
3. Časť Implementácia - výroba a predaj výrobku alebo služby.
4. Časť Monitoring a korekcia - vyhodnocovanie výsledkov predaja, korekcia marketingovej stratégie.

Cieľový ukazovateľ: Štúdia „šitá na mieru“

3.2 Cieleny marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov

Špecifický cieľ 5.1.1

Cieľ opatrenia: Marketingovo podporiť výrobky a služby nové pre podnik, nové pre trh, nové pre trh a podnik

Nadväznosť stratégie CLLD na identifikované špecifické ciele IROP:

Identifikované potreby MAS Laborec:

POTREBA Č. 3

- B. Zakladanie nových podnikateľských subjektov, (mikro a malé podniky, SZČO) a zavádzanie inovácií do technológií, technologických postupov, procesov, výrobkov a služieb, podpora kreativity. Podpora nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

POTREBA Č. 4

- 2) Využívanie a správne zacielenie marketingu s cieľom stimulácie dopytu po tradičných regionálnych produktoch, inovatívnych produktoch, ich exportu, „mapping“ vhodných finančných nástrojov, aj iných ako EŠIF (cezhraničná spolupráca, nadnárodná spolupráca, medziregionálna spolupráca)

Navrhované riešenie/opatrenie

Úlohou cieleného marketingu na území MAS Laborec je prispieť k pozitívnej zmene v raste konkurencieschopnosti a rozvoji miestnych ekonomík, a tým aj prispieť k zmene statusu územia MAS Laborec v rámci postavenia slovenských regiónov.

Cieľom zvyšovania povedomia o nových inovatívnych regionálnych výrobkoch a službách s vyššou pridanou hodnotou je dosiahnuť vyšší dopyt po týchto výrobkoch a službách. Obsahom cieleného marketingu budú aktivity spájajúce sa s produktom (produkt a jeho vlastnosti z hľadiska zákazníka, kvalita spoľahlivosť, značka, dizajn, záruka, servis a ďalšie služby a iné) cenou (cena tovaru a celková cenová politika podniku) distribučnými cestami (spôsoby distribúcie produktu od jeho výrobcu ku konečnému zákazníkovi) a propagáciou (spôsoby propagácie produktu).

4.3 Súhrn strategického rámca

Tabuľka Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia		
ŽIVOT V LABORECKU „NOVOM“ – KREATÍVNOM, BEZPEČNOM A ZDRAVOM		
Strategický cieľ		
DO ROKU 2023 ZLEPŠIŤ KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV VYTVORENÍM ATRAKTÍVNEHO PROSTREDIA VYTVÁRAJÚCEHO PRIAZNIVÉ PODMIENKY PRE RAST KONKURENCIESCHOPNEJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY		
Priorita 1 Diverzifikácia a inovácie v podnikateľských činnostiach		
<p>Špecifický cieľ: Investíciami do environmentálne prijateľných inovácií zavádzaných do výrobných a technologických procesov, postupov a s tým súvisiacich služieb a výrobkov vytvoriť do roku 2023 priaznivé prostredie s efektívnejším využívaním vnútorného potenciálu, ktoré vyvolá nový dopyt po ďalších inovatívnych a kreatívnych službách, činnostiach, produktoch a výrobkoch.</p>		
Opatrenie PRV:	Opatrenia IROP	Iné opatrenia
1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu) (podopatrenie 4.1) FO 2A, 3A	1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreativnosť (špecifický cieľ 5.1.1)	
1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov) (podopatrenie 4.2) FO 2A, 3A		
1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie (podopatrenie 16.4) FO 1A, 2A, 3A, 6A		
	1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov (špecifický cieľ 5.1.1)	

<p>1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu (podopatrenie 6.4) FO 2A, 6A</p>		
<p>Priorita 2 Kvalitné služby pre všetkých</p>		
<p>Špecifický cieľ: Do roku 2023 vytvoriť priaznivé prostredie pre poskytovanie inovatívnych a moderných služieb, zabezpečiť ich dostupnosť a zvýšiť kvalitu života na vidieku</p>		
<p>Opatrenie PRV:</p>	<p>Opatrenia IROP</p>	<p>Iné opatrenia</p>
<p>2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov (podopatrenie 7.2) FO 6B</p>	<p>2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám (špecifický cieľ 5.1.2)</p>	
<p>2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach (podopatrenie 7.4) FO 6B</p>		
<p>2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu (podopatrenie 7.5) FO 6B</p>		
<p>Priorita 3 Cielený Marketing</p>		
<p>Špecifický cieľ: Podporou cieleného marketingu aktívne usmerniť a pozitívne ovplyvniť integráciu a odbyt nových produktov podľa potrieb trhu</p>		
<p>Opatrenie PRV: 3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov (podopatrenie 16.7) FO 1A, 2A,3A, 6A</p>	<p>Opatrenia IROP 3.2 Cielený marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov (špecifický cieľ 5.1.1)</p>	<p>Iné opatrenia</p>
<p>Priorita 4 Efektívna činnosť MAS</p>		
<p>Špecifický cieľ: Implementáciou aktivít stratégie CLLD zabezpečiť efektívne využitie intervencií nasmerovaných do územia MAS Laborec</p>		
<p>Opatrenie PRV: Animáčnne aktivity MAS (podopatrenie 19.4)</p>	<p>Opatrenia IROP Činnosti spojené so zabezpečením chodu MAS a koordináciou aktivít stratégie CLLD (špecifický cieľ 5.1.1)</p>	<p>Iné opatrenia</p>

4.4 Integrované znaky stratégie CLLD

Stratégia CLLD pre MAS LABOREC je v súčasnosti svojím prístupom k riešeniu identifikovaných potrieb v území ojedinelá. Komplexný prístup k miestnemu rozvoju ovplyvnil stanovenie cieľov, priorít a opatrení a taktiež *intervenčnú a „integračnú logiku“* pri implementácii aktivít v rámci jednotlivých opatrení.

Aby bol dosiahnutý čo najvyšší „*intervenčný efekt*“, dôležitú úlohu zohrá *integrováný prístup* k implementácii jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení, a preto bude možné kombinovať integrácie jednotlivých intervencií v rámci opatrení alebo dokonca priorít viacerými spôsobmi podľa aktuálnej situácie v čase riešenia.

V rámci 1. Priority sa predpokladá napr. integrované umiestňovanie intervencií do územia v rámci opatrení 1.1 a 1.5 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3). Taktiež intervencie v rámci opatrení 1.3, 1.4 a 1.6 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3) môžu byť nastavené ako integrované, podobne ako je možné integrovať intervencie v rámci opatrenia 1.3 s intervenciami v rámci opatrení 1.1, 1.2, 1.4 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3).

V rámci Priority 2 je nevyhnutná spoločná intervenčná a integračná logika v rámci rôznych kombinácií opatrení 2.1, 2.2, 2.3, a 2.4 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3).

Z hľadiska komplexnosti a Intervencie do územia je možné integrovať aj medzi úrovňami priorít. Intervencie do územia v rámci opatrení 2.1 – 2.3 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3) integrované s intervenciami v rámci opatrenia 1.4 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3) prinesú riešenému územiu pridanú hodnotu.

V rámci intervenčnej logiky pre Prioritu 3 je nevyhnutné integrovať intervencie alokované pre opatrenie 3.2 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3) s takmer všetkými opatreniami Priority 1 a minimálne s intervenciami v rámci opatrenia 2.4 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3).

Za veľmi významnú pokladáme integráciu intervencií v rámci opatrení 3.2 a 3.1 (Strategického rámca, časť 4.2, 4.3) na úplnom začiatku implementácie stratégie CLLD MAS LABOREC.

4.5 Inovatívne znaky stratégie

Stratégia CLLD pre MAS LABOREC môže byť vďaka svojmu novému špecifickému prístupu k miestnemu územnému rozvoju, presne cieleným *integrovaným intervenciam* smerovaným do konkrétnych území MAS LABOREC, reagujúcich na identifikované konkrétne vymedzené potreby územia MAS v danom čase a na danom území, považovaná za *významne inovatívnu*.

Jej *inovačný* charakter je daný viacerými inovatívnymi znakmi charakteristickými pre snahy malých miestnych ekonomík „naštartovať“ a „zintegrovat“ na relatívne malom území procesy smerujúce k pozitívnym zmenám vo všetkých sektoroch miestnej ekonomiky.

Schopnosť miestnych ekonomík rozvíjať sa, zvyšovať svoju konkurencieschopnosť a prispievať tak vyššej tvorbe pracovných miest je dokonca aj na úrovni jedného kraja pomerne rozdielna. A práve z toho dôvodu je *inovačný potenciál* prístupu MAS LABOREC k rozvoju miestnych ekonomík a rastu ich konkurencieschopnosti s cieľom vytvoriť na jej území priaznivé prostredie pre vznik nových činností generujúci pracovné miesta veľmi „*osobný*“, *špecifický a ojedinelý*.

Združenie MAS LABOREC je založené na partnerstve všetkých zapojených sociálno-ekonomických subjektov, svojím charakterom je otvorené spájať všetkých tých, ktorí majú záujem participovať na environmentálnom a efektívnom využívaní a zhodnocovaní endogénneho potenciálu, majú záujem prispievať k zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb a prostredníctvom *multiplikačných* efektov ovplyvňovať vznik nových *inovatívnych činností*, *integrovat* ich a zabezpečovať zároveň ich *komplementaritu* na existujúci stav.

V rámci jednotlivých systémových krokov sú inovatívne činnosti paralelne previazané *integráciou* jednotlivých aktivít nasledovne:

Cieľom **inovácií** v rámci **opatrenia 1.1 v rámci Priority 1** (opatrenie PRV 4.1) je investíciami do diverzifikácie činností poľnohospodárskych podnikov podporiť investície do výroby produkcie, ktorej konkurencieschopnosť bude mať dosah aj mimo regiónu MAS LABOREC a umiestniť ich na území s najvhodnejšími podmienkami pre daný typ operácie v rámci riešeného územia. Najvhodnejšie umiestnenie intervencií do sektoru prvovýroby a ich zhodnotenie by malo vychádzať z výstupov Štúdie „šítej na mieru“ s ohľadom na reálny dopyt trhu po špeciálnej produkcii, komplementárne podporennej v rámci **opatrenia 3.1** Priority 3 (opatrenie v PRV 16.7).

Systémovým prístupom v kroku 2 budú v rámci **opatrenia 1.2**, Priorita 1 (opatrenie PRV 4.2) investície zacielené do tzv. druhovýroby, teda spracovania poľnohospodárskej produkcie do potravinárskych výrobkov s vyššou *pridanou hodnotou* spracovaných výrobkov. *Inovatívny prístup je zohľadnený* v systémovosti krokov a vo využití výstupov Štúdie „šítej na mieru“ a ich zohľadňovaním pri umiestňovaní intervencií do územia MAS LABOREC.

V rámci ďalšieho kroku v systémovom prístupe k rozvoju miestnych ekonomík je potrebné v rámci **opatrenia 1.3** Priority 1 (opatrenie PRV 16.4) pomocou *sociálnych inovácií* a sieťovania zabezpečiť **spoluprácu** podporených subjektov z prvovýroby a spracovania s cieľom plynulej nadväznosti, doplnkovosti, či komplementarity v procese od produkcie po

spracovanie. Významnou inováciou v zhodnocovaní rozvojového potenciálu územia MAS Laborec je prepájanie fungujúceho lokálneho potravinového systému zabezpečujúceho spoluprácu prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov v integrácii s cestovným ruchom (agroturizmus) a s inováciami v kreatívnom priemysle, čo so sebou prinesie mnoho výhod, napríklad aj pridanú hodnotu, ktorá zostane v regióne. Cielené marketingové aktivity „zakcelerujú“ celý proces. Zavedenie regionálnej značky podporí regionálnu identitu.

Ako **inovatívny prístup** v rámci priemetu environmentálne prijateľných činností do územia je v súčasnosti preferovaný tzv *ekosystémový prístup*. Zhodnotením výstupov Štúdie „šitej na mieru“ budú cieľové intervencie do nepoľnohospodárskych činností súvisiacich s vidieckym turizmom, najmä s **agroturizmom, opatrenie 1.4**, Priority 1 (optrenie PRV 6.4).

Z hľadiska vyváženého rozvoja územia, a najmä s cieľom prepájania aktivít mesta a vidieka, ako aj v snahe o *integráciu a vyváženosť* investícií v území budú *komplementárne* na výrobu subjektov v oblasti poľnohospodárskej produkcie a spracovania nadväzovať činnosti mikro a malých podnikov (**opatrenie 1.5 priority 1**, špecifický cieľ IROP 5.1.1) zaoberajúce sa v rámci inovácií vo výrobe aj obalovou technikou. V rámci svojich činností budú pracovať najmä s dostupnými endogénnymi zdrojmi (napr. ľan, technické konope, sklo, drevo a podobne). Dôraz na dizajn, a marketing podporované v **opatrení 3.2 Priority 3** (špecifický cieľ IROP 5.1.1), bude nevyhnutne kladený v činnostiach, ktorých výstupy - výrobky budú niesť znaky kreativity, inovácií, a ktoré budú vyvolané multiplikačným efektom podporených činností v rámci výziev MAS LABOREC. Za dôležitý a v tejto oblasti uplatniteľný považujeme odkaz Andyho Warhola, jeho dedičstvo, ako aj existujúci tradičný potenciál územia v kreatívnych a umeleckých činnostiach spojených napr. s tradíciou sklárskeho priemyslu.

Marketingové aktivity, ktoré sú v súčasnosti považované za neodmysliteľnú súčasť odbytu najmä nových výrobkov, zvyšovania povedomia o týchto výrobkoch, ako aj zvyšovania ich konkurencieschopnosti na trhu, budú vďaka ich špecifickému prístupu k miestnym trhom a zvyšovaniu pridanej hodnoty novým a *inovovaným* výrobkom, ako aj z hľadiska prístupu *integrovanej investícií, inovatívnym prvkom* celého procesu.

Produkčno-spotrebiteľský reťazec, tvorba a existencia ktorého bude podporená v rámci **opatrenia 1.6** , Priorita 1 (špecifický cieľ IROP 5.1.1) bude ďalším *inovatívnym prvkom* v prístupe k podpore etablovania sa na trhu mikro a malých podnikov a prepájania ich činností s ostatnými podnikateľskými subjektmi.

V súčasnosti sú *inovácie v službách* nevyhnutné. *Inovatívne prístupy* ku klientom, najmä v oblasti sociálnych služieb sú v súčasnosti zohľadnené vo všetkých koncepciách a programoch, ktoré sa týkajú poskytovania sociálnych služieb. V stratégii CLLD v **opatrení**

2.4, Priorita 2 (špecifický cieľ IROP 5.1.2), v rámci ktorého sú investície zacielené do dostupnosti a poskytovania služieb verejným a neverejným sektorom, dominuje zavádzanie nových trendov do poskytovania takéhoto typu služieb.

Dobrá kvalitu života si nie je možné predstaviť bez kvalitného prostredia, v ktorom žijú obyvatelia. Čím vyššie možnosti zamestnať sa, mať na dosah dostupnejšie a kvalitnejšie služby a čo najkvalitnejšiu infraštruktúru rôznych typov v ponuke vidieka, tým kvalitnejší život dokážu jeho obyvatelia prežiť a návštevníci si oceniť. Inovatívne prístupy k využívaniu endogénnych zdrojov – prírodného a kultúrneho potenciálu - zabezpečujú efektívne využitie a zhodnotenie potenciálu, a to prostredníctvom investícií do rôznych typov infraštruktúr v **opatreniach 2.1, 2.2, a 2.3**, Priorita 2 (opatrenie PRV 7.2, 7.4, 7.5).

Za príspevok inovácií k naplneniu cieľov a opatrení stratégie v oblasti fungovania a riadenia partnerstva a MAS je možné považovať doteraz nepreferovaný osobitý prístup k riešeniu špecifických identifikovaných problémov na konkrétnom území – území MAS Laborec manažermi z územia, ktorí riešené územie dobre poznajú.

5 Implementačný rámec

5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS LABOREC

S ohľadom na očakávaný výsledok a dopad implementácie stratégie CLLD – rozvoj a rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík na území MAS LABOREC – musí byť správne nastavený riadiaci proces. Garantmi a hlavnými aktérmi riadiaceho a implementačného procesu sú zástupcovia odbornej verejnosti s adekvátnymi skúsenosťami a zručnosťami v relevantných oblastiach.

Pre správnu implementáciu nástroja CLLD/LEADER je vytvorená štruktúra orgánov:

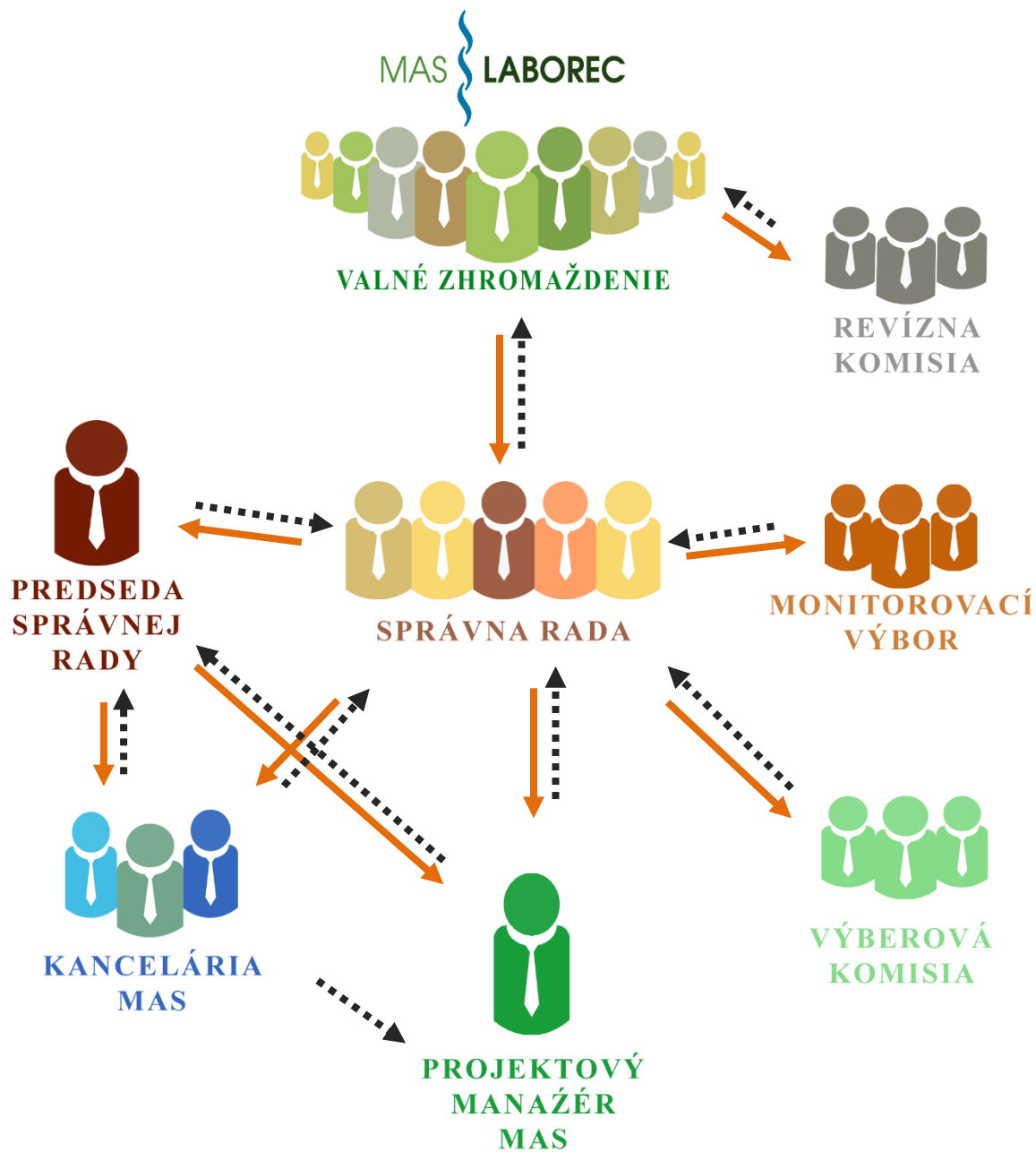
1. Najvyšší orgán - Valné zhromaždenie
2. Výkonný orgán - Správna rada
3. Štatutárny orgán - Predseda a podpredseda správnej rady
4. Výberová komisia
5. Monitorovací výbor
6. Kontrolný orgán - Revízna komisia

Bližší popis ďalších kompetencií jednotlivých orgánov MAS je definovaný v Stanovách občianskeho združenia Miestnej akčnej skupiny LABOREC, o.z.

v platnom znení, v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

.

Organizačná štruktúra MAS

Právomoc →

Zodpovednosť →

Tabuľka 35. I Orgány MAS v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení

Valné zhromaždenie	<p>najvyšší orgán MAS volí správnu radu SR – výkonný orgán</p> <p>rozhoduje o najdôležitejších otázkach MAS, predovšetkým však: rozhoduje o počte členov v orgánoch MAS, ktorý je vždy nepárny, volí a odvoláva členov orgánov MAS: správnej rady a revíznej komisie, schvaľuje volebný poriadok pre voľbu orgánov MAS, schvaľuje účtovnú uzávierku a výročnú správu za uplynulý kalendárny rok, schvaľuje stanovy, ich zmeny a doplnky, schvaľuje rozpočet a správu o hospodárení MAS, schvaľuje stratégiu a jej aktualizáciu, a iné v súlade so v stratégiou CLLD.</p> <p>rozhoduje o zániku MAS, rozhoduje o zániku združenia zlúčením s iným občianskym združením alebo dobrovoľným rozpustením. V prípade, ak dôjde k zániku občianskeho združenia rozpustením alebo zlúčením s iným občianskym združením počas doby platnosti zmluvy o poskytnutí NFP na chod MAS, občianske združenie je povinné vrátiť čerpané finančné prostriedky z EPFRV resp. EFRR,</p> <p>určuje výšku, spôsob a termín úhrady členských príspevkov, určuje plán činnosti a výročnú správu, určuje kritériá pre výber individuálnych projektov, rozhoduje o účasti MAS v iných profesijných alebo záujmových organizáciách a volí do nich svojich zástupcov, rozhoduje o vylúčení člena z MAS, na vedomie prijatie nových členov MAS a ukončenie členstva členov MAS, určuje správu o činnosti revíznej komisie, určuje ďalšie rozhodnutia, vyplývajúce zo zákona, stanov MAS, alebo ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú činnosť MAS a nie sú v kompetencii iného orgánu MAS, vykonáva úlohy a činnosti, a to v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.</p>
Správna rada	<p>najvyšší výkonný a rozhodovací orgán v období medzi valnými zhromaždeniami, za svoju činnosť je zodpovedná najvyššiemu orgánu a vykonáva činnosti v súlade so stanovami a internými vykonávacími predpismi MAS, volí a odvoláva predsedu a podpredsedu MAS spomedzi členov správnej rady, zriaďuje kanceláriu MAS a schvaľuje jej rozpočet, schvaľuje pracovný a organizačný poriadok MAS, predkladá zmeny stanov a vnútorných smerníc na schválenie valnému zhromaždeniu, riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami najvyššieho orgánu, schvaľuje uzavretie zmlúv strategického charakteru s inými právnickými a fyzickými osobami ako aj s medzinárodnými organizáciami, zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie najvyššieho orgánu a pripravuje základné materiály na tieto rokovania, schvaľuje plán činnosti MAS, poveruje iné osoby na konanie v mene MAS na presne stanovený účel, podáva návrh valnému zhromaždeniu na odvolanie člena správnej rady, menuje likvidátora, a to v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.</p>
Štatutárny orgán	<p>Predsedu a podpredsedu volí a odvoláva Správna rada MAS spomedzi svojich členov Predseda je štatutárnym orgánom MAS, ktorý má oprávnenie konať menom MAS a podpisovať za MAS.</p> <p>zvoláva a vedie zasadnutia správnej rady, spravidla vedie zasadania valného zhromaždenia, rozhoduje o všetkých veciach, ktoré nie sú týmito stanovami zverené iným orgánom MAS, riadi činnosť MAS,</p>

	<p>predkladá projekty doporučené a schválené MAS na čerpanie finančných prostriedkov, predkladá návrh rozpočtu správnej rady na posúdenie, predseda Správnej rady zastupuje MAS navonok. Počas dlhodobej neprítomnosti predsedu ho zastupuje podpredseda, na základe poverenia predsedu.</p> <p>schvaľuje harmonogram výziev na predkladanie projektových zámerov/ ŽoNFP/ŽoPr, schvaľuje výzvu na predkladanie projektových zámerov/ ŽoNFP/ŽoPr, schvaľuje zrušenie/zmenu výzvy na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr. a to v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.</p>
Revízná komisia	<p>Revízná komisia je kontrolným orgánom MAS a za svoju činnosť sa zodpovedá valnému zhromaždeniu.</p>
	<p>dohliada na implementáciu podporených projektov, nahliada do dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti MAS, kontroluje hospodárenie MAS, nakladanie s majetkom MAS, upozorňuje príslušné orgány MAS na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie; kontroluje dodržiavanie vnútorných predpisov a stanov združenia, upozorňuje na nedostatky a stanovuje lehoty ich odstránenia, a to v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.</p>
Výberová komisia	<p>Výberová komisia MAS vykonáva výber ŽoNFP podľa poradia ich prínosu k plneniu cieľov a zámerov Stratégie CLLD a stanovuje výšku podpory. Vykonáva činnosť v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.</p>
	<p>Výberová komisia je v rámci IROP menovaná iba v prípade rovnakého počtu bodov predmetnej výzvy, v súlade so stanovami MAS v platnom znení.</p>
Monitorovací výbor	<p>Monitorovací výbor je orgánom MAS a volí a odvoláva ho Správna rada.</p>
	<p>Monitorovací výbor MAS je orgánom, ktorý vykonáva najmä vyhodnotenie výstupov a výsledkov a monitorovanie realizácie projektov v rámci stratégie CLLD, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie a pod. v zmysle ustanovení kapitoly 10 Systému riadenia CLLD, v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení..</p>

5.1.2 Implementačný proces

Stratégia CLLD bude implementovaná prostredníctvom vybraných aktivít, ktoré je možné podporiť v rámci operačných programov PRV a IROP metódou CLLD. Tieto aktivity budú realizované prostredníctvom projektov žiadateľov/konečných prijímateľov predkladaných v rámci výziev PPA/ MAS.

Doplnkovo za vhodných okolností môže MAS požiadať o finančnú podporu z iných operačných programov a fondov EŠIF, kde je MAS oprávnená žiadať (napr. z fondu ESF), ale aj z iných finančných mechanizmov alebo prostredníctvom dotácií, príspevkov, a pod..

Okrem toho môžu k napĺňaniu cieľov Stratégie CLLD prispievať aj ďalšie investície do územia MAS získané prostredníctvom NFP na riešenie identifikovaných potrieb v rámci súkromného, verejného a občianskeho sektora.

MAS realizáciu opatrení definovaných v stratégii zabezpečí prostredníctvom jednokolového procesu schvaľovania a výberu ŽoNFP (výzvy na predkladanie ŽoNFP) – v rámci PRV a prostredníctvom schvaľovania ŽoPr (výzvy na predkladanie ŽoPr) - v rámci IROP. Postupy v rámci PRV na úrovni MAS a tiež na úrovni Riadiaceho orgánu budú uplatňované v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a príručkou pre žiadateľa/prijímateľa.

CLLD v rámci PRV 2014-2020

Podmienky poskytnutia príspevku (CLLD v rámci PRV SR 2014 – 2020), kritériá pre výber projektov v rámci implementácie stratégie CLLD, oprávnenosť výdavkov v rámci implementácie stratégie CLLD

Projekty implementované prostredníctvom MAS/PPA, ako aj všetci žiadatelia o NFP, v rámci jednotlivých implementovaných projektových opatrení definovaných v PRV SR 2014 – 2020 musia spĺňať všeobecné podmienky poskytnutia príspevku v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Posudzovaní budú na základe výberových kritérií pre výber projektov (vychádzajú z platnej legislatívy SR a EÚ, z PRV SR 2014 - 2020 a sú v súlade s čl. 125 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013) pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020 a na základe hodnotiacich kritérií, ktoré si stanovuje MAS a schvaľuje výberová komisia zriadená gestorom CLLD v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Súhrn procesov pre žiadateľov zahŕňa nasledujúce 3 roviny procesy (postupov):

1.) Žiadosť o NFP

Postup vyhlásenia výzvy MAS na predkladanie Žiadosti o NFP

Na základe indikatívneho (aktualizovaného) harmonogramu výziev, ktorý zverejňuje v systéme ITMS2014+ každoročne do 30. januára, a ktorý po schválení PPA je zverejnený na webovom sídle MAS, zabezpečí MAS vypracovanie návrhu výzvy na predkladanie ŽoNFP v súlade s platnou legislatívou. Návrh výzvy, vrátane dokumentácie k výzve, dá odsúhlasiť najvyššiemu výkonnému orgánu – Správnej rade. . Následne ju prostredníctvom ITMS2014+ predloží na kontrolu PPA, ktorá do 5 pracovných dní posúdi predmetnú výzvu a v prípade potreby vydá pripomienky priamo v ITMS2014+. MAS je povinná prípadné pripomienky zapracovať priamo v ITMS2014+.

Výzva musí povinne obsahovať formálne náležitosti, podmienky poskytnutia príspevku, prílohy a ďalšie náležitosti v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. V nevyhnutných prípadoch, keď nie je možné konať o ŽoNFP predložených na základe pôvodne vyhlásenej

výzvy na predkladanie ŽoNFP alebo je zmena výzvy potrebná za účelom jej optimalizácie, je MAS oprávnená výzvu zmeniť alebo zrušiť. Ďalší postup zabezpečí štatutárny orgán a projektový manažér MAS v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

MAS môže zmeniť výzvu na predkladanie ŽoNFP, ak sa zmenou podstatným spôsobom nezmenia podmienky poskytnutia príspevku; zmena výzvy podlieha schváleniu PPA.

MAS je v odôvodnených prípadoch oprávnená resp. povinná zrušiť výzvu na predkladanie ŽoNFP. V prípade už uzavretej výzvy na predkladanie ŽoNFP je MAS oprávnená zrušiť uzavretú výzvu na predkladanie ŽoNFP do okamihu odoslania podaných ŽoNFP v rámci výzvy na ďalšie konanie a rozhodnutie PPA; zmena výzvy podlieha schváleniu PPA.

Ďalší postup bude zabezpečený v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

2.) Postupy hodnotenia ŽoNFP

ŽoNFP je základným dokumentom, ktorým žiadateľ na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP žiada MAS o spolufinancovanie projektu z finančných prostriedkov určených na danú výzvu.

Spôsob, formy, podmienky doručenia a registrácia ŽoNFP sa riadia príslušnými ustanoveniami Systému riadenia CLLD v platnom znení, časť „Procesné úkony – žiadosť o NFP“.

Proces konania o ŽoNFP sa rozdeľuje do nasledujúcich fáz:

a) administratívne overenie

vrátane overenia splnenia podmienok doručenia ŽoNFP a overenie podmienok poskytnutia príspevku, kontrola oprávnenosti výdavkov určených vo výzve a kontrolu obstarávania tovarov, služieb, stavebných prác a súvisiacich postupov v súlade s príslušnými ustanoveniami Systému riadenia CLLD v platnom znení.

b) odborné hodnotenie

MAS uplatňuje v procese hodnotenia ŽoNFP kritériá schválené RO, ktoré sú uvedené v dokumente „Výberové kritériá a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov, definuje hodnotiace kritériá pre výber ŽoNFP, v závislosti od charakteru podporovaných opatrení nadväzujúcich na identifikované potreby MAS a naplňajúce špecifické ciele a priority, rešpektujúce relevantné opatrenie stratégie. Jasne stanoví rozsah hodnotiaceho (bodovacieho) kritéria a uvedie jasný popis, kedy projekt spĺňa dané kritérium a získa konkrétny počet bodov. MAS definuje taktiež rozlišovacie kritériá pre prípad rovnakého počtu bodov dvoch a viacerých ŽoNFP v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Tieto hodnotiace kritériá budú uplatňované v hodnotiacom procese prijatých Žiadostí o NFP, budú zohľadňovať špecifické potreby územia MAS, a zabezpečia správne nastavené zacielenie intervencií do vymedzeného územia MAS a na základe týchto hodnotiacich kritérií budú uprednostňované také projekty, ktoré prispievajú k rozvoju miestnych ekonomík vytvoria pracovné miesta a zvýšia kvalitu života na území MAS, budú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Výberové kritériá Žiadostí o NFP

Výberové kritériá budú overiteľné, zamerané na objektívne posúdenie ŽoNFP a koncipované ako aplikácia hodnotiacich bodových kritérií v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Rozlišovacie kritériá

V prípade, že pri hodnotení žiadostí o NFP získajú dve žiadosti rovnaký počet bodov budú uplatnené nasledujúce rozlišovacie kritériá:

- a) počet novovytvorených pracovných miest (FTE)
- b) výška oprávnených výdavkov

3.) Procesné úkony – výber ŽoNFP

V rámci konania o ŽoNFP bude posudzované, či sú splnené všetky podmienky poskytnutia príspevku definované vo výzve a jej prílohách na predkladanie ŽoNFP v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

MAS bude v rámci konania o ŽoNFP - príjem a registrácia ŽoNFP – v rámci administratívneho overenia prijímať a registrovať ŽoNFP v elektronickej a listinnej forme odo dňa vyhlásenia výzvy na predkladanie ŽoNFP do jej uzatvorenia v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Po prijatí ŽoNFP MAS posúdia v rámci administratívneho overenia splnenie podmienok doručenia ŽoNFP a overia splnenie podmienok poskytnutia príspevku určených vo výzve v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

V procese ďalšieho hodnotenia ŽoNFP, zamestnanci MAS zabezpečia kontrolu oprávnenosti výdavkov. MAS a PPA vykonajú tiež kontrolu dodržania pravidiel SR a EÚ pri obstarávaní tovarov, služieb, stavebných prác a súvisiacich postupov – v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP - bude zabezpečené v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Výberová komisia MAS v prípade potreby aplikuje rozlišovacie kritériá v ITMS2014+ a stanoví poradie ŽoNFP od najvyššie umiestnenej ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku po najnižšie umiestnenú ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku.

Výberová komisia zaznamená proces aplikácie rozlišovacích kritérií v písomnej podobe. Následne vypracuje výberová komisia záverečnú správu z výzvy (ŽoNFP), záverečné správy z výziev (ŽoNFP) podpísané štatutárnym orgánom MAS budú obsahovať výstupy z administratívneho overovania, odborného hodnotenia ako aj výberu ŽoNFP, v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Postupy jednokolového procesu výberu sú uvedené v príručke pre prijímateľa LEADER.

Postupy na strane RO:

Príjem ŽoNFP na PPA

PPA zabezpečí príjem posúdených ŽoNFP, vrátane záverečnej správy z výzvy (ŽoNFP) z MAS. MAS je povinná zaslať záverečnú správu z výzvy (ŽoNFP) a všetky prijaté ŽoNFP v rámci výzvy na predkladanie ŽoNFP na PPA do 45 pracovných dní odo dňa uzavretia výzvy. PPA v rámci administratívneho overenia overí splnenie podmienok doručenia ŽoNFP na MAS a ostatné podmienky poskytnutia príspevku určených vo výzve MAS. PPA v rámci konania o ŽoNFP ďalej postupuje v zmysle Systému riadenia CLLD v platnom znení a príručky pre prijímateľa LEADER.

Pri kompletných ŽoNFP overuje PPA splnenie každej jednotlivej podmienky poskytnutia príspevku v systéme ITMS2014+ (ak relevantné). V prípade, ak na základe preskúmania ŽoNFP a jej príloh vzniknú pochybnosti o pravdivosti, alebo nejasnosti ŽoNFP alebo jej príloh, PPA vyzve žiadateľa na vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov zaslaním výzvy na doplnenie ŽoNFP s lehotou min. 5 pracovných dní (kópia predmetnej výzvy na doplnenie bude zo strany PPA zaslaná na MAS).

PPA pri identifikácii nezrovnalostí resp. chýb uvedených v záverečnej správe z výzvy na predkladanie ŽoNFP odstúpi všetky predložené ŽoNFP predmetnej výzvy spolu so záverečnou správou z výzvy (ŽoNFP) na príslušnú MAS za účelom vykonania nápravy/opravy. Opravenú záverečnú správu z výzvy na predkladanie ŽoNFP spolu so všetkými predloženými ŽoNFP v

rámci príslušnej výzvy je MAS povinná opätovne predložiť na PPA najneskôr do 15 pracovných dní odo dňa ich odstúpenia z PPA (v súlade s platnou legislatívou).

Odborné hodnotenie žiadosti o NFP

PPA overí podmienky poskytnutia príspevku definované v príslušnej výzve. V rámci overenia hodnotiacich kritérií pre výber projektov (hodnotiace a bodovacie kritériá), PPA vykoná len formálnu kontrolu kritérií (napr. správne priradenie počtu bodov za splnenie kritéria a pod.), nie hodnotenie kvality, resp. posúdenie významu projektu pre stratégiu CLLD. V rámci odborného hodnotenia ŽoNFP nie je PPA oprávnená meniť bodové hodnotenie ŽoNFP, ktoré vykonali odborní hodnotitelia v rámci MAS. PPA ďalej overí cieľ projektu a činnosti projektu. V rámci odborného hodnotenia overí PPA priradenie oprávnených výdavkov uvedených v ŽoNFP k prioritným a sekundárnym fokusovým oblastiam príslušného opatrenia/podopatrenia a operácie. V prípadoch, ak je to relevantné PPA vykoná overenie súladu predloženej ŽoNFP so schémou štátnej pomoci alebo schémou pomoci de minimis pre príslušné opatrenie/podopatrenie. Ďalší postup bude zabezpečený v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení a platnou relevantnou legislatívou.

PPA je povinná výsledky po overení písomne zaznamenávať a vložiť do ITMS2014+ . PPA zasiela zoznam schválených žiadostí o NFP príslušnej MAS, ktorá ho zasiela následne príslušnému samosprávnemu kraju za účelom predchádzania rizika dvojitého financovania.

Vydanie Rozhodnutia

Na základe skutočností zistených v rámci konania o ŽoNFP, t. j. na základe posúdenia splnenia podmienok poskytnutia príspevku určených vo výzve MAS, PPA do 35 dní od predloženia záverečnej správy z výzvy vydá:

- a) Rozhodnutie o schválení;
- b) Rozhodnutie o neschválení;
- c) Rozhodnutie o zastavení konania.

Postupy na vydanie Rozhodnutia zo strany PPA sú uvedené v Príručke pre prijímateľa LEADER.

Zmluva o poskytnutí NFP

Zmluva o poskytnutí NFP medzi poskytovateľom a prijímateľom sa riadi § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Zmluva o poskytnutí NFP upravuje práva a povinnosti prijímateľa a PPA pri realizácii projektu a počas doby udržateľnosti projektu. Žiadateľ je povinný poskytnúť

pred uzavretím zmluvy o poskytnutí NFP PPA súčinnosť v rozsahu potrebnom na uzavretie zmluvy. PPA zašle písomný návrh na uzavretie zmluvy žiadateľovi a zároveň určí lehotu na prijatie návrhu.

Ďalšie okolnosti vyplývajúce z procesu, vrátane predkladania žiadostí o platbu, sú upravené v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Osobitné postupy sú upravené v príručke pre prijímateľa LEADER .

CLLD v rámci IROP 2014 - 2020

Podmienky poskytnutia príspevku (CLLD v rámci IROP 2014 – 2020, implementačná štruktúra CLLD v rámci IROP)

Jednotlivé postupy na úrovni MAS a tiež na úrovni Riadiaceho orgánu sú uplatňované v súlade so Systémom riadenia CLLD a príručkou pre žiadateľa/prijímateľa v platnom znení.

Implementačný proces v rámci IROP 2014-2020 sa riadi Systémom riadenia CLLD v platnom znení, programovými dokumentami IROP (Implementačný model, Príručka pre realizátora stratégie a Príručka pre užívateľa a pod.).

MAS po uzavretí zmluvy o poskytnutí NFP s RO pre IROP zameranej na realizáciu stratégie vyhlasuje výzvy na výber realizátorov svojej stratégie (ďalej len „ReS“), teda na predkladanie žiadostí ReS o príspevok (ďalej len „ŽoPr“). Výber ŽoPr je plne v kompetencii MAS, pričom musí prebehnúť objektívne a transparentne.

Proces od vyhlásenia výzvy na predkladanie ŽoPr až po výber ŽoPr a podpis zmluvy medzi MAS a ReS sa neriadi ustanoveniami zákona o EŠIF ani SyR EŠIF. Od momentu nadobudnutia účinnosti zmluvy s užívateľom sa ReS stáva tzv. užívateľom v zmysle definície § 3 ods. 2 písm. d) zákona o EŠIF. Od tohto momentu platia pre užívateľa primerane ustanovenia zákona o EŠIF.

RO pre IROP pôsobí ako koordinačný orgán pre MAS, poskytuje metodickú a koordinačnú podporu pre MAS pri realizácii stratégie a to predovšetkým prostredníctvom vydávania vzorov formulárov a metodických pokynov obsahujúcich záväznú a odporúčacie informácie pre MAS pri plnení povinností, ktoré jej vyplývajú zo zmluvy s užívateľom.

1) Postup vyhlásenia výzvy

Základným metodickým podkladom na predloženie ŽoPr je výzva na predkladanie ŽoPr. MAS vyhlasuje výzvy v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev, zostaveným na obdobie jedného kalendárneho roka (v termíne do 31. 10.), pričom prvý harmonogram výziev zostavuje MAS na obdobie od zverejnenia do konca príslušného kalendárneho roka. MAS zverejňuje harmonogram výziev na svojom webovom sídle a v prípade, ak posun vyhlásenia výzvy v porovnaní s plánovaným termínom je väčší ako štyri mesiace alebo v prípade vecných zmien v uvádzaných údajoch, MAS vykoná aktualizáciu harmonogramu.

MAS je povinná sa riadiť pri príprave výzvy a relevantných dokumentov vzormi formulárov a metodickými pokynmi RO pre IROP. MAS po odsúhlasení výzvy zo strany RO pre IROP vyhlási výzvu jej zverejnením na svojom webovom sídle. RO pre IROP zverejní informácie o

zverejnení výzvy MAS na svojom webovom sídle s aktívnym odkazom na webovú stránku MAS; záväzné znenie výzvy je vždy to, ktoré je zverejnené na webovom sídle MAS.

Výzva môže mať **iba formu otvorenej výzvy**, ktorej dĺžka trvania je závislá na disponibilných finančných prostriedkoch, ktorých vyčerpanie je dôvodom na ukončenie tohto druhu výzvy.

MAS/RO pre IROP zverejní na svojom webovom sídle informáciu o tom, že MAS plánuje ukončiť výzvu z dôvodu blížiaceho sa vyčerpania alokácie finančných prostriedkov v lehote najmenej mesiac pred predpokladaným uzavretím výzvy. MAS zároveň priebežne zverejňuje informáciu o tom, že dopyt predložených ŽoPr dosiahol indikatívnu alokáciu, resp. aktuálne voľnú časť indikatívnej alokácie z dôvodu, aby sa mohli ReS efektívne rozhodovať pri predkladaní ŽoPr. Výber ŽoPr predložených na základe otvorenej výzvy bude prebiehať v termínoch (kolách) stanovených vo výzve. Jednotný formulár výzvy je upravený vo vzore, ktorý vydáva RO pre IROP.

MAS oprávnená výzvu zmeniť alebo zrušiť v nevyhnutných prípadoch, kedy nie je možné postupovať v procese schvaľovania ŽoPr predložených na základe pôvodne vyhlásenej výzvy, alebo je zmena potrebná za účelom jej optimalizácie, resp. vhodnejšieho nastavenia.

Predmet zmeny je definovaný v Systéme riadenia CLLD a príručke pre žiadateľa/prijímateľa v platnom znení: formálne náležitosti, podmienky poskytnutia príspevku, prílohy, atď.

MAS v rámci zmeny výziev určí vo vzťahu k akým ŽoPr sa bude zmena výzvy aplikovať.

Ak by sa podmienky poskytnutia príspevku zmenili podstatným spôsobom (napr. zmeny spočívajúce v zmene oprávnenosti ReS, miesta realizácie, aktivít a kritérií na výber projektu alebo nie je možné financovať projekty z objektívnych dôvodov), MAS je povinná výzvu zrušiť a to do doby, kým nie je vyčerpaná alokácia. Povinnou súčasťou informácie o zrušení výzvy sú aj dôvody jej zrušenia. MAS je oprávnená zrušiť výzvu iba v prípade, ak je objektívne nemožné pristúpiť k schváleniu ŽoPr a následnému financovaniu projektov užívateľov.

V prípade zrušenia výzvy MAS:

- a) vráti ŽoPr predložené do dátumu zrušenia výzvy dotknutému ReS, alebo
- b) zašle oznámenie o neschválení ŽoPr (ak nespĺnila podmienky poskytnutia príspevku), alebo
- c) zašle oznámenie o schválení ŽoPr (ak je možné ŽoPr schváliť podľa podmienok poskytnutia príspevku platných ku dňu predloženia ŽoPr) a RO pre IROP k uvedenému udelil súhlas.

Zmena a zrušenie výzvy vrátane zdôvodnenia vykonanej zmeny/zrušenia podlieha súhlasu RO pre IROP a zverejneniu na webovom sídle MAS a RO pre IROP.

2) Postupy hodnotenia ŽoPr

Schvaľovací proces žiadosti o príspevok zahŕňa:

a) administratívne overenie Žiadosti o príspevok

MAS zabezpečí príjem ŽoPr odo dňa vyhlásenia výzvy, do dňa jej uzavretia, resp. v lehote prijímania ŽoPr. Doručením ŽoPr na adresu MAS začína proces výberu ŽoPr. ReS doručuje ŽoPr písomne v určenej forme na adresu sídla MAS určenú vo výzve ako aj v elektronickej forme podľa inštrukcií definovaných vo výzve. Po doručení ŽoPr MAS posúdi splnenie podmienky doručenia ŽoPr riadne, včas a vo forme určenej vo výzve. V prípade, ak ReS nepredložil ŽoPr riadne, včas alebo v určenej forme, MAS zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr, v ktorom uvedie dôvody neschválenia.

Pri ŽoPr, ktoré splnili podmienky doručenia, MAS ďalej overí v rámci administratívneho overenia splnenie každej jednotlivkej podmienky poskytnutia príspevku na základe údajov uvedených v ŽoPr, dostupných zdrojoch pre priame overenie podmienok poskytnutia príspevku a v relevantných prílohách, ktorými ReS preukazuje splnenie vybraných podmienok poskytnutia príspevku. Usporiadanie výkonu administratívnej kontroly ŽoPr je v kompetencii MAS (prostredníctvom vlastných zamestnancov alebo priamo Výberovou komisiou) pri dodržaní zásady štyroch očí. Závery z administratívneho overenia MAS zaznamenáva v kontrolnom zozname. MAS následne overí ostatné podmienky poskytnutia príspevku, určených vo výzve s výnimkou tých, ktoré sú úplne alebo z časti overované v rámci odborného hodnotenia ŽoPr. V prípade, ak na základe preskúmania ŽoPr a jej príloh vzniknú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti ŽoPr alebo jej príloh, MAS vyzve ReS na doplnenie neúplných údajov, vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov zaslaním výzvy na doplnenie ŽoPr (s lehotou min. 5 pracovných dní). Možnosť doplnenia údajov musí byť použitá pri všetkých ReS rovnako.

MAS stanoví jednotné kritériá posudzovania obsahu ŽoPr v rámci administratívneho overenia, pričom informácie o možnostiach nápravy zo strany ReS uvedie MAS vo výzve a v príručke pre ReS. MAS po doplnení údajov zo strany ReS overí, či ReS predložil všetky požadované informácie a dokumenty a či ich predložil včas a opätovne overí splnenie podmienok poskytnutia príspevku. Opätovný výkon administratívneho overenia splnenia zaznamená MAS v kontrolnom zozname. V prípade splnenia všetkých podmienok poskytnutia príspevku, ktorých overenie je súčasťou administratívneho overenia, je ŽoPr postúpená na odborné hodnotenie. V prípade nesplnenia niektorej z podmienok poskytnutia príspevku a to ani po predložení doplnených údajov zo strany ReS MAS zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr vrátane identifikácie podmienok, ktoré neboli splnené. MAS rovnako zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr v prípade nedoplnenia žiadnych náležitostí, v prípade doručenia

požadovaných náležitostí po stanovenom termíne alebo v prípade, ak aj po doplnení chýbajúcich náležitostí naďalej pretrvávajú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti žiadosti, na základe čoho nie je možné overiť splnenie niektorej z podmienok poskytnutia príspevku a rozhodnúť o schválení ŽoPr.

b) odborné hodnotenie Žiadosti o príspevok

MAS v rámci odborného hodnotenia zabezpečí posúdenie ŽoPr v súlade s platnou riadiacou dokumentáciou, príručkou pre hodnotenie ŽoPr odbornými hodnotiteľmi. Odborní hodnotitelia sú povinní pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Odborní hodnotitelia vykonávajú odborné hodnotenie v priestoroch určených MAS, pričom nie sú oprávnení odnášať poskytnuté dokumenty mimo priestorov MAS. Ak počas odborného hodnotenia odborní hodnotitelia zistia, že na posúdenie splnenia odborného hodnotenia je potrebné poskytnúť zo strany ReS doplňujúce informácie, MAS vyzve ReS na objasnenie resp. doplnenie chýbajúcich údajov (s lehotou min. 5 pracovných dní).

Konečným výstupom z odborného hodnotenia ŽoPr je hodnotiaci hárok. Procesný postup, ktorý predchádza vydaniu hodnotiaceho hárku upraví MAS v Príručke pre odborných hodnotiteľov. Ak ŽoPr nespĺnila podmienky odborného hodnotenia, MAS zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr spolu odôvodnením, kde uvedie dôvody nespĺnenia kritérií odborného hodnotenia na základe výstupov z hodnotiaceho hárku. MAS je oprávnená vyzvať odborných hodnotiteľov na dopracovanie alebo bližší popis dôvodov nespĺnenia kritérií odborného hodnotenia v prípade, ak odovzdaný hodnotiaci hárok neumožňuje MAS vypracovať dostatočne jasné a presné odôvodnenie pre neschválenie ŽoPr.

3) Postupy výberu ŽoPr

MAS zosumarizuje výsledky administratívnej kontroly ŽoPr a odborného hodnotenia v súlade so Systémom riadenia CLLD a príručkou pre žiadateľa/prijímateľa v platnom znení. V prípade rovnakého počtu bodov aplikuje Výberová komisia MAS rozlišovacie kritériá. Po ukončení procesu výberu ŽoPr štatutár MAS vypracuje v rámci každého kola hodnotenia Protokol o výbere ŽoPr, v ktorom navrhne jednotlivé ŽoPr na schválenie; protokol podpísaný štatutárnym orgánom MAS je MAS povinná predložiť na RO pre IROP do 45 pracovných dní od termínu uvedeného vo výzve.

Overenie výberu ŽoPr vykonanej MAS

RO pre IROP posúdi splnenie podmienok administratívneho overenia, odborného hodnotenia a výberu ŽoPr MAS na základe predloženého Protokolu o výbere ŽoPr a jeho príloh. RO pre IROP sa pri overení primerane uistí o dodržaní postupov pri výbere ŽoPr. V zmysle všeobecného nariadenia 1303/2013 RO pre IROP vykoná overenie administratívneho overenia, odborného hodnotenia a výberu ŽoPr na základe náhodného výberu v rozsahu podľa rizikovej analýzy. Podrobný postup overenia výberu ŽoPr upravuje RO pre IROP v metodickom dokumente Implementačný model a jeho cieľom je primerane sa uistiť o skutočnosti, že MAS dodržala všetky postupy. V prípade, ak pri preskúvaní postupu MAS vzniknú pochybnosti o pravdivosti alebo nejasnosti, RO pre IROP vyzve MAS na doplnenie neúplných údajov, vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov, v prípade potreby aj na zaslanie výzvy na doplnenie chýbajúcich náležitostí príslušným ReS. Možnosť doplnenia údajov musí byť použitá pri všetkých ŽoPr rovnako. Po doplnení údajov zo strany MAS, RO pre IROP overí, či MAS predložila všetky požadované informácie a dokumenty a či ich predložila včas a opätovne overí splnenie podmienok poskytnutia príspevku. V prípade, že MAS nedoplní požadované informácie, RO pre IROP neudelí súhlas na zaslanie oznámenia o schválení ŽoPr a následné uzavretie zmlúv s príslušnými ReS. V prípade, že RO pre IROP nezistí žiadne závažné nedostatky v procese schvaľovania ŽoPr, resp. takéto overenie nebolo s ohľadom na rizikovú analýzu vykonané, zašle MAS písomný súhlas so zaslaním oznámenia o schválení ŽoPr príslušným ReS.

Zmluva s užívateľom

Po odoslaní oznámení o schválení ŽoPr MAS zabezpečí uzatvorenie zmluvy s užívateľom (ReS) podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorá upraví práva a povinnosti medzi MAS a ReS. MAS zasiela písomný návrh na uzavretie zmluvy s užívateľom a určí ReS lehotu na prijatie návrhu zmluvy nie kratšiu ako 5 pracovných dní. .

Následne MAS zabezpečí zverejnenie platnej zmluvy s užívateľom v centrálnom registri zmlúv, pričom zmluva nadobúda účinnosť v deň nasledujúci po dni jej prvého zverejnenia a ReS sa stáva užívateľom.

5.2 Akčný plán

Tabuľka 36. Akčný plán časť A / opatrenie 1.1

Názov opatrenia	1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)
Priradenie kódu opatrenia ¹	4/4.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
Ciele opatrenia	Diverzifikáciou činností rozšíriť poľnohospodársku produkciu.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu ku napĺňaniu strategického cieľa CLLD zabezpečiť priaznivejšie podmienky pre rast konkurencieschopnosti miestnej rastlinnej a živočíšnej produkcie. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -zvýšiť záujem o poľnohospodársku rastlinnú a živočíšnu výrobu, s cieľom vyššej špecializácie výroby -popri tradičných komoditách v rastlinnej a živočíšnej výrobe zamerať sa aj na špeciálne komodity -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -zavádzanie inovatívnych postupov, procesov a technológií -klásť väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov a presne cieľovými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 1.1)
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov špeciálnej rastlinnej výroby a živočíšnej výroby vrátane prípravy staveniska. Investície do obstarania technického a technologického vybavenia špeciálnej rastlinnej výroby a živočíšnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich na pestovanie, aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín, priemyselných a hospodárskych hnojív, zber a pozberovú úpravu a strojov / náradia slúžiacich aj na zber objemových krmív, uskladnenie a manipuláciu s krmivami a stelivami.
Oprávnení prijímatelia	Fyzické osoby, právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe
Intenzita pomoci ²	50%
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie

¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30 000,00 € - 90 000,00 €					
Finančný plán	Región ³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	281 500,00	105 562,50	35 187,50	140 750,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	281 500,00	105 562,50	35 187,50	140 750,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵	neaplikované					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
	4/4.1	Diverzifikované činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe	počet	0	2	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

Tabuľka 37. Akčný plán časť B / opatrenie 1.2

Názov opatrenia	1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)
Priradenie kódu opatrenia ⁶	4 / 4.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií

³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie.					
Ciele opatrenia	Investíciami do potravinárskeho (spracovateľského) priemyslu podporiť zvýšenie pridanej hodnoty výrobkov.					
Zdôvodnenie výberu	<p>Vo vzťahu ku napĺňaniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre vznik lokálneho potravinového systému.</p> <p>Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -vytvoriť podmienky pre spracovanie poľnohospodárskej produkcie, spoluprácu a podpora vytvárania krátkych odbytových reťazcov (produkčno – spotrebiteľské reťazce), s cieľom posilniť odbyt poľnohospodárskych surovín a výrobkov vo vzťahu k lokálnemu potravinárskemu priemyslu -zvýšiť záujem o poľnohospodársku rastlinnú a živočíšnu výrobu, s cieľom vyššej špecializácie výroby -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -zavádzanie inovatívnych postupov, procesov a technológií -klásť väčší dôraz ochrane , rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov <p>a presne cieľovými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Blížší popis v časti 4.2 opatrenie 1.2)</p>					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V súlade s PRV SR</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba vrátane prípravy staveniska, rekonštrukcia a modernizácia objektov súvisiacich so spracovaním, skladovaním, uvádzaním na trh a/alebo vývojom poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, vrátane kancelárií (sklady obalových materiálov, čistiacich a dezinfekčných prostriedkov a pomôcok); -obstaranie, rekonštrukcia a modernizácia zariadení, strojov, prístrojov a technológií, spracovateľských a výrobných kapacít, vrátane laboratórneho vybavenia a detektorov kovov v rámci procesu spracovania, skladovania, uvádzania na trh produktov a /alebo vývoja poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov. 					
Oprávnení prijímatelia	Fyzické osoby, právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby, potravinárskej výroby a spracovania vlastnej produkcie					
Intenzita pomoci ⁷	50 %					
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30 000 €– 85 000€					
Finančný plán	Región ⁸	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	249 600,00	93 600,00	31 200,00	124 800,00	

⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	249 600,00	93 600,00	31 200,00	124 800,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁹	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ¹⁰	<i>neaplikované</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	4/4.2	Nové činnosti v potravinárskom priemysle	počet	0	3	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

Tabuľka 38. Akčný plán časť C / opatrenie 1.3

Názov opatrenia	1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie
Priradenie kódu opatrenia ¹¹	16 /16.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.
Ciele opatrenia	Sieťovaním a spoluprácou prispieť k udržateľnosti výrobcov a aj nových výrobkov na trhu.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu ku naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre vznik lokálneho potravinového systému. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -vytvoriť podmienky pre oživenie horizontálnej a vertikálnej spolupráce v rámci krátkych dodávateľských reťazcov a miestneho trhu, medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a rozvoji vidieka (oblasť agroturizmu) a medzi inými aktérmi ktorí prispievajú k naplneniu identifikovaných potrieb oblasti rozvoja vidieka.

⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

¹⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

¹¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	-sekundárne vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -zavádzanie inovatívnych postupov a presne cielemi intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 1.3)					
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR -činnosti, ktoré preukázateľne prispievajú k oživeniu horizontálnej a vertikálnej spolupráce v rámci krátkych dodávateľských reťazcov a miestneho trhu.					
Oprávnení prijímatelia	Minimálne tri subjekty (fyzické a právnické osoby) spolupracujúce v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka na území EÚ					
Intenzita pomoci ¹²	100 %					
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000€ - 26 300€					
Finančný plán	Región ¹³	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	23 500,00	17 625,00	5 875,00	0,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	23 500,00	17 625,00	5 875,00	0,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ¹⁴	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ¹⁵	<i>neaplikované</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
	16/16.4	Spolupráca a vytvorenie siete poľnohospodárskych a potravinárskych výrobcov	počet	0	1	

¹² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

¹⁵ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev
--------------------------------	--

Tabuľka 39. Akčný plán časť D / opatrenie 1.4

Názov opatrenia	1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu
Priradenie kódu opatrenia ¹⁶	6/6.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie.
Ciele opatrenia	Zhodnotiť výstupy poľnohospodárskych činností a potravinárskeho (spracovateľského) priemyslu ich prepojením v oblasti agroturizmu (vidieckeho cestovného ruchu).
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu k napĺňaniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre prepojenie lokálneho potravinového systému s vidieckym cestovným ruchom a agroturizmom. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -vytvoriť podmienky pre spoluprácu v rámci krátkych dodávateľských reťazcov a miestneho trhu, medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a rozvoji vidieka (oblasť agroturizmu) a medzi inými aktérmi ktorí prispievajú k naplneniu identifikovaných potrieb oblasti rozvoja vidieka -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -vytáranie inovatívnych produktov v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu - prispieť k zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného dedičstva - ekosystémový prístup a presne cielenými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 1.4)
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR -výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, v nadväznosti na vytvorenie alebo modernizáciu areálov na rozvoj rekreačných a relaxačných činností.
Oprávnení prijímatelia	Mikro podniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach
Intenzita pomoci	55 %
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O,

¹⁶ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	15 000€ - 55 000€					
Finančný plán	Región ¹⁷	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	175 000,00	72 187,50	24 062,50	78 750,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	175 000,00	72 187,50	24 062,50	78 750,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ¹⁸	neaplikované					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	6/6.4	Nové produkty vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu	počet	0	4	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

Tabuľka 40. Akčný plán časť E / opatrenie 1.5

Názov opatrenia	1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy, inovatívnosť a kreativnosť
Priradenie kódu opatrenia ¹⁹	5.1.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Inovátívnymi a kreatívnymi činnosťami podporiť a zhodnotiť výstupy poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej výroby.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu k napĺňaniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre prepojenie lokálneho trhového a potravinového systému s novými kreatívnymi činnosťami mikro a malých podnikov aj v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -vytvoriť podmienky pre spoluprácu v rámci krátkych dodávateľských reťazcov a miestneho trhu, medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a rozvoji vidieka (oblasť agroturizmu) a medzi ďalšími aktérmi v oblasti

¹⁷ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

¹⁸ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

¹⁹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	kreatívneho priemyslu, ktorí prispievajú k naplneniu identifikovaných potrieb oblasti rozvoja vidieka -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -vytáranie inovatívnych kreatívnych produktov v oblasti kreatívneho priemyslu -zefektívniť využívanie endogénnych zdrojov, kultúrneho a prírodného potenciálu a presne cieleými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 1.5)					
Rozsah a oprávnené činnosti	-obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest -nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb.					
Oprávnení prijímatelia	- samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH					
Intenzita pomoci ²⁰	55 %					
Oprávnené výdavky	v súlade s IROP- oprávnenosť aktivít 5.1.1 / oprávnenosť výdavkov					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30 000 € - 70 000 €					
Finančný plán	Región ²¹	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	598 000,00	328 900,00	0,00	269 100,00	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	598 000,00	328 900,00	0,00	269 100,00	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²²	-počas doby udržateľnosti projektu nesmie dôjsť k zásadnému poklesu zamestnanosti v podniku vo vzťahu k podporeným aktivitám projektu -zvýhodnené budú tie projekty, ktorých výsledkom je vytvorenie najmenej jedného pracovného miesta. V prípade, že projekt vytvorí pracovné miesta, bude zvýhodnený v závislosti od počtu vytvorených pracovných miest. -zvýhodnené budú tie projekty, ktorých aktivity sa týkajú podpory výrobkov a služieb, ktoré sú pre trh nové alebo výrobkov a služieb, ktoré sú nové pre podnik (inovácie). -projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“.					
Povinné prílohy stanovené MAS ²³	neaplikované					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1/1	Nové inovatívne a kreatívne činnosti	počet	0	5	
Indikatívny harmonogram výziev	Žiadosť o NFP: forma - otvorená, 3/2018					

²⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²³ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Tabuľka 41. Akčný plán časť F / opatrenie 1.6

Názov opatrenia	1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov					
Priradenie kódu opatrenia ²⁴	5.1.1					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií					
Ciele opatrenia	Spoluprácou a výmenou skúseností v rámci produkčno - spotrebiteľských reťazcov prispieť k udržateľnosti výrobcov a aj nových výrobkov na trhu.					
Zdôvodnenie výberu	<p>Vo vzťahu ku napĺňaniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre vznik lokálneho trhového systému.</p> <p>Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -vytvoriť podmienky pre oživenie horizontálnej a vertikálnej spolupráce v rámci krátkych dodávateľských reťazcov a miestneho trhu, medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a rozvoji vidieka (oblasť agroturizmu) a medzi inými aktérmi ktorí prispievajú k naplneniu identifikovaných potrieb oblasti rozvoja vidieka -sekundárne vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -zavádzanie inovatívnych postupov <p>a presne cieleými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 1.6)</p>					
Rozsah a oprávnené činnosti	-podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností.					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - <i>samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH</i> - <i>mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH</i> 					
Intenzita pomoci	55%					
Oprávnené výdavky	v súlade s IROP- oprávnenosť aktivít 5.1.1/ oprávnenosť výdavkov					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	30 000€ - 44 900€					
Finančný plán	Región ²⁵	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	72 654,55	39 960,00	0,00	32 694,55	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	72 654,55	39 960,00	0,00	32 694,55	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ²⁶	<ul style="list-style-type: none"> -zvýhodnené budú tie projekty, ktoré sekundárne ovplyvnia vytvorenie najmenej jedného pracovného miesta -zvýhodnené budú tie projekty, ktorých aktivity podpora umiestnenie na trhu nových a inovovaných produktov. 					

²⁴ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

²⁵ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

²⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Povinné prílohy stanovené MAS ²⁷	<i>neaplikované</i>				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	5.1.1/2	<i>Vytvorenie produkčno spotrebiteľského reťazca</i>	počet	0	1
Indikatívny harmonogram výziev	Žiadosť o NFP: forma - otvorená, 5/2018				

Tabuľka 42. Akčný plán časť G / opatrenie 2.1

Názov opatrenia	2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov
Priradenie kódu opatrenia ²⁸	7/7.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom investícií do infraštruktúry malých rozmerov.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu k naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov a návštevníkov. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -vytvoriť vhodné podmienky pre efektívnejšie využívanie endogénnych zdrojov -vytvoriť vhodné podmienky pre zhodnocovanie kultúrneho a prírodného potenciálu -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -sekundárne podporiť inovatívne produkty v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu - ekosystémový prístup a presne cieľovými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 2.1)
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd; - výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií (obmedzene), lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní. - zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.
Oprávnení prijímatelia	Obce a združenia obcí s právnou subjektivitou
Intenzita pomoci ²⁹	100%
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s

²⁷ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

²⁸ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

²⁹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000€ - 20 000€					
Finančný plán	Región ³⁰	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	161 450,00	121 087,50	40 362,50	0,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	161 450,00	121 087,50	40 362,50	0,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³¹	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ³²	<i>neaplikované</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7/7.2	Obcepodporené investíciami do malých infraštruktúr	počet	0	8	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

Tabuľka 43. Akčný plán časť H / opatrenie 2.2

Názov opatrenia	2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach
Priradenie kódu opatrenia ³³	7/7.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom skvalitnenia infraštruktúry miestnych služieb.

³⁰ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³² MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

³³ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Zdôvodnenie výberu	<p>Vo vzťahu k naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov a návštevníkov vo vidieckych oblastiach.</p> <p>Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -vytvoriť vhodné podmienky pre efektívnejšie využívanie endogénnych zdrojov -vytvoriť vhodné podmienky pre zhodnocovanie kultúrneho a prírodného potenciálu -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -sekundárne podporiť inovatívne produkty v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu - ekosystémový prístup <p>a presne cielenými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 2.2)</p>					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>V súlade s PRV SR</p> <ul style="list-style-type: none"> - investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrův, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; - zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia; - investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu; -investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod. 					
Oprávnení prijímatelia	Obce a združenia obcí s právnou subjektivitou					
Intenzita pomoci ³⁴	100%					
Oprávnené výdavky	<p>„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000€ - 30 000€					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	159 250,00	119 437,50	39 812,50	159 250,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	159 250,00	119 437,50	39 812,50	0,00	
Princípy pre stanovenie výberových a	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre					

³⁴ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³⁵	projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.				
Povinné prílohy stanovené MAS ³⁶	<i>neaplikované</i>				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	7/7.4	Obce podporené investíciami do miestnych základných služieb	počet	0	6
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev				

Tabuľka 44. Akčný plán časť I / opatrenie 2.3

Názov opatrenia	2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu
Priradenie kódu opatrenia ³⁷	7/7.5
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov prostredníctvom skvalitnenia rekreačnej a turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie a identifikáciou „genius loci“.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu k naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov a návštevníkov vo vidieckych oblastiach. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -zatraktívniť lokality miestneho významu (genius loci) -vytvoriť vhodné podmienky pre efektívnejšie využívanie endogénnych zdrojov -vytvoriť vhodné podmienky pre zhodnocovanie kultúrneho a prírodného potenciálu -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -sekundárne podporiť inovatívne produkty v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu - ekosystémový prístup a presne cielenými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. (Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 2.3)
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.; - investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúľ v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod..

³⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁶ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

³⁷ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.					
Oprávnení prijímatelia	Obce a združenia obcí s právnou subjektivitou					
Intenzita pomoci ³⁸	100%					
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000€ - 25 000€					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	123 500,00	92 625,00	30 875,00	123 500,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	123 500,00	92 625,00	30 875,00	123 500,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ³⁹	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec.					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁴⁰	<i>neaplikované</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7/7.5	Obce podporené investíciami do rekreačnej a turistickej infraštruktúry	počet	0	6	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

³⁸ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁰ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Tabuľka 45. Akčný plán časť J / opatrenie 2.4

Názov opatrenia	2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám					
Priradenie kódu opatrenia ⁴¹	5.1.2					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach					
Ciele opatrenia	Zvýšiť kvalitu a dostupnosť inovatívnych sociálnych služieb na komunitnej úrovni.					
Zdôvodnenie výberu	<p>Vo vzťahu k napĺňaniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov a návštevníkov vo vidieckych oblastiach.</p> <p>Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -vytvoriť vhodné podmienky pre vznik a rozvoj takých druhov sociálnych služieb, ktoré umožnia prijímateľovi služby ostať vo svojej komunite -vytvoriť vhodné podmienky pre vznik služieb rodinného typu -vytvoriť vhodné podmienky pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti -vytvoriť vhodné podmienky pre poskytovanie služieb komunitného charakteru, -vytvárať vhodné podmienky pre terénne a ambulantné služby a presne cieľovými intervenciami naštartovať rozvoj miestnej ekonomiky. <p>(Bližší popis v časti 4.2 opatrenie 2.4)</p>					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálo-technického vybavenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb - rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb - infraštruktúra komunitných centier 					
Oprávnení prijímatelia	<p>-mestá/samostatné mestské časti a obce -združenia miest a obcí -občianske združenia -neziskové organizácie -cirkevné organizácie</p>					
Intenzita pomoci ⁴²	95%					
Oprávnené výdavky	v súlade s IROP- oprávnenosť aktivít 5.1. 2/ oprávnenosť výdavkov					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	35 000€ - 95 000€					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	302 736,84	287 600,00	0,00	15 136,84	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	302 736,84	287 600,00	0,00	15 136,84	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴³	<p>-projekt musí mať preukázateľný dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi mestom a jeho okolitým zázemím obcí alebo medzi obcou ako rozvojovým pólom a jej sídelným zázemím.</p> <p>-projekt uplatňuje zásadu „znečisťovateľ platí“</p>					

⁴¹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁴² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Povinné prílohy stanovené MAS ⁴⁴	<i>neaplikované</i>				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	5.1.2	Inovatívne sociálne služby	počet	0	4
Indikatívny harmonogram výziev	Žiadosť o NFP: forma - otvorená, 1/2019				

Tabuľka 46. Akčný plán časť K / opatrenie 3.1

Názov opatrenia	3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁵	16/16.7
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.
Ciele opatrenia	Prostredníctvom štúdie šitej na mieru „precízne“ umiestniť intervencie do územia čo najvhodnejšieho pre daný typ operácie s potrebným potenciálom.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu ku naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zakladanie nových poľnohospodárskych, nepoľnohospodárskych, inovatívnych, kreatívnych činností, s cieľom naštartovať rozvoj miestnych ekonomík a podporiť tak tvorbu pracovných miest a zvýšiť kvalitu života. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -na základe výstupov zo štúdie čo najpresnejšie nasmerovať intervencie do územia.
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR -vypracovanie štúdie, analýz
Oprávnení prijímatelia	fyzické a právnické osoby, občianske združenia a neziskové organizácie aktívne v oblasti rozvoja vidieka, vrátane medziodvetvových a výskumných organizácií
Intenzita pomoci ⁴⁶	100%
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci

⁴⁴ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁴⁵ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁴⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	25 000€ - 44 000€					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	39 500,00	29 625,00	9 875,00	0,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	39 500,00	29 625,00	9 875,00	0,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁴⁷	budú v súlade so Všeobecnými podmienkami poskytnutia príspevku, výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov pre projektové opatrenia PRV SR 2014 – 2020, ako aj s výberovými kritériami pre výber projektov a hodnotiacimi kritériami pre výber projektov MAS Laborec -preukázanie skúseností s prípravou strategických dokumentov					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁴⁸						
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
	16/16.7	Štúdia „šitá na mieru“	počet	0	1	
Indikatívny harmonogram výziev	v zmysle schváleného harmonogramu výziev					

Tabuľka 47. Akčný plán časť L / opatrenie 3.2

Názov opatrenia	3.2 Cielený marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov
Priradenie kódu opatrenia ⁴⁹	5.1.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Marketingovou stratégiou podporiť výroby a služby nové pre podnik, nové pre trh, nové pre trh a podnik.
Zdôvodnenie výberu	Vo vzťahu ku naplneniu strategického cieľa CLLD vytvoriť vhodné podmienky pre zakladanie nových poľnohospodárskych, nepoľnohospodárskych, inovatívnych, kreatívnych činností, s cieľom naštartovať rozvoj miestnych ekonomík a podporiť tak tvorbu pracovných miest a zvýšiť kvalitu života. Vo väzbe na identifikované potreby územia MAS: -s podporou marketingovej stratégie umiestniť na trh nové a inovované výrobky a služby.
Rozsah a oprávnené činnosti	-podpora marketingových aktivít
Oprávnení prijímatelia	-samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH

⁴⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁸ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁴⁹ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

	-mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH					
Intenzita pomoci ⁵⁰	55%					
Oprávnené výdavky	v súlade s IROP- oprávnenosť aktivít 5.1.1 / oprávnenosť výdavkov					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	10 000€ - 50 000€					
Finančný plán	Región ⁵¹	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	152 909,09	84 100,00	0,00	68 809,09	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	152 909,09	84 100,00	0,00	68 809,09	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁵²	<p>-zvýhodnené budú tie projekty, ktorých aktivity sa týkajú podpory výrobkov a služieb, ktoré sú pre trh nové alebo výrobkov a služieb, ktoré sú nové pre podnik (inovácie)</p> <p>-počas doby udržateľnosti projektu nesmie dôjsť k zásadnému poklesu zamestnanosti v podniku vo vzťahu k podporeným aktivitám projektu</p> <p>-zvýhodnené budú tie projekty, ktorých výsledkom je vytvorenie najmenej jedného pracovného miesta. V prípade, že projekt vytvorí pracovné miesta, bude zvýhodnený v závislosti od počtu vytvorených pracovných miest.</p>					
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵³						
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1/3	Marketingové aktivity	počet	0	3	
Indikatívny harmonogram výziev	Žiadosť o NFP: forma - otvorená, 4/2019					

Tabuľka 48. Akčný plán časť M / opatrenie 4.1

Názov opatrenia	Animačné aktivity MAS
Priradenie kódu opatrenia ⁵⁴	19/19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Implementáciou aktivít stratégie CLLD zabezpečiť efektívne využitie intervencií nasmerovaných do územia MAS LABOREC
Zdôvodnenie výberu	

⁵⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁵¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁵² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁵³ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

⁵⁴ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR -prevádzková a administratívna činnosť schválených miestnych akčných skupín -náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území					
Oprávnení prijímatelia	MAS ktorá je vybraná RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja, a má právnu formu občianske združenie - v zmysle zákona č. 83/1990Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov					
Intenzita pomoci ⁵⁵	100%					
Oprávnené výdavky	„Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené - výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.“					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)						
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	60 560,00	45 420,00	15 140,00	0,00	
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	60 560,00	45 420,00	15 140,00	0,00	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁵⁶						
Povinné prílohy stanovené MAS ⁵⁷						
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/ Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
Indikatívny harmonogram výziev	nerelevantné					

⁵⁵ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁵⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁵⁷ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Tabuľka 49. Akčný plán časť N / opatrenie 4.2

Názov opatrenia	Činnosti spojené so zabezpečením chodu MAS a koordináciou aktivít stratégie CLLD					
Priradenie kódu opatrenia ⁵⁸	5.1.1					
Priradenie k fokusovej oblasti PRV/ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií					
Ciele opatrenia	Implementáciou aktivít stratégie CLLD zabezpečiť efektívne využitie intervencií nasmerovaných do územia MAS LABOREC					
Zdôvodnenie výberu						
Rozsah a oprávnené činnosti	- personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie) - vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov) ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD - náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS - finančné náklady (napr. bankové poplatky) - náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS)					
Oprávnení prijímatelia	v súlade s IROP					
Intenzita pomoci ⁵⁹	95%					
Oprávnené výdavky	v súlade s IROP- oprávnenosť aktivít 5.1.1 / oprávnenosť výdavkov					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)						
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	MR	242 240,00	242 240,00	0,00	12 749,47	-
	VR	-	-	-	-	-
	Spolu	242 240,00	242 240,00	0,00	12 749,47	-
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu operácií ⁶⁰						
Povinné prílohy stanovené MAS ⁶¹						
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	

⁵⁸ Platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014.

⁵⁹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁶⁰ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁶¹ MAS stanoví povinné prílohy nad rámec povinných príloh, ktoré stanoví PPA v zmysle kapitoly 9.5.1, ods. 6 Systému riadenia CLLD

Indikatívny harmonogram výziev	nerelevantné
--------------------------------	--------------

Tabuľka č. 4.Y: Opatrenie PRV - akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu

Názov opatrenia	1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)			
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	4/ 4.1 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií.			
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov špeciálnej rastlinnej výroby a živočíšnej výroby vrátane prípravy staveniska. Investície do obstarania technického a technologického vybavenia špeciálnej rastlinnej výroby a živočíšnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich na pestovanie, aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín, priemyselných a hospodárskych hnojív, zber a pozberovú úpravu a strojov / náradia slúžiacich aj na zber objemových krmív, uskladnenie a manipuláciu s krmivami a stelivami.			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	500 000,00	250 000,00	250 000,00
	VR	-	-	-
	Spolu	500 000,00	250 000,00	250 000,00
Názov opatrenia	1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)			
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	4 / 4.2 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií.			
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - výstavba vrátane prípravy staveniska, rekonštrukcia a modernizácia objektov súvisiacich so spracovaním, skladovaním, uvádzaním na trh a/alebo vývojom poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, vrátane kancelárií (sklady obalových materiálov, čistiacich a dezinfekčných prostriedkov a pomôcok); -obstaranie, rekonštrukcia a modernizácia zariadení, strojov, prístrojov a technológií, spracovateľských a výrobných kapacít, vrátane laboratórneho vybavenia a detektorov			

	kovov v rámci procesu spracovania, skladovania, uvádzania na trh produktov a /alebo vývoja poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	500 000,00	250 000,00	250 000,00
	VR	-	-	-
	Spolu	500 000,00	250 000,00	250 000,00
Názov opatrenia	2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	7/7.2 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd; - výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií (obmedzene), lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehľbovanie existujúcich obecných studní. - zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	205 000,00	205 000,00	0,00
	VR	-	-	-
	Spolu	205 000,00	205 000,00	0,00
Názov opatrenia	2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	7/7.4 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátróv, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; - zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia; - investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu.			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	205 000,00	205 000,00	0,00
	VR	-	-	-
	Spolu	205 000,00	205 000,00	0,00

Názov opatrenia	2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	7/ 7.5 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	V súlade s PRV SR - investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.; - investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.; - budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	205 000,00	205 000,00	0,00
	VR	-	-	-
	Spolu	205 000,00	205 000,00	0,00
Názov opatrenia	Animačné aktivity MAS			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	19/19.4 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	-prevádzková a administratívna činnosť schválených miestnych akčných skupín -náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	54 500,00	51 250,00	0,00
	VR	-	-	-
	Spolu	54 500,00	51 250,00	0,00

Tabuľka č. 4.Z: Opatrenia IROP - akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu

Názov opatrenia	1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť
Priradenie k ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Rozsah a oprávnené činnosti	-obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest -nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb

Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	391 764,71	333 000,00	272 454,55
	VR	-	-	-
	Spolu	391 764,71	333 000,00	272 454,55
Názov opatrenia	Činnosti spojené so zabezpečením chodu MAS a koordináciou aktivít stratégie CLLD			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií			
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>- personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie)</p> <p>- vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov) ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD</p> <p>- náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS</p> <p>- finančné náklady (napr. bankové poplatky)</p> <p>- náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS)</p>			
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	229 473,68	218 000,00	11 473,68
	VR	-	-	-
	Spolu	229 473,68	218 000,00	11 473,68

5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1 Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD

Monitorovanie a hodnotenie, druhy a postupy

V rámci monitorovania overovaním a ročnou frekvenciou získavania monitorovacích ukazovateľov bude (prípade PRV na úrovni programu a úrovni fokusových oblastí a v prípade IROP na úrovni programu a na úrovni špecifických cieľov) sledované dosahovanie stanovených cieľov a plánovaných výsledkov stratégie CLLD prostredníctvom realizácie vybraných projektov v rámci jej implementácie.

Monitorovanie a hodnotenie Stratégie CLLD bude zabezpečené manažérmi IROP a PRV, ktorí budú jedenkrát do roka predkladať orgánom MAS (monitorovací výbor, jeho postavenie a opis činností je uvedený v bode 5.5. Stanov združenia) monitorovaciu správu o pokroku implementácie vo vzťahu k stanoveným cieľom. Vždy ku 31.3. n+1 predloží MAS LABOREC správu o implementácii stratégie gestorovi CLLD.

MAS vykoná okrem priebežných (ročných) hodnotení aj strednodobé hodnotenie v polovici implementácie, najneskôr do 30.6.2020 a záverečné hodnotenie, a to nezávislým hodnotiteľom.

Stratégia MAS zohľadňuje prístup LEADER a svojím prístupom navrhuje postupy podnecujúce rozvoj miestnych hospodárstiev riešených území. Stratégia je koncipovaná ako rozvojová stratégia nesúca kľúčové znaky prístupu LEADER. Cieľom monitorovacích aktivít bude priebežne (1x ročne) sledovať napĺňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov:

- v oblasti implementácie stratégie CLLD, jej cieľov a opatrení s ohľadom na sedem kľúčových znakov LEADER (homogenita územia, obyvateľov, problémov a potrieb, 2. zapájanie miestnych aktérov do rozvoja územia už v príprave stratégie, počas jej implementácie a v období trvalej udržateľnosti, mobilizácia potenciálu, informovanosť, 3. MAS ako iniciátor a podporovateľ miestneho rozvoja, 4 inovátnosť stratégie, 5. integrovanosť, cielené investovanie do riešeného územia – viaczdrojovosť, viacsektorovosť, 6. sieťovanie a vytváranie partnerstiev, 7 spolupráca , vrátane nadnárodnej (informovanosť – počet informačných aktivít)
- v oblasti implementačného procesu (počet vyhlásených výziev)
- v oblasti riadiaceho procesu (počet koordinačných stretnutí s aktérmi regionálneho rozvoja/potenciálnymi prijímateľmi, resp. realizátormi)
- v oblasti propagácie a vzdelávania členov MAS (počet propagačných alebo vzdelávacích aktivít)

Rok 2017

Názov merateľného ukazovateľa	Cieľová hodnota	Popis overenia/frekvencia
počet informačných aktivít	1	monitorovacia správa, realizovaná aktivita/1x
počet vyhlásených výziev	1	monitorovacia správa, zverejnená výzva/1x
počet koordinačných stretnutí s aktérmi regionálneho rozvoja / potenciálnymi prijímateľmi, resp. realizátormi	2	Prezenčné listiny/1x
počet propagačných alebo vzdelávacích aktivít)	1	Realizovaná aktivita/1x

Prostredníctvom získaných monitorovacích ukazovateľov bude MAS priebežne vyhodnocovať výstupy, výsledky a dopad realizácie stratégie na rozvoj miestnych ekonomík, rast ich konkurencieschopnosti, zvyšovanie počtu pracovných miest v pôdohospodárstve a priemysle, tvorbu lokálnych produkčných reťazcov, diverzifikáciu činností (smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam), zavádzanie inovatívnych technológií, podporu kreatívnych činností v priemysle, budovanie partnerstiev, sieťovanie. MAS bude povinná podávať monitorovacie správy riadiacim orgánom PRV a IROP v lehote určenej riadiacimi orgánmi. V prípade IROP podávajú monitorovacie správy formou ITMS+. MAS bude podávať monitorovaciu správu riadiacim orgánom (PRV a IROP) pravidelne, minimálne raz ročne.

Sledované monitorovacie ukazovatele sa porovnávajú v každej správe s počiatočným stavom. Všetky ukazovatele sú východiskom pri priebežnom posudzovaní vplyvov stratégie na rozvoj územia.

Jednotlivé monitorovacie ukazovatele sú uvedené v rámci priority vždy na konci opatrenia, ako aj v súhrnnej tabuľke tejto časti. Monitorovacie ukazovatele budú sledované na základe údajov z priebežne realizovaných alebo ukončených projektov. Ich zber bude zabezpečovať manažér operačných programov, ktorý zároveň zabezpečí ich spracovanie do výsledných tabuliek.

Okrem toho manažéri vykonávajú vlastné hodnotenia a monitorovanie miestnych rozvojových stratégií.

Priebežné monitorovanie zabezpečí čiastkové posúdenie naplňovania stanovených cieľov, mieru implementácie opatrení stanovených na základe identifikovaných potrieb, kvantitu „našartovaných činností“

MAS vykoná monitorovanie a hodnotenia v súlade so Systémom riadenia CLLD 2014 – 2020, časť 10. Vykonávanie zmien počas implementácie stratégie bude MAS LABOREC realizovať v súlade s časťou 10.1 Systému riadenia CLLD 2014 – 2020.

Možné riziká implementácie stratégie CLLD

Opatrenie	Riziko finančné	Riziko Procesné	Riziko Ľudských zdrojov	Eliminácia rizika
1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)	Väčší záujem ako výška alokácie	-	-	Výber projektov s potenciálom rozvoja
1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)	-	-	Nezáujem aktérov	Cielená propagácia-
1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie	-	-	Nezáujem aktérov-	Cielená propagácia-
1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu	-	Komplikovaná legislatíva	-	Dostatok kvalifikovaných koordinátorov
1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť	Vysoké spolufinancovanie podnikateľov	-	-	Marketingové aktivity ciele na pridanú hodnotu zavádzania inovácií
1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov	-	-	-	-
2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov	Väčší záujem ako výška alokácie	-	-	Výber projektov s potenciálom rozvoja
2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach	Väčší záujem ako výška alokácie	-	-	Výber projektov s potenciálom rozvoja
2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu	Väčší záujem ako výška alokácie	-	-	Výber projektov s potenciálom rozvoja
2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám	-	-	--	--
3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov	-	-	--	--
3.2 Cieleny marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov	-	-	--	--

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

Tabuľka 50. I Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	13000
Počet obyvateľov podporenej MAS	13272
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	9

Pracovné miesta budú vytvárané v rámci implementácie stratégie CLLD primárne podporením projektov v rámci výziev súvisiacich s podopatreniami 7.5, 4.1, 4.2, a 6.4 PRV SR 2014-2020

Tabuľka 51. I Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	869 000,00€
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	60 560,00€

Tabuľka 52. I Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	8
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	6
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	5
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	3
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	5

Pracovné miesta budú vytvárané v rámci implementácie stratégie CLLD primárne podporením projektov v rámci výziev súvisiacich s špecifickým cieľom 5.1.1. a 5.1.2. IROP 2014-2020. Celkovo bude prostredníctvom implementácie stratégie CLLD vytvorených minimálne 24 pracovných miest (FTE - 10 v rámci vyššie uvedených opatrení PRV a 14 v rámci vyššie uvedených špecifických cieľov IROP).

STRATEGICKÝ CIEĽ:
DO ROKU 2023 ZLEPŠIŤ KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV VYTVORENÍM
ATRAKTÍVNEHO PROSTREDIA ZABEZPEČUJÚCEHO PRIAZNIVÉ
PODMIENKY PRE RAST KONKURENCIESCHOPNEJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY

Tabuľka 53. I Nepovinné dodatočné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020 a IROP

Priorita 1 Diverzifikácia a inovácie v podnikateľských činnostiach				
<p style="text-align: center;">Špecifický cieľ: Investíciami do environmentálne prijateľných inovácií zavádzaných do výrobných a technologických procesov, postupov a s tým súvisiacich služieb a výrobkov vytvoriť do roku 2023 priaznivé prostredie s efektívnejším využívaním vnútorného potenciálu, ktoré vyvolá nový dopyt po ďalších inovatívnych a kreatívnych službách, činnostiach, produktoch a výrobkoch</p> <p style="text-align: center;">Opatrenia: PRV 1.1 – 1.4, IROP 1.5 – 1.6</p>				
Názov cieľového ukazovateľa	Kód ukazovateľa	Program	Merná jednotka	Cieľová hodnota v 2023
Diverzifikované činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe	4/4.1	PRV	počet	2
Nové činnosti v potravinárskom priemysle	4/4.2	PRV	počet	3
Spolupráca a vytvorenie siete poľnohospodárskych a potravinárskych výrobcov	16/16.4	PRV	počet	1
Nové produkty vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu	6/6.4	PRV	počet	4
Nové inovatívne a kreatívne činnosti	5.1.1/1	IROP	počet	5
Vytvorenie produkčno spotrebiteľského reťazca	5.1.1/2	IROP	počet	1
Priorita 2 Kvalitné služby pre všetkých				
<p style="text-align: center;">Špecifický cieľ: Do roku 2023 vytvoriť priaznivé prostredie pre poskytovanie inovatívnych a moderných služieb, zabezpečiť ich dostupnosť a zvýšiť kvalitu života na vidieku</p> <p style="text-align: center;">Opatrenia: 2.1 – 2.3 PRV, 2.4 IROP</p>				
Názov cieľového ukazovateľa	Kód ukazovateľa	Program	Merná jednotka	Cieľová hodnota v 2023
Obce podporené investíciami do malých infraštruktúr	7/7.2	PRV	počet	8

Obce podporené investíciami do miestnych základných služieb	7/7.4	PRV	počet	6
Obce podporené investíciami do rekreačnej a turistickej infraštruktúry	7/7.5	PRV	počet	6
Inovatívne sociálne služby	5.1.2	IROP	počet	4
<p>Priorita 3 Cielený Marketing</p> <p>Špecifický cieľ: Do roku 2023 vytvoriť priaznivé prostredie pre poskytovanie inovatívnych a moderných služieb, zabezpečiť ich dostupnosť a zvýšiť kvalitu života na vidieku</p> <p>Opatrenia: 3.1 PRV, 3.2 IROP</p>				
Názov cieľového ukazovateľa	Kód ukazovateľa	Program	Merná jednotka	Cieľová hodnota v 2023
Štúdia „šitá na mieru“	16/16.7	PRV	počet	1
Marketingové aktivity	5.1.1/3	IROP	počet	3

6 Finančný rámec

6.1 Financovanie stratégie CLLD

Tabuľka 54. F: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (maximálny limit podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	1 912 360,00
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	1 609 560,00
Chod MAS a animácie	302 800,00

Tabuľka 55. F: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

	Fond	Typ regiónu	Spolu v EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (maximálny limit podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	EPFRV	menej rozvinutý	929 560,00
	EFRR	rozvinutý	982 800,00
	-	viac rozvinutý	-----
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	EPFRV	menej rozvinutý	869 000,00
	EFRR	rozvinutý	740 560,00
	-	viac rozvinutý	-----
Chod MAS	EFRR	menej rozvinutý	242 240,00
	-	viac rozvinutý	-----
Animácie	EPFRV	menej rozvinutý	60 560,00
	-	viac rozvinutý	-----

Tabuľka 56. F : Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov

	región	PRV				IROP				SPOLU			
		EPFRV	ŠR	VZ	spolu	EFRR	ŠR	VZ	spolu	Fondy	ŠR	VZ	spolu
operácie v rámci stratégie CLLD	menej rozvinutý	651 750,00	217 250,00	344 300,00	1 213 300,00	740 560,00	0,00	385 740,48	1 126 300,48	1 392 310,00	217 250,00	730 040,48	2 339 600,48
	viac rozvinutý												
Chod MAS	menej rozvinutý					242 240,00	0,00	12 749,47	254 989,47	242 240,00	0,00	12 749,47	254 989,47
	viac rozvinutý												
Animácie	menej rozvinutý	45 420,00	15 140,00	0,00	60 560,00					45 420,00	15 140,00	0,00	60 560,00
	viac rozvinutý												
SPOLU	menej rozvinutý	697 170,00	232 390,00	344 300,00	1 273 860,00	982 800,00	0,00	398 489,95	1 381 289,95	1 679 970,00	232 390,00	742 789,95	2 655 149,95
	viac rozvinutý												
	spolu	697 170,00	232 390,00	344 300,00	1 273 860,00	982 800,00	0,00	398 489,95	1 381 289,95	1 679 970,00	232 390,00	742 789,95	2 655 149,95

6.2 Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka 57. F: Sumárna tabuľka finančného plánu v EUR

Priorita 1							
Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	281 500,00	105 562,50	35 187,50	140 750,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	249 600,00	93 600,00	31 200,00	124 800,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	23 500,00	17 625,00	5 875,00	0,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	175 000,00	72 187,50	24 062,50	78 750,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských	EFRR- IROP	menej rozvinutý región	598 000,00	328 900,00	0,00	269 100,00	

subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov	EFRR-IROP	menej rozvinutý región	72 654,55	39 960,00	0,00	32 694,55	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
Priorita 2							
Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	161 450,00	121 087,50	40 362,50	0,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	159 250,00	119 437,50	39 812,50	0,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	123 500,00	92 625,00	30 875,00	0,00	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám	EFRR-IROP	menej rozvinutý región	302 736,84	287 600,00	0,00	15 136,84	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
Priorita 3							
Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	39 500,00	29 625,00	9 875,00	0,00	

ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
3.2 Cielový marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov	EFRR-IROP	menej rozvinutý región	152 909,09	84 100,00	0,00	68 809,09	
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
Priorita 4							
Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
Animáčné aktivity MAS	EPFRV - PRV	menej rozvinutý región	60 560,00	45 420,00	15 140,00	0,00	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
Činnosti spojené so zabezpečením chodu MAS a koordináciou aktivít stratégie CLLD	EFRR-IROP	menej rozvinutý región	254 989,47	242 240,00	0,00	12 749,47	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-

Tabuľka 58. F: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

	PRV (EPFRV) : IROP (EFRR)
Stratégia CLLD mimo BSK (menej rozvinutý región):	54:46
Stratégia CLLD v rámci BSK (viac rozvinutý región):	-----

Tabuľka 59. F: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ – verejný sektor (označiť „X“)	Oprávnený prijímateľ – neverejný sektor (označiť „X“)
Priorita 1			
1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu)	140 750,00		X
1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov)	124 800,00		X
1.3 Posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie	23 500,00		X
1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu	96 250,00		X
1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť	328 900,00		X
1.6 Vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov	39 960,00		X
Priorita 2			
2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov	161 450,00	X	
2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach	159 250,00	X	
2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu	123 500,00	X	
2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám	287 600,00	X	X
Priorita 3			
3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov	39 500,00		X
3.2 Cílený marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov	84 100,00		X
Celkový rozpočet podľa sektorov	-----	523 290,00	1 086 270,00
Percentuálny pomer zamerania stratégie	-----	32,53%	67,47%

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

Implementácia stratégie CLLD

„MAS LABOREC: VIDIEK PRE MESTO – MIESTO PRE VIDIEK“

zabezpečí v konečnom dôsledku riešenému územiu, prostredníctvom správne „marketingovaných“ cielene nasmerovaných integrovaných investícií do inovácií pri využití najmä endogénnych zdrojov, vyššiu výkonnosť, rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík, cestu k sebestačnosti, „zdraviu a bezpečnosti“ regiónu a kvalitné služby, čo sa odrazí vo vyššej atraktivnosti územia pre investorov, podnikateľské subjekty, obyvateľov a širokú verejnosť a prispeje k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu.

7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Stratégia CLLD „MAS LABOREC: VIDIEK PRE MESTO – MIESTO PRE VIDIEK“ už počas svojej prípravy s ohľadom na implementáciu brala do úvahy v rámci jednotlivých opatrení viacero aspektov. Prierezovou témou cez všetky opatrenia v rámci jednotlivých priorít bola podpora zamestnanosti, tvorba pracovných miest, podpora podnikania.

Samotná implementácia stratégie realizáciou aktivít vytvorí:

v rámci opatrení PRV najmenej 8 pracovných miest (súvisiacich s realizáciou predkladaných projektov), a to najmä prostredníctvom opatrení:

1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu).

1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov).

1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu,

a najmenej 11 pracovných miest v rámci opatrení IROP, a to najmä prostredníctvom opatrení:

1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť.

2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám

Celkovo stratégia predpokladá vytvorenie minimálne 19 pracovných miest, pričom tento počet môže byť dosiahnutý pomerne rýchlo a synergickým a multiplikačným efektom pri správnom „naštartovaní“ plánovaných procesov, samozrejme, aj prekročený.

Stratégia predpokladá, že pri cieľných integrovaných investíciách v rámci opatrení z PRV s opatreniami z IROP, teda prepojení poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych činností s oblasťou vidieckeho cestovného ruchu a zapojení podnikateľských subjektov podnikajúcich v kreatívnych činnostiach, a zároveň pri využití endogénneho potenciálu s ohľadom napr. aj na „genius loci“, vytvorenie podmienok pre konkurenčnú a jedinečnú výhodu regiónu, ako aj vhodné prostredie pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu s dôrazom na agroturizmus.

7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Stratégia MAS LABOREC je koncipovaná v súlade so strategickým cieľom PRV 2014 – 2020, ktorým je vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva, vzniku výkonného, multifunkčného, environmentálne orientovaného a v podmienkach Európskej únie a globalizácie svetového trhu konkurencieschopného slovenského pôdohospodárstva. Zároveň stratégia vhodne zvolenými strategickými a špecifickými cieľmi prispeje k dosiahnutiu prierezových cieľov PRV 2014 – 2020.

So zreteľom na špecifiká územia, stratégia identifikuje potreby riešeného územia. V súlade s opatreniami PRV 2014 – 2020 sú v predkladanej stratégii MAS LABOREC identifikované potreby premietnuté do aktivít a opatrení v rámci jednotlivých priorít. Implementáciou stratégie - napr. diverzifikáciou činností, efektívnejším využívaním vnútorného potenciálu, či vytváraním krátkych odbytových reťazcov - dôjde k vytvoreniu priaznivých podmienok pre zvyšovanie kvality poľnohospodárskej produkcie, jej spracovanie, pre flexibilnejšiu spoluprácu na národnej aj nadnárodnej úrovni, a to v rôznych oblastiach súvisiacich s vidieckym priestorom (napr. aj vidiecky cestovný ruch). Stratégia prispeje k rastu a zvyšovaniu konkurencieschopnosti miestnych ekonomík vo všetkých oblastiach.

Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov PRV v oblasti konkurencieschopnosti a udržateľnosti poľnohospodárstva a potravinárstva:

- vznik lokálneho potravinového systému so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu. spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov),
- posilnenie spolupráce prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov (mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie,
- prepájanie lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu
- vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov.

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

- 1.1 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na poľnohospodársku prvovýrobu).
- 1.2 Efektívnymi investíciami vytváranie podmienok pre vznik lokálneho potravinového systému (so zameraním na spracovanie poľnohospodárskych a potravinárskych produktov).
- 1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu,

Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov PRV v oblasti inovácií:

- podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť,
- vytváranie produkčno – spotrebiteľských reťazcov na miestnej úrovni a podpora integrácie inovatívnych produktov do týchto reťazcov
- cieľový marketing nových inovatívnych a kreatívnych činností a výstupov podnikateľských subjektov
- diverzifikácia činností
- zavedenie regionálnej značky

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

- 1.3 Posilnenie spolupráce výrobcov, spracovateľov a konečných predajcov mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie
- 1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreatívnosť,
- 1.4 Podpora prepájania lokálneho potravinového systému a vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom agroturizmu (inovácie v obalovej technike),
- 2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu (inovácie v produktoch cestovného ruchu)

Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov PRV v oblasti ochrany ŽP, environmentálnej účinnosti a zmierneniu klimatických zmien a prispôbovaniu sa ich vplyvom

aktivity v rámci jednotlivých opatrení priamo prispievajú k ochrane biodiverzity, vody a pôdy. Aktivity prispievajú prostredníctvom udržateľného využívania prírodných zdrojov a udržateľného

hospodárenia na pôde k odolnosti poľnohospodárskych ekosystémov. Implementácia aktivít zohľadní adaptačné opatrenia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktoré spôsobujú zvyšovanie pôdnej erózie, narúšanie vegetačného obdobia a potenciálne zmeny vo výbere druhov pestovaných plodín.

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

- 2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu
- 3.1 Vypracovanie štúdie na podporu a udržateľnosť rozvoja miestnych ekonomík s dôrazom na nové a diverzifikované činnosti, produkty a služby podnikateľských subjektov

Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov PRV v oblasti podpory znevýhodnených marginalizovaných skupín pri rozvoji ekonomického potenciálu územia

Stratégia CLLD sa v rámci prierezového cieľa zameriava **pri rozvoji ekonomického potenciálu územia** na podporu **znevýhodnených marginalizovaných skupín, a to najmä v oblasti prvovýroby a spracovania**

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

- 1.3 Posilnenie spolupráce výrobcov, spracovateľov a konečných predajcov mimo obchodných reťazcov), sociálne inovácie, sieťovanie
- 2.1 Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry malých rozmerov
- 2.2 Vytváranie lepších podmienok pre poskytovanie základných služieb vo vidieckych oblastiach
- 2.3 Zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom vidieckeho cestovného ruchu

Vytvorenie lokálneho potravinového systému, ktorý integruje proces prepojenia prvovýroby a druhovýroby s odbytom produktov prostredníctvom inovatívnych prístupov, je neoddeliteľnou súčasťou procesu smerujúceho k vyššej výkonnosti územia MAS Laborec, k vytvoreniu pracovných miest a posilneniu vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom. Podpora inovácií v kreatívnych odvetviach priemyslu, s dôrazom na existujúci produkčný potenciál na území MAS Laborec, ponúka priestor pre vznik nových a inovovanie existujúcich činností mikro a malých podnikov, v priamej súvislosti s výstupmi v rámci jednotlivých priorít. Zameranie podnikateľských subjektov, napríklad aj na netradičný obalový priemysel s inovatívnymi a kreatívnymi prvkami, nadväzujúcimi na významné dedičstvo Andyho

Warhola, podporí integrované využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov a vytvorí priestor pre nové pracovné miesta a produkciu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou, reagujúce na súčasné moderné trendy, napr. v obalovej technike pre bio a eko potraviny.

Vyvážený rozvoj stratégie podporuje prostredníctvom precízne cielených investícií do infraštruktúr rôzneho typu. Prioritne do oblasti občianskej vybavenosti aj v oblasti ŽP, kultúry, voľného času a športu, sociálnej, komunitnej, prepojenia sídel pričom výsledkom bude dopad na podporu, rozvoj alebo posilnenie vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a mestom.

7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP 2014 – 2020

Svojím charakterom stratégia CLLD

„MAS LABOREC: VIDIEK PRE MESTO – Miesto pre vidiek“ prostredníctvom implementácie aktivít v rámci jednotlivých opatrení (1.5, 1.6, 2.4 a 3.2 v integrácii s opatreniami nadväzujúcimi na PRV 2014 – 2020 napĺňa a zohľadňuje ciele strategických dokumentov na celoštátnej úrovni, a to **ciele IROP 2014 – 2020**, ktorého globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný rozvoj hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí, prostredníctvom **Prioritnej osi č. 5: Miestny rozvoj vedený komunitou, Investičnej priority 5.1: Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou špecifických cieľov 5.1.1: Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií a 5.1.2 : Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a verejných infraštruktúrach. Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov IROP v oblasti podpory znevýhodnených marginalizovaných skupín pri rozvoji ekonomického potenciálu územia**

Implementácia stratégie prispeje implementáciou aktivít v rámci Priority 1 a 2 aj k začleňovaniu zraniteľných skupín (telesne/zdravotne postihnutí – napr. bezbariérové prístupy, dlhodobo nezamestnaní, vrátane marginalizovaných rómskych komunít) do spoločenského života obyvateľov na vidieku.

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

2.4 Zlepšenie prístupu k sociálnym a komunitným službám

Prínos stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov IROP v oblasti ochrany ŽP, environmentálnej účinnosti a zmiernenia klimatických zmien a prispôsobovania sa ich vplyvom

Územie MAS LABOREC patrí k regiónom s najmenej znečisteným ovzduším. Do severnej časti jej územia zasahuje CHKO Východné Karpaty. Na jej území sa v katastrálnom území obce Palota na výmere 157,15 ha nachádza národná prírodná rezervácia Palotské jedliny. Na území MAS LABOREC sa rozprestiera aj prírodná rezervácia Mokré lúky pod Čertižným, ktorá je chráneným územím katastra obce Čertižné na výmere 1,36 ha.

Všetky investície tematicky smerované do územia MAS LABOREC budú environmentálne prijateľné a budú rešpektovať, ochraňovať a zhodnocovať životné prostredie, prírodu a krajinu, aby ekosystémové služby prinášali úžitok aj nasledujúcim generáciám.

Konkrétne opatrenia prispievajúce k dosahovaniu prierezových a strategických cieľov:

1.5 Podpora existujúcich a vzniku nových podnikateľských subjektov s dôrazom na nové prístupy inovatívnosť a kreativnosť (zavádzanie environmentálne prijateľných technológií)

7.4 Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

MAS LABOREC plánuje prostredníctvom intervencií do územia v programovom období 2014 – 2020 definovaných v stratégii CLLD komplementárne nadviazať na ďalšie stratégie a plány, ktoré svojím zameraním môžu prispieť k zvýšeniu a rastu konkurencieschopnosti územia MAS LABOREC. V rámci nadnárodnej úrovne sa to týka programov cezhraničnej spolupráce (Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2014-2020, ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko- Ukrajina 2014 2020), programov nadnárodnej spolupráce (Stredná Európa 2020, ETC Dunaj), programu medziregionálnej spolupráce (INTERREG).

Stratégia CLLD nadväzuje na národnej úrovni najmä na:

- Národnú stratégiu regionálneho rozvoja
- Stratégia celoživotného vzdelávania 2011
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja
- Národná stratégia pre globálne vzdelávanie SR a

Na úrovni Prešovského samosprávneho kraja stratégia CLLD svojím tematickým zameraním bude v koherencii a doplnkovosti s nasledujúcimi aktuálnymi/pripravovanými dokumentmi, pričom s nimi nebude v priamom rozpore:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na obdobie 20014-2020, 2015
- Územný plán PSK – I. etapa, 2015

- Program rozvoja vidieka PSK, 2015
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014
- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 2015
- Program energetického manažmentu PSK, 2015
- Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh, 2015
- Generel dopravnej infraštruktúry, 2015
- Regionálna integrovaná územná stratégia PSK, 2015
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009
- Dodatok ku Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2011
- Rozvojová stratégia PSK pre cestovný ruch, 2009
- Stratégia PSK pre podporu a rozvoj podnikania, 2009
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok sprac. 2011
- Koncepcia rozvoja informačného systému PSK, 2009
- Stratégia rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy, 2014
- Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja na roky 2011 – 2015, sprac. 2013
- Stratégia PSK pre mládež na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025
- Regionálne stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách na území PSK, 2015

Stratégia CLLD je koherentná na miestnej úrovni najmä s:

- PHSR miest a obcí
- Miestna agenda 21

Stratégia CLLD počas svojej implementácie zabezpečí udržateľné využívanie a zhodnocovanie lokálnych zdrojov súkromným, či verejným sektorom, a to v súlade so zákonom 336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v prípade, že okres Medzilaborce bude do zoznamu najmenej rozvinutých okresov v súlade so zákonom zaradený.

7.4.2 Synergie a komplementarity

MAS LABOREC plánuje prostredníctvom intervencií do územia v programovom období 2014-2020 definovaných v stratégii CLLD zabezpečiť komplementaritu svojou nadväznosťou na

d’alšie stratégie a plány. Rozpracovaním relevantných priorít/opatrení implementácia stratégie prispeje k zvýšeniu a rastu konkurencieschopnosti územia MAS LABOREC. V synergii s investičnými prioritami v rámci prioritných osí Operačného programu Ľudské zdroje sa stratégia zameria v prípade relevantnosti na aktivity v rámci investičnej priority 5.1, špecifického cieľa 6.1.3 a 6.2.1. V synergii s investičnými prioritami v rámci prioritných osí Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 sa stratégia zameria v prípade oprávnenosti žiadateľov na aktivity súvisiace s ekosystémovým prístupom.

7.5 Popis multiplikačných efektov

Multiplikačný efekt predstavuje šírenie výsledkov a výstupov projektu ako aj jeho nepriamych vplyvov na socio-ekonomické prostredie vrátane pozitívnych externalít realizácie jednotlivých aktivít projektu (vplyv na zdravie obyvateľstva, zlepšenie kvality životného prostredia, vplyv na zamestnanosť a pod).

Stratégia CLLD MAS Laborec je od začiatku procesu prípravy koncipovaná tak, aby sa stala východiskovou stratégiou v území priamo ovplyvňujúcou vývoj socio-ekonomického prostredia a zabezpečujúcou trvalú udržateľnosť procesov podnecujúcich zvyšovanie a výkonnosť miestnych hospodárstiev. Environmentálnym a efektívnym využívaním a zhodnocovaním endogénneho potenciálu, dôjde k zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb a prostredníctvom *multiplikačných* efektov ku vzniku nových *inovatívnych činností komplementárnych* k existujúcemu stavu.

Na základe identifikovaných potrieb sú „na mieru šité“ nielen strategické a špecifické ciele, ale aj aktivity a opatrenia, prostredníctvom ktorých tieto ciele budú dosahované. Presne ciele (prípadne integrované) intervencie do územia (tematicky zamerané, reagujúce na potreby regiónu) a interakcia medzi hráčmi na trhu, okrem predpokladaného pozitívneho dopadu vyvolajú taktiež pozitívne externality taktiež prispievajúce k multiplikačným efektom.

Stratégia očakáva efekty multiplikácie už v rámci Priority 1: **Diverzifikácia a inovácie v podnikateľských činnostiach** dosiahnutím špecifického cieľa: „Investíciami ... vytvoriť do roku 2023 priaznivé prostredie ..., ktoré vyvolá **nový dopyt po ďalších inovatívnych a kreatívnych službách, činnostiach, produktoch a výrobkoch.**“

Významnou inováciou v zhodnocovaní rozvojového potenciálu územia MAS Laborec je prepájanie fungujúceho lokálneho potravinového systému zabezpečujúceho spoluprácu prvovýrobcov, spracovateľov a konečných predajcov v integrácii s cestovným ruchom (agroturizmus) a s inováciami v kreatívnom priemysle, čo so sebou prinesie mnoho výhod,

napríklad aj pridanú hodnotu, ktorá zostane v regióne. Cílené marketingové aktivity „zakcelerujú“ celý proces, ktorý vyvolá pozitívne externality – vznik nových pracovných príležitostí, tvorba pracovných miest, a to aj v oblasti samozamestnávania a podnikania (zakladanie mikro a malých spoločností, zvýšenie kúpyschopnosti obyvateľov, dopyt po zdravých, inovatívnych výrobkoch – zdravšia populácia, zavádzanie moderných environmentálne prijateľných technológií, nové služby v CR, nové inovatívne produkty v CR, a pod. Zavedenie regionálnej značky podporí regionálnu identitu.

Inovácie v službách (inovatívne metódy v poskytovaní sociálnych služieb, inovatívny prístup pri poskytovaní služieb súvisiacich s vidieckym cestovným ruchom

8. Prílohy k stratégii CLLD

Príloha č. 1: Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS

Príloha č. 2: Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS

Príloha č. 3: Mapa územia MAS

Príloha č. 4: Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí)

Príloha č. 5: Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva

Príloha č. 5.1: Dokumenty preukazujúce proces tvorby stratégie CLLD

Príloha č. 6: Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov

Príloha č. 7: Organizačná štruktúra MAS

Príloha č. 8: Personálna matica MAS

Príloha č. 9: Štatúty, interné smernice, stanovy MAS

Príloha č. 6 Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov

1. Štatistický úrad SR
2. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
5. Pamiatkový úrad SR
6. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 - 2020
7. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
8. Stratégia Európa 2020
9. Integrovaný regionálny operačný program
10. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších a. predpisov
11. Regionálna integrovaná územná stratégia PSK
12. Operačný program Kvalita životného prostredia na obdobie 2014 - 2020
13. Operačný program Ľudské zdroje
14. Integrovaný regionálny operačný program
15. Program rozvoja vidieka PSK
16. Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie
17. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2010
18. Politika súdržnosti EÚ pre obdobie 2014 - 2020
19. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
20. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
21. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
22. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
23. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 ZELENÁ SPRÁVA
24. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
25. Štátny vzdelávací program ISCED 0 - predprimárne vzdelávanie
26. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie. MŽP SR, SAŽP, 2002 (Geomorfologické jednotky - Mazúr, E., Lukniš M., Pôdy - Rudolf Šály, Bohumil Šurina, Klimatické oblasti Milan Lapin, Pavel Faško, Marián Melo, Pavel Šťastný, Ján Tomlain)